

ICD-10-TM

ICD-10-TM บัญชีรหัสกลุ่มโรค อาการ และหัตถการด้านการแพทย์แผนไทย

ICD-10-TM บัญชีรหัสกลุ่มโรค อาการ และหัตถการด้านการแพทย์แผนไทย

สถาบันการแพทย์แผนไทย
กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
กระทรวงสาธารณสุข

ISBN : 978-616-11-2450-2

บัญชีจำแนกโรค ระหว่างประเทศ ฉบับประเทศไทย

บัญชีรหัสกลุ่มโรค อาการ และหัตถการด้านการแพทย์ แผนไทย

ฉบับ 2015
สถาบันการแพทย์แผนไทย
กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
กระทรวงสาธารณสุข

ICD-10-TM

บัญชีจำแนกโรค ระหว่างประเทศ ฉบับประเทศไทย

บัญชีรหัสกลุ่มโรค อาการ และหัตถการด้านการแพทย์ แผนไทย

ฉบับ 2015

สถาบันการแพทย์แผนไทย

กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

กระทรวงสาธารณสุข

บัญชีรหัสกลุ่มโรค อาการ และหัตถการด้านการแพทย์แผนไทย

ที่ปรึกษา

๑. ผศ.(พิเศษ)ดร.นพ.รัชชัย กมลธรรม		อธิบดีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
๒. นพ.ปภัศสร	เจียมบุญศรี	รองอธิบดีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
๓. นพ.ณัฐวุฒิ	ประเสริฐสิริพงศ์	อดีตรองอธิบดีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
๔. นพ.ปราโมทย์	เสถียรรัตน์	ผู้อำนวยการสถาบันการแพทย์แผนไทย

กองบรรณาธิการ

๑. พ.อ.นพ.กนธีร์	สังขวาสี	ราชวิทยาลัยสูตินรีแพทย์แห่งประเทศไทย
๒. ดร.มะลิวัลย์	ยีนยงสุวรรณ	กลุ่มข้อมูลทรัพยากรและมาตรฐานรหัสสุขภาพ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์
๓. นางเกษร	อังศุสิงห์	สถาบันการแพทย์แผนไทย
๔. นางอัจฉรา	เชียงใหม่	สถาบันการแพทย์แผนไทย
๕. นางสุพิชญญา	เกิดโถ	สถาบันการแพทย์แผนไทย
๖. นายจිරะมิตร	จันทร์ทาโล	สถาบันการแพทย์แผนไทย

ผู้ดำเนินการและประสานงาน

๑. นางอัจฉรา	เชียงใหม่	สถาบันการแพทย์แผนไทย
๒. นางสุพิชญญา	เกิดโถ	สถาบันการแพทย์แผนไทย
๓. นายจिरะมิตร	จันทร์ทาโล	สถาบันการแพทย์แผนไทย

พิมพ์ครั้งที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๘

จำนวนพิมพ์ ๑๒,๐๐๐ เล่ม

จัดทำโดย สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข
โทร ๐ ๒๕๕๐ ๒๖๑๔ โทรสาร ๐ ๒๕๕๐ ๒๖๑๔

พิมพ์ที่ สำนักกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์
๒/๙ ซอยกรุงเทพฯ - นนทบุรี ๓๑ เขตบางซื่อ กรุงเทพฯ ๑๐๘๐๐

ISBN ๙๗๘-๖๑๖-๑๑-๒๔๕๐-๒

สนับสนุนงบประมาณโดยกองทุนภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

คำนำ

สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ได้ร่วมกับ สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข จัดทำมาตรฐานรหัสการวินิจฉัยโรค อาการ และเหตุการณ์ด้านการแพทย์แผนไทย และได้นำไปใช้ในการให้รหัสโรค อาการ และเหตุการณ์ด้านการแพทย์แผนไทยของหน่วยบริการสาธารณสุขของรัฐทั้งประเทศที่เป็นแนวทางเดียวกัน ตั้งแต่ปี ๒๕๕๑

ในปี ๒๕๕๗ ได้มีการรวบรวมปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะการใช้รหัสโรค อาการ และเหตุการณ์ด้านการแพทย์แผนไทยของหน่วยบริการสาธารณสุขของรัฐ เพื่อนำมาปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติมให้มีความถูกต้อง และครอบคลุมกลุ่มโรค อาการและเหตุการณ์ด้านการแพทย์แผนไทยมากขึ้น โดยได้ดำเนินการจัดทำเป็นบัญชีรหัสกลุ่มโรค อาการและเหตุการณ์ด้านการแพทย์แผนไทยเรียบร้อยแล้ว ประกอบด้วย ๑) บทนำการใช้รหัส ๒) รหัสกลุ่มโรคและอาการด้านการแพทย์แผนไทย ๓) ดรรชนีรหัสกลุ่มโรคและอาการด้านการแพทย์แผนไทย ๔) รหัสเหตุการณ์ด้านการแพทย์แผนไทย

สถาบันการแพทย์แผนไทย ขอขอบพระคุณคณะกรรมการพัฒนารหัสการวินิจฉัยโรค/อาการ และเหตุการณ์ด้านการแพทย์แผนไทย และคณะทำงานจัดทำคำจำกัดความรหัสการวินิจฉัยโรค/อาการ และเหตุการณ์ด้านการแพทย์แผนไทย ผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์แผนไทยทุกท่าน ที่ให้ความกรุณาจัดทำรหัสกลุ่มโรค อาการและเหตุการณ์ด้านการแพทย์แผนไทยดังกล่าว รวมทั้งหน่วยบริการสาธารณสุขของรัฐที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะการใช้รหัสที่เป็นประโยชน์ ทำให้หนังสือคู่มือเล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ และคู่มือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ตรวจวินิจฉัยโรคด้านการแพทย์แผนไทยและบุคลากรด้านการสาธารณสุขที่เกี่ยวข้อง ใช้เป็นเครื่องมือในการให้รหัสโรค อาการ และเหตุการณ์ด้านการแพทย์แผนไทยที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศต่อไป

สถาบันการแพทย์แผนไทย
กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
กระทรวงสาธารณสุข

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ ๑	บทนำ	๑-๘
ส่วนที่ ๒	รหัสกลุ่มโรคและอาการด้านการแพทย์แผนไทย	๙-๕๖
ส่วนที่ ๓	ตรรกษัรหัสกลุ่มโรคและอาการด้านการแพทย์แผนไทย	๕๗-๖๖
ส่วนที่ ๔	รหัสหัตถการด้านการแพทย์แผนไทย	๖๗-๗๓
เอกสารอ้างอิง		๗๕-๗๘
ภาคผนวก		

๑. คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนารหัสการวินิจฉัยโรค/อาการ และหัตถการด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ๘๑-๘๒
๒. คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำคำจำกัดความรหัสการวินิจฉัยโรค/อาการ และหัตถการด้านการแพทย์แผนไทย ๘๓

ส่วนที่ ๑

บทนำ

บทนำ

บัญชีรหัสกลุ่มโรค อาการและหัตถการด้านการแพทย์แผนไทยเล่มนี้ประกอบด้วย ๔ ส่วน ได้แก่

ส่วนที่หนึ่ง	คู่มือการให้รหัสด้านการแพทย์แผนไทย
ส่วนที่สอง	บัญชีรหัสกลุ่มโรคและอาการด้านการแพทย์แผนไทย
ส่วนที่สาม	ตรรกษารหัสกลุ่มโรคและอาการด้านการแพทย์แผนไทย
ส่วนที่สี่	บัญชีรหัสหัตถการด้านการแพทย์แผนไทย

รหัสการแพทย์แผนไทยนี้ถูกสร้างขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของรหัส ICD-10-TM (บัญชีจำแนกโรคระหว่างประเทศ ฉบับแก้ไขครั้งที่ ๑๐ ดัดแปลงสำหรับประเทศไทย) โดยประกอบด้วยทั้งรหัสการวินิจฉัยโรคและอาการ และรหัสหัตถการ เพื่อตอบสนองความต้องการของแพทย์แผนไทยที่ต้องการมีรหัสการวินิจฉัยและหัตถการเป็นของตนเอง ซึ่งจะสร้างประโยชน์อย่างยิ่งในงานรวบรวมเวชสถิติ เพื่อการพัฒนาและเสริมสร้างมาตรฐานการแพทย์แผนไทย

เนื่องจากเป็นหนังสือรหัสการแพทย์แผนไทย ในการพิมพ์จึงได้พยายามใช้อักษรไทยและเลขไทยให้มากที่สุด คงเหลือส่วนที่จำเป็นต้องใช้อักษรและเลขต่างชาติเฉพาะในส่วนที่เป็นรหัสเท่านั้น เพื่อให้สามารถใช้ถ่ายทอดข้อมูลไปเผยแพร่ยังนานาประเทศได้

รหัสกลุ่มโรคและอาการด้านการแพทย์แผนไทย

รหัสกลุ่มโรคและอาการด้านการแพทย์แผนไทย เป็นรหัสที่ประกอบด้วยตัวอักษรและตัวเลข เช่นเดียวกับรหัส ICD-10 ที่ใช้กับโรคและอาการแผนปัจจุบัน โดยหลักแรกที่อยู่ซ้ายมือสุดของทุกรหัสเป็นตัวอักษรภาษาอังกฤษตัว “U” ตามด้วยรหัสที่เป็นเลขอารบิกอีก ๒ ถึง ๔ หลัก รวมเป็นรหัส ๓ ถึง ๕ หลัก แล้วแต่ความละเอียดของรหัส โดยมีเครื่องหมายจุดคั่นระหว่างรหัสหลักที่ ๓ กับหลักที่ ๔ เหตุที่สร้างเป็นรหัสที่ขึ้นต้นด้วยอักษร “U” เพราะองค์การอนามัยโลกซึ่งเป็นผู้บริหารและควบคุมการใช้รหัส ICD-10 ได้สงวนตัวอักษร “U” ไว้สำหรับเป็นรหัสที่ใช้เพื่อวัตถุประสงค์พิเศษ โดยสำรองรหัสตั้งแต่ U50 เป็นต้นไปไว้ใช้ในวัตถุประสงค์พิเศษของแต่ละประเทศสมาชิก ดังนั้นรหัสกลุ่มโรคและอาการด้านการแพทย์แผนไทยที่ขึ้นต้นด้วยตัวอักษร “U” ตั้งแต่รหัส U50 ถึง U77 จึงถูกกำหนดเป็นรหัสการวินิจฉัยบทที่ ๒๓ ต่อจากบทที่ ๒๒ ซึ่งเป็นบทสุดท้ายของ ICD-10 และ ICD-10-TM

ด้วยเหตุที่ชื่อโรคและอาการด้านการแพทย์แผนไทยยังมีความหลากหลายและแตกต่างกัน ตามแต่ที่ฉบับที่กวีในพระคัมภีร์แต่ละเล่มที่แพทย์แผนไทยแต่ละท่านยึดถือเป็นตำราสืบต่อกันมา ดังนั้นเพื่อความเข้าใจที่ตรงกันของผู้ใช้รหัสทุกท่าน ชื่อโรคและอาการที่นำมาสร้างเป็นรหัสในครั้งนี้จึงจำเป็นต้องมีคำจำกัดความที่กำหนดโดยคณะกรรมการพัฒนารหัสการวินิจฉัยโรค/อาการและหัตถการด้านการแพทย์แผนไทย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกกำกับอยู่ด้วย โดยจัดพิมพ์ด้วยตัวอักษรตัวบางขนาดเล็กใต้ชื่อโรคและอาการที่เป็นชื่อของแต่ละรหัส เช่น

U50.0 แพ้ท้อง

อาการคลื่นไส้ อาเจียน ที่พบในสตรีตั้งครรภ์ในช่วงระยะไตรมาสแรก และอาการดีขึ้นหลังจากนั้น

รหัสกลุ่มโรคและอาการด้านการแพทย์แผนไทยแบ่งออกเป็น ๖ กลุ่มรหัส ดังนี้

U50 – U52	โรคของสตรี
U54 – U55	โรคของเด็ก
U56 – U60	โรคที่เกิดอาการหลายระบบ
U61 – U72	โรคที่เกิดเฉพาะตำแหน่ง
U74 – U75	โรคและอาการอื่น
U77	การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค

จะสังเกตเห็นว่ายังไม่มีการกำหนดรหัสในบางกลุ่มรหัส ได้แก่ U53, U73, และ U76 ทั้งนี้เพื่อสำรองไว้รองรับการเพิ่มเติมของรหัสที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

คำและเครื่องหมายที่ใช้

รหัสกลุ่มโรคและอาการด้านการแพทย์แผนไทยในหนังสือเล่มนี้ ได้คงการใช้คำและเครื่องหมายตามแบบฉบับของ ICD-10 เพียงแต่พยายามใช้เฉพาะที่จำเป็นเท่านั้น เพื่อลดการตีความที่อาจทำให้เกิดความสับสน คำและเครื่องหมายที่ใช้ในหนังสือประกอบด้วย

๑. คำว่า **“และ”** (ตรงกับคำภาษาอังกฤษใน ICD-10 ว่า “and”) มีความหมายว่า “และ/หรือ” เช่น

U61 โรคและอาการของศีรษะ สมอ และระบบประสาท

หมายความว่า รหัสในกลุ่ม U61 ทั้งหมดเป็นรหัสสำหรับโรค และ/หรือ อาการของศีรษะ สมอ และ/หรือ ระบบประสาท บางรหัสเป็นรหัสของกลุ่มโรค บางรหัสเป็นรหัสของอาการ บางโรคเกิดเฉพาะศีรษะ บางโรคเกิดเฉพาะสมอ บางโรคเกิดเฉพาะระบบประสาท และบางโรคเกิดกับทั้งสมอและระบบประสาท

๒. คำว่า **“หรือ”** (ตรงกับคำภาษาอังกฤษใน ICD-10 ว่า “or”) มีความหมายว่า “หรือ” ใช้สำหรับแสดงชื่อโรคหรืออาการที่มีรหัสเดียวกัน ไม่ว่าแพทย์จะบันทึกชื่อใดก็ใช้รหัสนั้น เช่น

U61.0 อัมพฤกษ์ หรือ ลมอัมพฤกษ์

หมายความว่าไม่ว่าแพทย์จะวินิจฉัยว่าผู้ป่วยเป็น **“อัมพฤกษ์”** หรือ **“ลมอัมพฤกษ์”** ก็ใช้รหัสเดียวกันคือ U61.0

๓. คำว่า **“ไม่รวม”** (ตรงกับคำภาษาอังกฤษใน ICD-10 ว่า “excludes”) ปรากฏอยู่ใต้ชื่อรหัสหรือชื่อกลุ่มรหัส เพื่อแสดงว่ารหัสหรือกลุ่มรหัสนั้นไม่รวมชื่อโรคและอาการใดบ้าง และมีวงเล็บ **“( )** ระบุรหัสสำหรับชื่อโรคและอาการที่ไม่รวมถึงนั้น เช่น

U55.9 โรคของเด็ก ไม่ระบุรายละเอียด

ไม่รวม: โรคของเด็กเล็ก ไม่ระบุรายละเอียด (U54.9)

หมายความว่า รหัส U55.9 นี้ไม่รวมโรคที่ไม่ระบุรายละเอียดของเด็กเล็ก ซึ่งโรคกลุ่มนี้ใช้รหัสในวงเล็บ คือ U54.9

๔. เครื่องหมายวงเล็บ “[ ]” ใช้แสดงว่าค่าที่อยู่ในวงเล็บมีความหมายเหมือนกันกับค่าที่อยู่หน้าวงเล็บ แตกต่างกันเพียงตัวสะกดเท่านั้น เช่น

U54.1 สำรอกทับทรวง [ซาง]

หมายความว่าไม่ว่าแพทย์จะบันทึกว่า “สำรอกทับทรวง” หรือบันทึกว่า “สำรอกทับซาง” ให้ใช้รหัส U54.1 เหมือนกัน เพราะคำว่า “ทรวง” กับ “ซาง” คือคำเดียวกัน ต่างกันที่ตัวสะกดเท่านั้น

เลือกให้รหัสการวินิจฉัยที่ละเอียดที่สุด

หลักการให้รหัสการวินิจฉัยของ ICD-10 และ ICD-10-TM คือต้องเลือกให้รหัสการวินิจฉัยที่ละเอียดที่สุดเสมอ ดังนั้นโรคหรืออาการใดที่มีรหัสละเอียดถึง ๕ หลัก ต้องให้รหัส ๕ หลัก และรหัส ๓ หลักและ ๔ หลักที่เป็นรหัสแม่ของรหัส ๕ หลักนั้นจะถูกดัดใช้โดยปริยาย ในบัญชีรหัสดังกล่าวและอาการได้พิมพ์รหัสทั้งดัดใช้ด้วยสาเหตุนี้ด้วยอักษรสีขาวยบนพื้นสีดำ เช่น

U56

ไข้

U56.0

โรคที่เกี่ยวกับไข้

U56.00

ไข้เหือด

ให้จับเส้านร้อนเส้านหนาว ให้เชื่อมมัว ให้ปวดศีรษะ วันหนึ่ง สองวัน ผุดขึ้นมาเป็นผื่นป็นหนาๆ อาจขึ้นทั่วทั้งตัวได้ ถ้าหลบเข้าในท้องให้ลง ลักษณะหัดเหือดมีลักษณะคล้ายคลึงกัน

จากตัวอย่างนี้ หากแพทย์แผนไทยวินิจฉัยว่าผู้ป่วยเป็นไข้เหือด ผู้ให้รหัสต้องให้รหัสที่ละเอียดที่สุดคือ U56.00 ห้ามให้รหัส U56 และ U56.0 ทั้งนี้จะสังเกตเห็นว่ารหัส U56 และ U56.0 ซึ่งเป็นรหัสแม่ของรหัส U56.00 จะเป็นรหัสพื้นสีดำ หมายความว่าป็นรหัสทั้งดัดใช้ แต่ยังจัดพิมพ์ไว้ในบัญชีเพื่อแสดงโครงสร้างของระบบรหัสให้คงอยู่

โรคและอาการอื่นที่ระบุรายละเอียด

รหัสย่อยที่ลงท้ายด้วยเลข 8 ส่วนใหญ่หมายถึงโรคและอาการอื่นที่ระบุรายละเอียด เช่น

U75.2 อาการทางจิตใจ

U75.20	เครียด หรือ วิตกกังวล
U75.21	ซึมเศร้า
U75.22	นอนไม่หลับ
U75.28	อาการอื่นทางจิตใจ ที่ระบุรายละเอียด
U75.29	อาการทางจิตใจ ไม่ระบุรายละเอียด

รหัส **U75.28 อาการอื่นทางจิตใจ ที่ระบุรายละเอียด** ใช้เมื่อแพทย์ระบุคำวินิจฉัยว่าผู้ป่วยมีอาการทางจิตใจที่ระบุรายละเอียดชัดเจน แต่ไม่มีรหัสเฉพาะสำหรับอาการนั้นในบัญชีรหัสอาการทางจิตใจ เช่น วินิจฉัยว่าผู้ป่วยมีอาการประสาทหลอน ซึ่งเป็นอาการทางจิตใจ แต่ไม่ตรงกับรหัส U75.20, U75.21, และ U75.22

พยายามหลีกเลี่ยงการให้รหัสที่ไม่ระบุรายละเอียด

รหัสกลุ่มโรคและอาการที่ลงท้ายด้วยเลข 9 ส่วนใหญ่เป็นรหัสที่ไม่ระบุรายละเอียด ถือว่าเป็นรหัสที่มีคุณค่าในเชิงเวชสถิติต่ำกว่ารหัสอื่น ผู้ให้รหัสควรพยายามหลีกเลี่ยงการให้รหัสประเภทนี้ โดยปรึกษาแพทย์ก่อนให้รหัสหากพบว่าแพทย์วินิจฉัยไม่ละเอียด ตัวอย่างรหัสที่ไม่ระบุรายละเอียดที่ควรหลีกเลี่ยง เช่น

U50.9	ความผิดปกติของสตรีตั้งครรภ์และหลังคลอด ไม่ระบุรายละเอียด
U51.9	ความผิดปกติของโลหิตระดู ไม่ระบุรายละเอียด
U52.9	โรคและอาการของสตรี ไม่ระบุรายละเอียด
U54.9	โรคของเด็กเล็ก ไม่ระบุรายละเอียด
U55.9	โรคของเด็ก ไม่ระบุรายละเอียด

อย่าให้รหัสของอาการหากทราบชื่อโรคที่เป็นต้นเหตุ

หากแพทย์บันทึกทั้งชื่ออาการและชื่อโรคที่เป็นต้นเหตุของอาการนั้น ให้เลือกให้รหัสเฉพาะรหัสของโรคที่เป็นต้นเหตุ ไม่ต้องให้รหัสของอาการนั้น เช่น แพทย์บันทึกคำวินิจฉัยว่า

- (๑) ลมกองหยาบ
- (๒) ท้องอืด

ในกรณีนี้ให้รหัสเฉพาะ **U57.0 ลมกองหยาบ** เพียงรหัสเดียว ไม่ต้องให้รหัส **U66.80 ท้องอืด** ร่วมด้วย

วิธีค้นหารหัสจากตรรกชนี

ส่วนที่สามของหนังสือเล่มนี้คือตรรกชนีรหัสกลุ่มโรคและอาการด้านการแพทย์แผนไทย มีสำหรับการค้นหารหัสกลุ่มโรคและอาการ โดยเรียงลำดับค่าหลักและค่าย่อยตามพญชนะไทย จาก ก ไปถึง ฮ เช่นเดียวกับปทานุกรม ค่าที่เป็น **ค่าหลัก** ในการค้นหารหัสจะพิมพ์ด้วยตัวพิมพ์หนา และค่าที่เป็น **ค่าย่อย** ในการค้นหารหัสจะพิมพ์ด้วยตัวพิมพ์บาง และมีขีด – หน้าค่า โดยจำนวนขีดจะแสดงระดับของค่าย่อย ค่าย่อยระดับที่หนึ่งจะมีขีดนำหน้า ๑ ขีด ค่าย่อยระดับที่สอง (ซึ่งเป็นค่าย่อยของค่าย่อยระดับที่หนึ่ง) จะมีขีดนำหน้า ๒ ขีด และค่าย่อยระดับที่สาม (ซึ่งเป็นค่าย่อยของค่าย่อยระดับที่สอง) จะมีขีดนำหน้า ๓ ขีด ฯลฯ

ค่าหลัก คือ ค่าที่แสดงว่าเป็นโรคหรือมีความผิดปกติ ไม่ใช่ค่าที่มาขยายว่าเป็นโรคแบบใด หรือบอกว่าเกิดโรคที่อวัยวะใดหรือส่วนใดของร่างกาย ผู้ให้รหัสพึงวิเคราะห์คำวินิจฉัยของแพทย์ว่าส่วนใดในคำวินิจฉัยเป็นค่าหลัก เช่น แพทย์วินิจฉัยว่าผู้ป่วยเป็น **“กษัยกล่อนลม”** ค่าที่เป็นค่าหลักคือคำว่า **“กษัย”** ส่วนคำว่า “กล่อน” และคำว่า “ลม” เป็นเพียงค่าที่มาขยายคำว่า “กษัย” เมื่อเปิดตรรกชนีหารหัสโดยใช้คำว่า “กษัย” เป็นค่าหลักจะพบดังนี้

กษัย U60.9
 – กล่อน U60.29
 – – ดิน U60.20
 – – เถา U60.24
 – – น้ำ U60.21
 – – ไฟ U60.23
 – – ลม U60.22

จากตรรกชนีในตัวอย่างข้างต้นจะพบว่า

- ❖ ถ้าต้องการหารหัสของคำว่า “กษัยกล่อนลม” จะได้รหัส U60.22
- ❖ ถ้าต้องการหารหัสของคำว่า “กษัยกล่อน” จะได้รหัส U60.29
- ❖ ถ้าต้องการหารหัสของคำว่า “กษัย” จะได้รหัส U60.9

ซึ่งรหัส U60.29 และ U60.9 เป็นรหัสที่ไม่ระบุรายละเอียดของคำวินิจฉัย ควรหลีกเลี่ยง

ในกรณีที่แพทย์บันทึกชื่อคำวินิจฉัยที่มีคำว่า **“โรค”** หรือคำว่า **“ความผิดปกติ”** อยู่ด้วย ให้ใช้คำว่า **“โรค”** หรือคำว่า **“ความผิดปกติ”** เป็นค่าหลักในการค้นหารหัสจากตรรกชนี

เมื่อผู้ให้รหัสค้นหารหัสจากตรรกชนีได้แล้ว แนะนำให้ตรวจสอบรหัสที่ค้นได้ในบัญชีรหัสโรคและอาการในส่วนที่สองของหนังสือเล่มนี้ก่อน ซึ่งในส่วนนี้จะมีค่าจำกัดความของโรคและอาการ รวมทั้งเงื่อนไขการให้รหัสบางประการ เช่น รหัสนี้ไม่รวมถึงโรคและอาการใด เมื่อแน่ใจว่าได้รหัสที่มีความหมายตรงกับความต้องการแล้วจึงค่อยบันทึกรหัสนั้น

รหัสหัตถการด้านการแพทย์แผนไทย

เป็นส่วนหนึ่งของรหัสการผ่าตัดและหัตถการในระบบ ICD-10-TM มีลักษณะเป็นรหัสตัวเลขอารบิก ๗ หลัก แบ่งเป็น ๓ ส่วน ดังนี้

ส่วนต้น	ประกอบด้วยรหัสเลข ๓ หลักแรก แสดงตำแหน่งของอวัยวะหรือส่วนของร่างกายที่แพทย์ได้ทำหัตถการนั้น บัญชีรหัส ๓ หลักแรกที่เกี่ยวข้องกับหัตถการด้านการแพทย์แผนไทยได้แสดงไว้ในหน้าสุดท้ายของส่วนที่สี่ของหนังสือเล่มนี้
ส่วนกลาง	ประกอบด้วยรหัสเลข ๒ หลักกลาง แสดงประเภทของหัตถการ สำหรับหัตถการด้านการแพทย์แผนไทยมีรหัส ๒ หลักกลาง ๓ รหัส ได้แก่ <ul style="list-style-type: none"> 77 หมายถึง การบริหารมารดาและทารกด้วยวิธีการแพทย์แผนไทย 78 หมายถึง การบำบัดรักษาโรคและอาการด้วยวิธีการแพทย์แผนไทย 79 หมายถึง การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคด้วยวิธีการแพทย์แผนไทย
ส่วนท้าย	ประกอบด้วยรหัสเลข ๒ หลักท้าย แสดงชนิดของหัตถการ

หัตถการหลายหัตถการสามารถทำกับอวัยวะใดอวัยวะหนึ่งหรือหลายอวัยวะก็ได้ ทำกับส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายหรือหลายส่วนก็ได้ หรืออาจทำกับทั่วทั้งร่างกายก็ได้ หัตถการเหล่านี้ในบัญชีรหัสจะพิมพ์เลขรหัสส่วนต้น ๓ หลักแรกเป็นเลข 900 ซึ่งหมายถึงทั้งร่างกาย เอาไว้ก่อน และพิมพ์หมายเหตุว่า

หมายเหตุ: ในกรณีที่มิได้ทำหัตถการต่อทั้งร่างกายของผู้มารับบริการ ให้เปลี่ยนเลขรหัสสามหลักแรกจากเลข 900 เป็นเลขรหัสที่แสดงตำแหน่งอวัยวะซึ่งได้ทำหัตถการนั้น ตามที่ระบุในบัญชีรหัสอวัยวะท้ายส่วนที่สี่นี้

หมายความว่าถ้าแพทย์ทำหัตถการนั้นกับทั้งร่างกายก็ให้ใช้เลขรหัส ๓ หลักแรกเป็น 900 เหมือนในบัญชีรหัส แต่ถ้าทำกับเพียงอวัยวะใดอวัยวะหนึ่ง หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย ให้เปลี่ยนเลขรหัส ๓ หลักแรกเป็นเลขรหัสที่แสดงตำแหน่งอวัยวะซึ่งแพทย์ได้ทำหัตถการนั้น ตามที่ระบุในบัญชีรหัสอวัยวะท้ายส่วนที่สี่นี้ เช่น

- ❖ การนวดด้วยน้ำมันหอมระเหย
  - ❖ ถ้านวดทั้งร่างกาย ให้รหัส **900-78-10**
  - ❖ ถ้านวดเฉพาะบริเวณหลัง ให้รหัส **590-78-10**
  - ❖ ถ้านวดเฉพาะที่ข้อเท้า ให้รหัส **875-78-10**
- ❖ การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคด้วยการนวดตัวเพื่อสุขภาพ
  - ❖ ถ้านวดทั้งตัว ให้รหัส **900-79-00**
  - ❖ ถ้านวดเฉพาะเท้า ให้รหัส **876-79-00**

ส่วนที่ ๒

รหัสกลุ่มโรคและอาการ
ด้านการแพทย์แผนไทย

บทที่ 23

รหัสกลุ่มโรคและอาการด้านการแพทย์แผนไทย
(U50 – U70)

รหัสบทนี้ประกอบด้วยหมวดต่าง ๆ ดังนี้

- U50 – U52 โรคของสตรี
- U54 – U55 โรคของเด็ก
- U56 – U60 โรคที่เกิดอาการหลายระบบ
- U61 – U72 โรคที่เกิดเฉพาะตำแหน่ง
- U74 – U75 โรคและอาการอื่น
- U77 การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค

โรคของสตรี

(U50 – U52)

U50 ความผิดปกติของสตรีตั้งครรภ์และหลังคลอด

U50.0 แพ้ท้อง

- ❖ อาการคลื่นไส้ อาเจียน ที่พบในสตรีตั้งครรภ์ในช่วงระยะไตรมาสแรก และอาการดีขึ้นหลังจากนั้น

U50.1 สตรีหลังคลอดบุตรโลหิตแห้งไป

- ❖ ประจำเดือนในสตรีหลังคลอดบุตรไม่มาตามปกติ เนื่องจากสตรีกินยาและอาหารรสร้อนจัด และน้ำคาวปลาออกไม่หมด ทำให้โลหิตแห้งไปเป็นก้อนกาฬแห้งติดกระดูกสันหลังให้ปวดหลัง ปวดเอว อยู่ ๑๔ - ๑๕ วัน หลังจากนั้นโลหิตเป็นพิษทำโทษต่างๆ เป็นตุ่มเม็ดเหมือนหนามบัว ให้มีอาการช้ำ ตาเหลืองตาช้อน สลบบไป

U50.2 สตรีหลังคลอดน้ำคาวปลาไม่เดิน

- ❖ ภาวะน้ำคาวปลาไม่ออก เป็นเพราะปากมดลูกหยาบย่นยานต่ำลงมา แล้วไปติดปิดปากช่องคลอด ทำให้น้ำคาวปลาเดินไม่ได้

U50.3 สตรีหลังคลอดอยู่ไฟไม่ได้

- ❖ แม่หลังคลอดไม่สบาย อยู่ไฟไม่ได้ จากสาเหตุต่างๆ เช่น มีไข้ หนาวร้อนไม่ได้น้ำคาวปลาเป็นพิษ (หมายถึงโลหิตที่ขึ้นกระทำให้ร้อนเพลิงมิได้ให้สวิงสวย แลลมเสมหะระคนกันที่ขึ้นมาจากในลำคอและยอดอก ให้แน่นใจแตกออกเป็นกำลัง และให้ท้องขึ้นบริโภคมอาหารมิได้ ให้หาให้เรอ อาจใจสั้น ตาเหลืองตาช้อน ชักสลบ)

U50.4 สตรีหลังคลอดมีน้ำนมน้อย

- ❖ หลังคลอดบุตรมารดามีน้ำนมออกน้อย ไม่พอเพียงให้ทารกรับประทาน

U50.5 สตรีหลังคลอดไม่มีน้ำนม

- ❖ หลังคลอดบุตรมารดาไม่มีน้ำนมเลี้ยงลูก

U50.6 สตรีหลังคลอดน้ำคาวปลาเดินไม่สะดวก

- ❖ ภาวะน้ำคาวปลาออกน้อย กะปริดกะปรอย

- U50.7** **สตรีหลังคลอดเต้านมคัดตึงผิดปกติ**
 ❖ ภาวะที่มีน้ำนมคั่งมาก แต่ไหลไม่สะดวก หรือไม่ไหล เนื่องจากหัวนมบอด หรือท่อน้ำนมอุดตัน ถูกดูดออกไปน้อยกว่าปริมาณการสร้างน้ำนม ทำให้มารดามีอาการเจ็บปวดเต้านมและมีการติดเชื้อตามมาได้
- U50.8** **ความผิดปกติชนิดอื่นของสตรีตั้งครรภ์และหลังคลอด ที่ระบุรายละเอียด**
- U50.9** **ความผิดปกติของสตรีตั้งครรภ์และหลังคลอด ไม่ระบุรายละเอียด**

U51**ความผิดปกติของโลหิตระดู****U51.0****โลหิตปกติโทษ**

❖ อันว่าโลหิตระดูนี้เป็นชาติธรรมดา สตรีผู้ใดเคยถึงระดูนั้น ลมกองใดเคยกำเริบ ลมกองนั้นกำเริบขึ้นทุกเดือนทุกครั้ง จึงเรียกว่าปกติโลหิต ถ้าถึงกำหนดระดูมาอาการแปลกไปอย่างอื่น ลมกองอื่นทำแล้วจัดได้ชื่อว่าทุจริตโทษ อาการโลหิตปกติโทษนั้น ไซ้จะมีแต่ ๕ ประการนั้นหาไม่ได้ ก็ย่อมมีต่างๆ ตามลักษณะโลหิตที่เป็นนั้น ตั้งแต่แรกเมื่อระดูมา อาศัยธาตุ อาศัยสมุฏฐาน อาศัยฤดูที่เคยเป็นนั้น

- U51.00** **โลหิตระดูอันบังเกิดแต่หัวใจ**
 ❖ เมื่อจะมีระดูมากให้ระส่ำระสาย มักซึ่งโกรธ บำบั่น บางทีให้คลั่งละเมอเพ้อพก เมื่อจะเป็นนั้นริมจักขุเขียว ถ้าแพทย์ผู้ใดแก้มิพียง หลุ่งนั้นจะเสียจริตเป็นบ้า
- U51.01** **โลหิตระดูอันบังเกิดแต่หัวใจ**
 ❖ เมื่อระดูมีมาให้เป็นไซ้ไป ๔ - ๕ วัน ให้เชื่อมไป ไม่รู้ว่าคำรุ่ง และนอนสะดุ้งหวาด เจรจาด้วยผี คนสมมุติว่าขวัญไปกินเดือน เพราะโลหิตนั้นทำเอง บางทีผุดขึ้นมาเห็นดำเห็นแดงก็มี เท้าแวงหน้าอ้อยก็มี ถ้าผู้ใดแก้มิพียง บุคคลผู้นั้นจะกลายเป็นไข้รากสาดสันนิบาต
- U51.02** **โลหิตระดูอันบังเกิดแต่ผิวหนัง**
 ❖ เมื่อจะมีระดูมานั้น ให้ร้อนผิวหนัง ให้ร้อนผิวหนัง แลแดงดังผลตำลึงสุก บางทีผุดขึ้นดั่งเม็ดผด แลเท้าใบพุทราแทงหน้าอ้อยก็มี ดูจใช้รากสาดสันนิบาตไป ๒ วัน ๓ วัน บางทีสมมุติว่าเป็นประดง ครั้นระดูมีมาก็หาย
- U51.03** **โลหิตระดูอันบังเกิดแต่เส้นเอ็น**
 ❖ เมื่อระดูจะมีมานั้น ให้เป็นตุจไซ้จับ ให้สะบัดร้อนสะท้านหนาว ปวดศีรษะเป็นกำลัง ครั้นระดูมีมาก็หายไปแล
- U51.04** **โลหิตระดูอันบังเกิดแต่กระดูก**
 ❖ เมื่อจะมีระดูมานั้น ให้เมื่อยทุกข้อทุกถ้านั้น ดั่งอัฐิจะแตกจะคลาตจากกัน ให้เจ็บเอวให้เจ็บท้อง ให้บิดครันนอนไป ครั้นระดูมีมาก็หาย
- U51.09** **โลหิตปกติโทษ ไม่ระบุรายละเอียด**

U51.1**โลหิตระดูอันบังเกิดแต่กองธาตุ**

❖ โลหิตระดูที่เกิดจากกองธาตุทั้ง ๔ ได้แก่ ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม ธาตุไฟ

- U51.10** **โลหิตระดูอันบังเกิดแต่กองปถวีธาตุ (ธาตุดิน)**
 ❖ ถ้าแลเกิดแก่สตรีผู้ใด ที่มีสามีสแล้วก็ตี ที่หาสามีสได้ก็ตี ลักษณะเมื่อระดูมีมานั้นให้เมื่อยทุกข้อทุกถ่ากระดูก ระดูเดินหยดย้อยมิได้สะดวก บางทีให้เป็นมันเป็นเมือก บางทีปรเมหะระคนออกมากับโลหิตเหนียวดุจยางมะตูม กระทำให้ร้อน ให้แสบแล้วจุกเสียด ให้ท้องขึ้นเป็นกำลัง แลระดูนั้นมีสีด้าสีแดง สีขาว สีเหลือง ระคนกันออกมา กลิ่นอันคาวยิ่งนัก ให้ปวดในท้องเป็นกำลัง
- U51.11** **โลหิตระดูอันบังเกิดแต่กองอาโปธาตุ (ธาตุน้ำ)**
 ❖ ถ้าสตรีผู้ใด ที่ยังมีสามีสสามีสก็ตี มีสามีสแล้วก็ตี เมื่อจวนจะมีระดูมานั้นกระทำให้ลงไปวันละ ๕ ครั้ง วันละ ๖ ครั้ง ระดูนั้นเดินออกมาเป็นมวก (เมือก) เป็นมัน เหม็นคาวยิ่งนัก โลหิตนั้นบางทีใส บางทีเป็นเปลวดุจปรเมหะ (ของเหลวที่ออกจากมดลูกซึ่งมีลักษณะเป็นเมือกมูก เมือกมันเปลวใส) แลไซ้ขาว แลระดูนั้นเดินมิได้สะดวก ให้ปวดท้องเป็นกำลัง ให้บริโภคอาหารมิได้

- U51.12**   **โลหิตระดูอันบังเกิดแต่กองวาโยธาตุ (ธาตุลม)**
 ❖ ถ้าเกิดแก่สตรีผู้ใด ที่มีสามมีแล้วก็ดี ที่มีได้มีสามมีแล้วก็ดี เมื่อจะมีระดูมานั้นกระทำให้อุ้งขึ้น ท้องพอง ให้จุก ให้เสียดเป็นกำลัง ให้ตัวร้อน ให้จับเป็นเวลา ให้คลื่น ให้เหียน ให้อาเจียนแต่ ลมเปล่า ระดูมีมาไม่สะดวก มีสีดุจน้ำดอกคำอันจาง (ดอกคำไทย) ให้ปวดเป็นกำลัง
- U51.13**   **โลหิตระดูอันบังเกิดแต่กองเตโชธาตุ (ธาตุไฟ)**
 ❖ ถ้าแลเกิดแก่สตรีผู้ใด ที่มีสามมีแล้วก็ดี หากสามมีได้ก็ดี เมื่อระดูจะมีมานั้นกระทำให้ตั้งไปทั้งตัว แล้วระดูจึงมีมา ให้ร้อนอยู่ช่องครรภดุจถูกพริก แลโลหิตที่ออกมาเป็นฟอง มีสีดุจน้ำฝาง อันบุคคลเอาน้ำส้มมะนาวบีบลงสีนั้นก็เหลืองไปแล้ว กระทำให้ร้อนผิวเนื้อตั้งจะปก (ลอก) แลให้ อาเจียน ให้เหม็นอาหาร บริโภคอาหารมิได้ ให้สะบัดร้อนสะท้านหนาว แลให้จุกแตก
- U51.19**   **โลหิตระดูอันบังเกิดแต่กองธาตุ ไม่ระบุรายละเอียด**

U51.2**โลหิตระดูเป็นชาติโทษ**

❖ มี ๒ จำพวกคือ หญิงบางจำพวกมีอายุได้ ๑๔, ๑๕ ปีก็ตี ควรมีระดูก็ไม่มีระดู บางที่มีระดูมาครั้งหนึ่งสองครั้ง ก็แห้งไป เมื่อมีสามมีแล้วจึงมีระดูปกติก็มี บางทีระดูล้างหน้า (ระดูล้างหน้า หมายถึงคำศัพท์ที่ใช้เรียกเฉพาะในหญิง ที่จะตั้งครรภ์ คือระดูที่มีมาเล็กน้อยก่อนตั้งครรภ์ในผู้หญิงที่มีสามมีแล้ว) ก็มีครรภ์ทีเดียว ลักษณะดังนี้เป็นชาติประเวณีแห่ง หญิงนั้นมาแต่ตระกูลแห่งบิดามารดา และอายุของสตรีผู้นั้นเนื่องกันมาแต่โบราณประเพณี ถ้าแพทย์จะรักษาให้แต่ง ยาบำรุงธาตุให้บริบูรณ์ กาลควรที่โลหิตจะมีเมื่อใดก็คงจะมีเมื่อนั้น พระอาจารย์เจ้าท่านกล่าวไว้ว่าหญิงนี้เกิดด้วย ราคะกำหนด เพราะความกระสันด้วยกามราคะหนักโลหิตจึงแห้งไป ครั้นมีสามมีสมความปรารถนาราคะกำหนดนั้นก็ คลายลง โลหิตนั้นก็บริบูรณ์ขึ้นเอง หญิงจำพวกหนึ่งเมื่อหาสามมีได้ โลหิตนั้นก็บริบูรณ์งามดี ครั้นมีสามมีแล้วได้ ๑ ปี ๒ ปี เดือน ๑ ก็ตี โลหิตนั้นก็จางซีดไป บางทีแห้งติดกระดูกสันหลัง มีอาการให้เจ็บหลังเจ็บเอว ให้เมื่อยทุกข้อทุกลำ ให้แตกให้จุก ท้องขึ้นท้องพอง ให้เป็นไปต่างๆ ให้ผิวหนังช้ำ เนื้อซีด หน้าตาอิดโรยทิวโหยเป็นกำลัง นอนไม่หลับ กินข้าวไม่ได้ แพทย์ผู้ใดมีได้รู้ก็สมมติว่าเถาว่าดาน รีดสีดงก็ว่า เพราะโทษโลหิตนั่นเอง เพราะว่าสตรีผู้นั้นมักมาก ด้วยราคะกิเลส ล่องเสพกามคุณด้วยสามมีนั้นเหลือกำลังนัก ไม่เป็นที่จะกินจะนอน บางทีสามมีนั้นมากด้วยกามคุณหนัก สตรีมีอาเจียนทันทกำลังสามมีได้ โลหิตนั้นก็แห้งไป ถ้าแพทย์จะรักษาพึงให้เอายาประจุโลหิตจงหนัก แล้วจึงแต่งยา บำรุงธาตุบำรุงกามให้กิน แล้วจึงแต่งยาชื่อว่ากำลังราชสีห์ และแสงพระอาทิตย์บำรุงโลหิตให้บริบูรณ์แล้วเมื่อใด สัตว์ที่จะมาปฏิสนธิในครรภ์ก็จะตั้งขึ้นได้เมื่อนั้น

U51.3**โลหิตทุจริตโทษ**

❖ โลหิตทุจริตโทษมี ๕ ประการ โลหิตระดูร้าง โลหิตตลอดบุตร โลหิตต้องพิฆาต โลหิตเน่า โลหิตตกหมกซ้ำ

U51.30   **โลหิตระดูร้าง**

❖ เมื่อจะบังเกิดโลหิตระดูมิให้มาตามปกติ บางทีดำและมึกลิ่นเหม็นเน่า บางทีจางดูจางน้ำขานหมาก บางทีใสดูจางน้ำคาวปลา บางทีขาวดูจางน้ำขางข้าว กระทำให้เจ็บปวดเป็นไปต่างๆ ครั้นเป็นนานมัก กลายเป็นมานโลหิต

U51.31   **โลหิตตลอดบุตร**

❖ เมื่อจะบังเกิดทำให้โลหิตคั่งเข้าเดินไม่สะดวก แล้วตั้งขึ้นเป็นลิ่ม เป็นก้อน ให้แตกขึ้นแตกลง เพราะ บางทีให้คั่ง ขบพัน ตาเหลืองตาช้อน ขอบตาเขียวและริมฝีปากเขียว เล็บมือเล็บเท้าเขียว สมมุติ ว่าปีศาจเข้าสิง

U51.32   **โลหิตต้องพิฆาต**

❖ อันตกต้นไม้และถูกทุบถองโดยตี ถ้าเป็นดังกล่าวท่านว่าใช้นั้นถึงพิฆาต เพราะโลหิตที่ถูกกระทำ นั้นกระทบชำระคนกับโลหิตระดู เกิดแห่งกรังเข้าติดกระดูกสันหลังอยู่ จึงได้ชื่อว่าโลหิตแห่งกรัง เพราะอาศัยโลหิตพิฆาต

U51.33   **โลหิตเน่า**

❖ อาศัยโลหิตระดูร้าง โลหิตตลอดบุตร โลหิตต้องพิฆาต และโลหิตตกหมกซ้ำเจือมาเน่าอยู่ จึงเรียกว่า โลหิตเน่า เป็นใหญ่กว่าลมทั้งหลาย เมื่อจะให้โทษโลหิตเน่ามีพิษอันกล้าแสนไปทุกชุมชน บางที แล่นเข้าจับหัวใจ บางทีแล่นออกผิวหนัง ผุดเป็นวงดำแดง เขียว ขาวก็มี บางทีผุดขึ้นตั้งยอดผด ทำพิษให้คันเป็นกำลัง ทูรนทวยยิ่งขึ้น

- U51.34**   **โลหิตตกหมกซ้ำ**
 ❖ ก็อาศัยโลหิตเน่า เหตุเพราะแพทย์ใช้ยาประคบ ยาผาย ยาขับโลหิตไม่ถึงกำลัง หมายถึงให้ยาน้อยกว่ากำลังเลือด และโลหิตนั้นเกิดระส่ำระสาย ออกไม่หมดสิ้นเชิง จึงตกหมกซ้ำอยู่ ได้ชื่อว่าโลหิตตกหมกซ้ำ บางทีตกซ้ำอยู่ในเส้นเอ็นหัวเหน่า เมื่อจะให้โทษก็คุ้มกันเข้ากระทำให้เป็นฝีมดลูก ฝีบอดคว่ำ ฝีบเอ็น ฝีบคนีสันต์ ฝีบสกวก และมานโลหิต
- U51.39**   **โลหิตทจริตโทษ ไม่ระบुरายละเอียด**
- U51.4**   **โลหิตระดูมาน้อยหรือไม่มา**
- U51.40**   **โลหิตระดูขาด**
 ❖ โลหิตระดูมาไม่สม่ำเสมอทุกเดือน แต่ไม่มีอาการของโรคโลหิตทจริตโทษ
- U51.41**   **โลหิตระดูแห้งไป**
 ❖ หญิงใดมีระดูมาแล้วโลหิตนั้นกลับแห้ง ไม่มีมาตามประเวณี อาจจะมีสาเหตุด้วยโทษ ๕ ประการ ดังนี้ ความวิตกเรื่องกาม บริโภคของเผ็ดร้อน โทสะทุบตีตนกับบุคคลอื่น มีจิตลุ่มหลงเล่นดนตรีและกีฬาต่างๆ ลมที่กำเริบ หญิงนั้นไปทุกข์สัตว์เบา ให้ชั้ดหัวหนาว หาแรงมิได้ ให้เสียดสีข้าง ลางที่ให้จุกอกขึ้นมา ครั้นนวดก็ค่อยสบาย แล้วกลับเป็นมาแล้ว หลายครั้งหลายที จึงให้กลายเป็นฝีมดลูก ลางที่ก็กลายเป็นลมก่อน
- U51.42**   **โลหิตระดูไม่มา**
 ❖ เมื่อถึงเวลามีระดู แต่กลับไม่มีระดูมา
- U51.43**   **โลหิตระดูมาน้อยกว่าปกติ**
 ❖ มีระดูมาน้อยกว่าปกติ
- U51.5**   **โลหิตระดูมามากกว่าปกติ**
 ❖ มีระดูมามากกว่าปกติ
- U51.6**   **ปวดโลหิตระดู หรือ ปวดระดู**
 ❖ อาการปวดท้องขณะมีประจำเดือน
- U51.8**   **ความผิดปกติชนิดอื่นของโลหิตระดู ที่ระบुरายละเอียด**
- U51.9**   **ความผิดปกติของโลหิตระดู ไม่ระบुरายละเอียด**
- U52**   **โรคและอาการอื่นของสตรี**
- U52.0**   **มูกิต**
 ❖ มูกิตมี ๔ ประการ คือ ให้น้ำปัสสาวะเป็นโลหิตซ้ำดังกลืนน้ำปลาเน่า บางที่เป็นโลหิตจางดูจมน้ำขานหมาก บางที่เป็นบุฟโพจางๆ ดังน้ำขาวข้าว บางที่เป็นดั่งน้ำมูกชั้ดหยดๆ ย้อยๆ จะออกมาให้ชั้ดให้ปวดหัวเหน่า ให้หนักตะโพก ให้แสบอก กินอาหารไม่รู้รส แลโรคทั้งนี้เป็นเพราะโลหิตซ้ำ
- U52.1**   **ตกขาว**
 ❖ มีช่องเหลวออกมาจากช่องคลอด (ยกเว้นเลือด)
- U52.2**   **दानเลือด**
 ❖ เป็นโรคที่เกิดในหญิงช่วงวัยเจริญพันธุ์หรือช่วงมีประจำเดือน หมายถึงก้อนเลือดประจำเดือนที่ตกค้าง ทำให้มีอาการปวดหลัง ปวดเอว ปวดก้นคอ ขาปลายมือปลายเท้า และมือเท้าเย็นชาไม่มีกำลัง ใจหวิว ใจสั่น ขั้ร้อนขั้หนาว เหงื่อออกง่าย ประจำเดือนมาไม่ปกติ มาไม่สม่ำเสมอ เป็นลุ่มเป็นก้อน มีสีแดงคล้ำจนดำ และมีก้อนแข็งที่ขั้วมดลูก กินของเย็นมีอาการร้อนคอและจุกอก กินของเผ็ดร้อนทำให้มีอาการทุนทुरาย กระสับกระส่ายไม่สบายตัว นอนไม่หลับ เบื่ออาหาร ผอมแห้งแรงน้อย

U52.3

มดลูกเคลื่อน

❖ เป็นโรคที่เกิดกับมดลูก หมายถึงมดลูกเคลื่อนไม่อยู่ที่เดิม มดลูกตะแคงตัว ลอยตัว หรืออาจเกิดจากการยกของหนักในการมีประจำเดือนวันแรก หรือหลังคลอดบุตรที่มดลูกยังไม่เข้าอยู่ มี ๓ ชนิด คือ มดลูกต่ำ มดลูกลอย มดลูกตะแคง

U52.30

มดลูกต่ำ

❖ ให้มีอาการกลั้นปัสสาวะไม่อยู่เวลาไอ หัวเราะ ยกของหนัก ก้าวขึ้นลงบันได ปัสสาวะเล็ด หรือกะปริดกะปรอย เวลาจามปัสสาวะจะราด กลั้นไม่อยู่ มีปวดหลังร้าวมาท้องน้อย

U52.31

มดลูกลอย

❖ โบราณกล่าวว่าเกิดจากผู้หญิงหลังคลอดบุตรอยู่ไฟไม่ได้ ทำให้มดลูกไม่เข้าอยู่ หรือเข้าไม่สนิท ให้มีอาการผายลมทางช่องคลอด เวลาก้าวเดินจะเสียวช่องคลอด ทำให้ปวดต้นคอ ปวดหลังร้าวมาท้องน้อย ไม่ทนร้อนไม่ทนหนาว ใจหวิว ใจสั่น อ่อนเพลีย

U52.32

มดลูกตะแคง

❖ อาการเริ่มเป็นแรกๆ จะปวดท้องน้อยมาก ปวดจนตัวบิด ให้รีบแก้ไข ถ้าบิดตัวจะทำให้มดลูกเคลื่อน อาการทั่วไปมีอาการปวดหลัง ปวดเอว ปวดกระเบนเหน็บ ปวดเชิงกราน ร้าวขาออกขาเย็บปลายมือปลายเท้า มีตกขาวไม่คัน ไม่มีกลิ่น ปวดท้องน้อย มีอาการตึงคอ ปวดศีรษะ

U52.39

มดลูกเคลื่อน ไม่ระบุรายละเอียด

U52.4

คั้นช่องคลอด

❖ มีอาการคั้นในช่องคลอด หรือปากช่องคลอด ซึ่งอาจมีตกขาวร่วมด้วยหรือไม่ก็ได้

U52.5

สตรีวัยหมดประจำเดือน

❖ ภาวะที่มีการเปลี่ยนวัยจากผู้ใหญ่ตอนปลายเข้าสู่วัยสูงอายุ จะเริ่มตั้งแต่อายุ ๔๐ – ๔๕ ปี เกิดขึ้นเนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงของฮอร์โมนเพศที่ลดลง ส่งผลให้เพศหญิงหมดประจำเดือน สภาพร่างกายและจิตใจเปลี่ยนแปลงไป คือมีอาการร้อนวูบวาบ เหงื่อออกตอนกลางคืน ที่ชาวบ้านเข้าใจว่าเป็น “อาการเลือดจะไป ลมจะมา” บางคนมีอาการนอนไม่ค่อยหลับ เบื่ออาหาร หงุดหงิดง่าย ซึ้นน้อยใจ ซึมเศร้า รู้สึกสูญเสียความเป็นเพศแม่ หรือหมดความภาคภูมิใจในความเป็นผู้หญิง

U52.8

โรคและอาการอื่นของสตรี ที่ระบุรายละเอียด

U52.9

โรคและอาการของสตรี ไม่ระบุรายละเอียด

โรคของเด็ก

(U54 – U55)

U54

โรคของเด็กเล็ก

U54.0

ทารกสำรอก

❖ กุมารกุมารผู้ใดคลอดออกจากครรภ์มารดาแล้ว แลกล้าเน็ดอันจะเป็นเหตุที่จะให้บังเกิดโรคต่าง ๆ นั้น คือ สำรอก ๗ ครั้ง ครั้งที่ ๑ เกิดเมื่อทารกสู้นคอ เพราะเส้นเอ็นนั้นเคลื่อนไหว ครั้งที่ ๒ เกิดเมื่อทารกสู้นคอ เพราะกล้ามเนื้อเหนียวขยายตัว ครั้งที่ ๓ เกิดเมื่อทารกสู้นคอ เพราะทำให้กระดูกสันหลังเกร็งตัว ครั้งที่ ๔ เกิดเมื่อทารกสู้นคอ เพราะสะโพกและข้อเข่าเคลื่อนไหว ครั้งที่ ๕ เกิดเมื่อทารกเริ่มมีฟัน เพราะเกิดการอักเสบขึ้นได้ ครั้งที่ ๖ เกิดเมื่อทารกสู้นคอ เพราะอวัยวะภายในสั่นคลอน และครั้งที่ ๗ เกิดเมื่อทารกเริ่มเดิน เพราะกระดูกเคลื่อนไหวเส้นเอ็นกระฉาย

U54.1 สำรอกทับทรวง [ซาง]

❖ เด็กเป็นไข้เพราะซางกระทำก่อนแล้ว คือ มีอาการให้ท้องขึ้น เท้าเย็นมือเย็น อุจจาระเหม็นพิการ ถูกสำรอกทับขึ้นมา อากาศร้ายแรงขึ้น คือ ให้หลังท้อง กระจายน้ำ เชื่อมมัว ปวดหัวตัวร้อน ปลายมือปลายเท้าเย็น สำรอกทับซาง (ทับสองโทษ) คือ ทารกเป็นซาง มีอาการท้องขึ้น มือเท้าเย็น อุจจาระเหม็นผิดปกติ แล้วมีสำรอกออกมาทับ(แทรก) ทวีอาการร้ายแรงขึ้น ให้ท้องเดิน กระจายน้ำ ปวดหัว ตัวร้อน เชื่อมซึม ปลายมือปลายเท้าเย็น

U54.2 ทรวง [ซาง] ทับสำรอก

❖ หนึ่งซางทับสำรอก อาจารย์บอกไว้แจ้ง สำรอกแห่งกุมารมีอาการลืออย่าง เหลืองเขียวบ้าง เสมหะเป็นเม็ดมะเขือก็มี ยังทวีด้วยซางแทรก อาการแปลกต่อไป ขึ้นคอไอนอนผวา ไม่นำพาซึ่งนมข้าว ตัวนั้นเล่าบางที่ร้อน บางที่ผ่อนให้หนาว แลบางคราวเป็นท่อนเย็น แลร้อนไม่เหมือนกัน หนึ่งตามันมักดูบ่น ซางระคนกับสำรอก อาการบอกจะแจ้งใจ

U54.3 กำเดาทับทรวง [ซาง] และ ทรวง [ซาง] ทับกำเดา

❖ ทับกำเดา หรือ ซางทับกำเดา คือ ทารกมีไข้กำเดา มีอาการไอ ปวดหัว ตัวร้อนดูจเปลวไฟ ถอนใจใหญ่ หายใจสั้น ปากคอแห้ง สะดุ้งหวาดผวาอยู่ก่อน ซางมาซ้ำโดยเกิดเม็ดในลำคอ เบื่อข้าว น้ำ ท้องขึ้นแข็ง อาการแสดงเป็นสองโทษ

U54.4 ทรวง [ซาง]

❖ โรคเด็กประเภทหนึ่ง มักเกิดในเด็กเล็ก ทำให้มีอาการตัวร้อน เชื่อมซึม ปากแห้ง อาเจียน กินอาหารไม่ได้ ท้องเดิน มีเม็ดขึ้นในปาก ในคอ ลิ้นเป็นฝ้า เป็นต้น ๒ ประเภท คือ ซางเจ้าเรือน และซางจร ทั้งซางเจ้าเรือนและซางจรจะทำให้มีอาการแตกต่างกันตามวันเกิดของเด็ก เขียนว่า ทรวง ก็มี

U54.5 หละ

❖ เป็นโรคชนิดหนึ่งเกิดกับทารกที่มีอายุไม่เกิน ๓ เดือน ผู้ป่วยจะมีเม็ดพิษผุดขึ้นในปาก เม็ดพิษนี้มีทั้งชนิดไม่มียอด และชนิดที่มียอดแหลม

U54.6 ละออง

❖ โรคชนิดหนึ่งที่เกิดกับทารกที่มีอายุไม่เกิน ๕ ขวบ ๖ เดือน ผู้ป่วยมีฝ้าบางๆ ในลิ้น ปาก ลำคอ กระพุ้งแก้ม หรือบนลิ้น ฝ้าบางๆนี้อาจมีสีต่างๆกันตามวันเกิดของผู้ป่วย

U54.7 ลมอุทรวาด หรือ ร้อง 3 เดือน

❖ อุทรวาดมันตั้ง ทารกยังอยู่ในครรภ์นั้น ให้มารดาจุกเสียดหน้าแทงหลัง ลมนี้ตั้งติดพัน ออกจากครรภ์มารดา อยู่ในนากันั้น ลมสำคัญกองใหญ่ จับพัดไปในเส้น ตามแถวเอ็นสันหลัง ขึ้นไปยังกระหม่อม เลี้ยงยากยอมแสนเขี้ยว เวลาเย็นร้องไห้ อ่อนนอนได้หอนคล้าย สามเดือนหายหยุดเองให้โทษ

U54.8 โรคชนิดอื่นของเด็กเล็ก ที่ระบुरายละเอียด

❖ ลมประจำวัน ลมปักซี่

U54.9 โรคของเด็กเล็ก ไม่ระบुरายละเอียด**U55 โรคอื่นของเด็ก****U55.0 ตานขโมย หรือ ตานโจร**

❖ มักมีอาการเกิดขึ้นแก่เด็กอายุ ๕ - ๑๓ ขวบ บริโภคอาหารอันไม่เคยบริโภค ทำให้บังเกิดกิมชาติ ๘๐ จำพวก กินอยู่ตามที่ต่างๆ หรือเกิดจากพยาธิ ๑๑ จำพวก ทำให้ท้องเดิน ลงท้อง ธาตุวิปริต อุจจาระเหม็นคาวจัด และอุจจาระกะปริดกะปรอย ชอบของแสลง มักกินปลามากกว่าข้าว ชอบของสดคาวต่างๆ รับประทานอาหารไม่ค่อยจะได้ ต่อไปมักทำให้อุจจาระเป็นมูกเลือด บางทีเลือดออกสดๆ เป็นอยู่นานวัน ทำให้เด็กซูบซีด ผอมแห้งอ่อนเพลีย กำลังน้อยลงไป จนพุ่งโรกันปอด ศีรษะโต มีหนังหุ้มกระดูก ซ้ำอ่อน นอนสะดุ้งหลับๆตื่นๆ ซ้ำฉลาดมาก ปกติได้ยินเสียงอะไรก็สะดุ้งตกใจ

- U55.1**   **อัมพาตสมองในเด็ก**
 ❖ โรคอัมพาตที่เกิดจากความผิดปกติของสมองในวัยเด็ก
- U55.8**   **โรคชนิดอื่นของเด็ก ที่ระบุรายละเอียด**
ไม่รวม: โรคชนิดอื่นของเด็กเล็ก ที่ระบุรายละเอียด (U54.8)
- U55.9**   **โรคของเด็ก ไม่ระบุรายละเอียด**
ไม่รวม: โรคของเด็กเล็ก ไม่ระบุรายละเอียด (U54.9)

โรคที่เกิดอาการหลายระบบ

(U56 – U60)

U56

ไข้

U56.0

โรคที่เกี่ยวกับไข้

- U56.00**   **ไข้เหือด**
 ❖ ให้จับสະทำนร้อนสะทำนหนาว ให้เชื่อมมัว ให้ปวดศีรษะ วันหนึ่ง สองวัน ผุดขึ้นมาเป็นผื่น ปื้นหนาๆ อาจขึ้นทั่วทั้งตัวได้ ถ้าหลบเข้าในท้องให้ลง ลักษณะหัดเหือดมีลักษณะคล้ายคลึงกัน
- U56.01**   **ไข้หัด**
 ❖ ให้จับสະทำนร้อนสะทำนหนาว ให้เชื่อมมัว ให้ปวดศีรษะ วันหนึ่ง สองวัน ผุดขึ้นมาเป็นเม็ดทราย ให้ทั่วทั้งตัว เป็นยอดแหลมๆ ถ้าหลบเข้าในท้องให้ลง ลักษณะหัดเหือดมีลักษณะคล้ายคลึงกัน
- U56.02**   **ไข่อูสูกฮีส หรือ ไข่อูสูกไส**
 ❖ เป็นไข้ ปวดศีรษะ เบื่ออาหาร ปวดเมื่อยตามร่างกาย เป็นไข่วันเดียวผื่นก็ขึ้น เริ่มขึ้นตามตัวก่อน ตามหน้าและแขนขาพบน้อย ผื่นจะกลายเป็นตุ่ม มีน้ำเหลืองภายใน ต่อมาน้ำขึ้นเป็นหนอง เม็ดสูกไสมักจะอยู่ในลักษณะต่างๆกัน และจะตกสะเก็ดภายใน ๓ – ๔ วัน
- U56.03**   **ไข้วัด หรือ ตวัด**
 ❖ บางทีให้จับสະทำนร้อนสะทำนหนาว ให้ปวดศีรษะ บางทีก็ไม่จับ ผุดเป็นเม็ดทรายขึ้นมา เป็นแถวขึ้นมา มีสีน้ำตาลแดง เม็ดพองๆ เป็นงาหนองก็มี ถ้าผู้หญิงเป็นช้ำๆ ถ้าผู้ชายเป็นชวา และข้ามสันหลังไป รักษาไม่ได้ แต่พิษสงร้อนดั่งไฟจุด
- U56.04**   **ไข้วัดน้ำค่าง**
 ❖ ให้จับสະทำนร้อนสะทำนหนาว ให้จับเชื่อมมัว แล้วให้ปวดศีรษะ แล้วให้ผุดขึ้นมาเป็นแผ่น ขนาดนิ้วหนึ่ง สองนิ้ว สามนิ้ว สี่นิ้ว เป็นเหล่าๆกัน น้ำใสเขาเรียกว่าไข้วัดน้ำค่าง
- U56.05**   **ไข้วัดน้ำข้าว**
 ❖ ให้จับสະทำนร้อนสะทำนหนาว ให้จับเชื่อมมัว แล้วให้ปวดศีรษะ แล้วให้ผุดขึ้นมาเป็นแผ่น ขนาดนิ้วหนึ่ง สองนิ้ว สามนิ้ว สี่นิ้ว เป็นเหล่าๆกัน น้ำขุ่นเขาเรียกว่าไข้วัดน้ำข้าว
- U56.06**   **ไข้ออกผื่น**
 ❖ มีจุดแดงจ้ำเขียว ผื่นแดง ตุ่มใส หรือตุ่มหนองขึ้นพร้อมกับมีอาการตัวร้อน

U56.1

ไข้หวัด

U56.10

ไข้หวัดน้อย

❖ ให้สะบัดร้อนสะท้านหนาว ให้ปวดศีรษะเป็นกำลัง ระวังระไว ไอ จาม ให้นำมูกตก ลักษณะอันนี้ใช้เพื่อหวัดน้อย อันว่าคนไข้ทั้งหลายนั้นไม่กินยาก็หาย ไม่อาบน้ำก็หาย ใน ๓ วัน ๕ วัน

U56.11

ไข้หวัดใหญ่

❖ ให้จับสะบัดร้อนสะท้านหนาว ให้ปวดศีรษะ ให้ไอ ให้จาม นำมูกตกเป็นกำลัง ให้ตัวร้อนให้อาเจียน ให้ปากแห้ง ปากเปรี้ยว ปากขม กินข้าวไม่ได้ แล้วแปรไปให้อาเป็นกำลัง แลทำพิษคอแห้ง ปากแห้ง ฟันแห้ง จมูกแห้ง น้ำมูกแห้ง บางทีกระทำให้น้ำมูกไหลหยดย้อย เหตุดังนี้เพราะว่ามันสมองนั้นไหลออกไปหยดออกจากนาสิกทั้งสองข้าง ไปปะทะคอเสมหะ จึงให้อาไปแก้มึงกลายเป็นริดสีดวงมองคร่อ หืดไอ

U56.19

ไข้หวัด ไม่ระบุรายละเอียด

U56.2

ไข้กำเเดา

U56.20

ไข้กำเเดาน้อย

❖ ให้ปวดศีรษะ ให้จุกษุแดง ให้ตัวร้อนเป็นเปลว ให้ไอ สะบัดร้อนสะท้านหนาว ให้ปากขม ปากเปรี้ยว ปากกินข้าวไม่ได้ แลให้อาเจียน ให้นอนไม่หลับ ลักษณะดังนี้เพื่อไข้กำเเดาน้อย

U56.21

ไข้กำเเดาใหญ่

❖ ให้ปวดศีรษะเป็นกำลัง ให้จุกษุแดง ให้ตัวร้อนเป็นเปลว ให้ไอ สะบัดร้อนสะท้านหนาว ให้ปากแห้ง คอแห้ง เพดานแห้ง ฟันแห้ง ให้เชื่่อม ให้มัว ให้เมื่อยไปทั้งตัว จับสะบัดร้อนสะท้านหนาวไม่เป็นเวลา บางทีผุดขึ้นเป็นเม็ดเท่าขุมกัณฑ์ทั้งตัว แต่เม็ดนั้นน้อยไม่มี บางทีให้อาเป็นโลหิตออกมาทางจมูกทางปาก บางทีให้ชักมือกำเท้ากำ

U56.29

ไข้กำเเดา ไม่ระบุรายละเอียด

U56.3

ไข้ประดง

❖ ไข้ประดงที่เกิดแทรกในไข้พิษทั้ง ๘ ประการ ท่านเรียกไข้ประดงทั้ง ๘ มีอาการรวมกันดังนี้ อาการทั่วไป ให้จับมือเท้าเย็น ตัวร้อนดังเปลวไฟ ปวดศีรษะเป็นกำลัง เมื่อยในกระดูก เจ็บเสียวทั่วตัว สะท้านร้อนสะท้านหนาว เชื่่อมมัว เพื่อพอกกลุ่มใจ ให้ปากลิ้นแห้ง ปากเปื่อย ปากขม หวาน คอแห้ง ร้อนใน กระจายน้ำ หอบสะอึก มีลักษณะต่างกันว่าปรากฏเห็นได้ ๘ ชนิด ได้แก่ ไข้ประดงมด ไข้ประดงแรด ไข้ประดงควาย ไข้ประดงวัว ไข้ประดงลิง ไข้ประดงแมว ไข้ประดงช้าง ไข้ประดงไฟ

U56.30

ไข้ประดงมด

❖ มีสัญญาณผุดขึ้นเป็นดั่งขุมกัณฑ์ทั้งตัว ให้คัน ทำพิษสงให้แสบร้อน

U56.31

ไข้ประดงแรด

❖ ผุดขึ้นมา มีสัญญาณแดงหนาตั้งหนังแรด แลให้คัล้ำดำเข้าเป็นเกล็ดเหมือนหนังแรด ทำพิษสงให้ปวดแสบปวดร้อน

U56.32

ไข้ประดงควาย

❖ มีสัญญาณผุดขึ้นมาเหมือนเงาหนอง ทำพิษสงให้ปวดแสบปวดร้อน

U56.33

ไข้ประดงวัว

❖ มีสัญญาณดั่งผลมะยมสุก ทำพิษสงให้ปวดแสบปวดร้อน

U56.34

ไข้ประดงลิง

❖ มีลักษณะผุดขึ้นมาดั่งเมล็ดข้าวสารคว่ำ ทำพิษสงให้ปวดแสบปวดร้อน ขึ้นทั้งตัว

U56.35

ไข้ประดงแมว

❖ ผุดขึ้นมา มีสัญญาณดั่งตาปลา ทำพิษสงให้ปวดแสบปวดร้อน

U56.36

ไข้ประดงช้าง

❖ มีสัญญาณขึ้นเหมือนผิวมะกรูด ทำพิษสงให้ปวดแสบปวดร้อน ให้คัน

U56.37   **ไข้ประดงไฟ**
 ❖ ผุดขึ้นมามีลักษณะเหมือนไข้ระบุดาที่ดี มียอดแดง ยอดดำ ให้จับสะท้อนร้อนสะท้อนหนาว ให้เชื่อมมัว กระจายน้ำเป็นกำลัง

U56.38   **ไข้ประดงชนิดอื่น ที่ระบุดายละเอียด**

U56.39   **ไข้ประดง ไม่ระบุดายละเอียด**

U56.4

ไข้เอกโทษ

❖ ไข้เอกโทษ หมายถึง ไข้ที่มีอาการหรือโทษเพียงประการเดียว เช่น มีโลหิตเป็นพิษแต่เพียงอย่างเดียว หรือมีลมอย่างเดียว หรือมีเสมหะอย่างเดียว (เอก = หนึ่ง, เดียว + โทษ) ท่านว่าอาการไม่รุนแรง ลักษณะเช่นไข้เพื่อเอกโทษโลหิตให้ตัวร้อนจัด ปวดศีรษะ กระจายน้ำ ปวดเมื่อยเนื้อตัว ปัสสาวะเหลือง ตัวแดง ลิ้นกระด้าง คางแข็ง ฟันแห้ง น้ำลายเหนียว เป็นต้น

U56.40   **ไข้เพื่อเสมหะ**

❖ ไข้เพื่อเสมหะให้อาเพศหนาวหนักหนา ขนชันทั่วกายา จุกอูราแสบขม อาหารกินมิได้ ปากหวาน ไปเห็นพิกล ฝ่าเท้าฝ่ามือตม ชาวซืดเผือดจนมูลหนักเบา(ฝ่ามือฝ่าเท้าขาว อุจจาระปัสสาวะก็ขาวด้วย) ให้รากถอยอาหาร (อาเจียนและเบื่ออาหาร) จับสะท้อนให้เหม็นข้าว

U56.41   **ไข้เพื่อกำเดา**

❖ กำเดาสมุฏฐาน เดือดพุ่งชานจึงเป็นไป เจ็บสูงเป็นกำลัง ให้คูลุ่มคลั่งดวงจิตไหว ตัวร้อนดั่ง เปลวไฟ ตาเหลืองไปให้เบาแดง รากเหลืองกระจายน้ำ ปากขมช้ำน้ำลายแห้ง ผิวเนื้อแตกกระแหวง ผิวหน้าแดงตัวเหลือง ไปกลางคืนหลับไม่สนิท จับดวงจิตเคลิ้มหลงไหล น้ำตามักตกไป (น้ำตาไหล) กำเดาให้โทษแลณา

U56.42   **ไข้เพื่อปิดตะ หรือ ไข้เพื่อดี**

❖ ไข้เกิดในคิมหันต์ ทั้งตะวันเที่ยงเวลา ลักษณะแห่งโรคฯ ให้ร้อนนกล้าสภณภัยฯ เหียนรากให้ เพื่อทำ กระจายน้ำระส่ำระสาย หนึ่งให้มันตึงกาย ทั้งปากคอกก็เลือกไป ทุกขัสสัตว์ทั้งเบาหนัก ให้เหลืองแดงพิการ หนึ่งให้เสโทไหล เรียกว่าเอกโทษดี (กำเนิดไข้)

U56.43   **ไข้เพื่อวาทะ หรือ ไข้เพื่อลม**

❖ ไข้แต่หัวค่ำไป มิได้มีความสบาย หนึ่งให้สะท้อนหนาว สะท้อนร้อนไปทั่วกาย ปากคอปวดานหาย น้ำลายขาดที่เคยมี ให้เจ็บระบมตัว ทุกเส้นเอ็นในอินทรีย์ พรตก็เกิดมี หนึ่งให้นอนบ่เป็นนอน จับแต่หัวค่ำไป (กำเนิดไข้)

U56.44   **ไข้เพื่อโลหิต**

❖ ย่อมทำพิษตัวร้อนกล้า กระจายน้ำปวดศีรษะ เจ็บกายาแทบทำลาย เบาเหลืองผิวตัวแดง ลิ้นคางแข็ง ฟันแห้งหาย ปากแห้งเหนียวน้ำลาย ธาตุภายในชักให้ลง

U56.48   **ไข้เอกโทษชนิดอื่น ที่ระบุดายละเอียด**

U56.49   **ไข้เอกโทษ ไม่ระบุดายละเอียด**

U56.5

ไข้ทุวันโทษ

❖ ไข้ทุวันโทษ หมายถึง ไข้ที่เกิดจากโทษ ๒ อย่าง ได้แก่ ไข้ทุวันโทษลมและกำเดา ไข้ทุวันโทษลมและเสมหะ ไข้ทุวันโทษกำเดาและเสมหะ ไข้ทุวันโทษกำเดาและโลหิต

U56.50   **ไข้เพื่อลมและกำเดา**

❖ จับหนาวสะท้อนแล้ว ให้ร้อนเร่ากระจายชล เหงื่อตกระส่ำระสาย ไม่สบายในกายตน วิงเวียน เป็นสลวน ปวดสุดพินจะทนทาน

U56.51   **ไข้เพื่อลมและเสมหะ**

❖ จับหนาวแล้วร้อนมา วิงเวียนหน้า เหงื่อตกไหล ปวดหัวให้มัวตา อาหารกินมิได้ สองโทษหาก เป็นไป กำเดาไชรให้มีมา

- U56.52**   **ไข้เพื่อกำเดาและเสมหะ**
 ❖ สองนี้มีการหนาวสะท้านสยองจน จุกอกหายใจขัด เหงื่อวิบัติตกทั้งตน ให้อ่อนอยู่สัปดาห์ ร้อนทั่วตนปวดศีรษะ
- U56.53**   **ไข้เพื่อกำเดาและโลหิต**
 ❖ ราตรีไม่หลับ ครั้นหลับตาหลงเพื่อไป ปวดเศียรสุดจะทน ให้สลดในดวงใจ กระจายน้ำให้ ร้อนใน อาหารไซ้ไม่นำพา
- U56.58**   **ไข้ทุวันโทษชนิดอื่น ที่ระบุนายละเอียด**
- U56.59**   **ไข้ทุวันโทษ ไม่ระบุนายละเอียด**
- U56.6**   **ไข้ทับระดู หรือ ระดูทับไข้**
 ❖ สตรีที่เป็นไข้ทับระดูหรือระดูทับไข้นั้น มูลเหตุก็เพราะว่าสตรีมีระดูมาแล้ว และระหว่างระดูกำลังเดินอยู่นั้น เกิดเป็นไข้ขึ้น หรือเป็นไข้อยู่แล้วเกิดมีระดูมา ดังนี้เรียกว่าไข้ทับระดูหรือระดูทับไข้
- U56.8**   **ไข้ชนิดอื่น ที่ระบุนายละเอียด**
- U56.9**   **ไข้ ไม่ระบุนายละเอียด**
- U57**   **โรคที่เกี่ยวกับลม**
- U57.0**   **ลมกองหยาบ หรือ ลมโอฟาริกวาตะ**
 ❖ ลมกองหยาบ ถ้าพิการเมื่อใดยอมให้จุกให้เสียด ให้แน่นเพื่อ ให้ปวดท้อง เป็นต้น
- U57.1**   **ลมกองละเอียด หรือ ลมสุขุมวาตะ**
 ❖ ลมที่ทำให้จับดวงใจอ่อน หิวสวิงสวาย เวียนศีรษะ มีตหน้า มีตตา
- U57.2**   **ลมปลายปัตฆาตแขนขา**
- U57.20**   **ลมปลายปัตฆาตบ่า**
 ❖ เป็นลมปลายปัตฆาตที่เกิดกับบ่า ทำให้มีอาการปวดเสียวกล้ามเนื้อบริเวณบ่า
- U57.21**   **ลมปลายปัตฆาตไหล่**
 ❖ เป็นลมปลายปัตฆาตที่เกิดกับไหล่ ทำให้มีอาการปวดเสียวกล้ามเนื้อบริเวณไหล่
- U57.22**   **ลมปลายปัตฆาตแขน**
 ❖ เป็นลมปลายปัตฆาตที่เกิดกับแขน ทำให้มีอาการปวดแขน
- U57.23**   **ลมปลายปัตฆาตข้อศอก**
 ❖ เป็นลมปลายปัตฆาตที่เกิดกับข้อศอก ทำให้มีอาการปวดที่ข้อศอกร้าวไปที่หัวไหล่ และปวดร้าว ขาลงไปที่แขน ข้อมือ นิ้วมือ เวลากำมือ บิดมือ คว่ำมือ จะเจ็บที่ข้อศอก
- U57.24**   **ลมปลายปัตฆาตข้อมือ**
 ❖ อาการปวดตึงและร้าวขาบริเวณข้อมือ ฝ่ามือ นิ้ว และนิ้วมือไม่มีกำลัง อาจใช้ข้อมือมาก เกิดจากการแข็งตัวของเลือด การคั่ง การอันของเลือดที่บริเวณข้อมือ เกิดจากความเสื่อมของกระดูก ข้อมือและอุบัติเหตุบริเวณข้อมือ
- U57.25**   **ลมปลายปัตฆาตข้อนิ้วมือ หรือ ลมปลายปัตฆาตนิ้วโป่ง**
 ❖ โบราณเรียกลมปลายปัตฆาตข้อนิ้วมือ พบในเพศหญิงมากกว่าเพศชาย พบบ่อยในวัยกลางคน ให้มีอาการปวดบริเวณฝ่ามือ โดยเฉพาะโคนข้อนิ้วอาจมีอาการอักเสบชัดเจน มีปัญหานิ้วผิด เหยียดไม่ได้ มักเป็นตอนเช้า เวลากำนิ้วมือจะกำไม่เข้า หรือกำด้วยความยากลำบาก จะผิดมีเสียง ดัง เมื่อกำมือเข้ามาได้แล้วเวลาเหยียดนิ้วมือไม่ค่อยออก บางคนอาจงอค้ำและรู้สึกเจ็บมาก ต้องใช้ มืออีกข้างแกะออก ถ้ามีอาการมากๆ จะเกิดภาวะนิ้วมือนั้นงอแข็งกำเหยียดไม่ได้ บางคนมีอาการ ปวดชาร่วมด้วย

- U57.26 ลมปลายปัตฆาตขา**
 ❖ ภาวะแข็งตัวของหลอดเลือด ทำให้กล้ามเนื้อส่วนที่เป็นแข็งเป็นก้อน เป็นลำ มีอาการปวดตึง ร้าวชา บริเวณขา
- U57.27 ลมปลายปัตฆาตสันเท้า**
 ❖ อาการปวดสันเท้าโดยเฉพาะเวลาตื่นนอนตอนเช้า เวลาเดินจะเจ็บที่สันเท้า อาการเป็นมากจะเจ็บตลอดเวลา เดินกระเผลก บางครั้งอาจมีอาการปวดร้าวไปที่ข้อเท้าและเอ็นร้อยหวาย สาเหตุเกิดจากการแข็งตัวของเลือด การคั่ง การอักเสบของเลือดที่บริเวณสันเท้า มีพังผืดบริเวณสันเท้า หรือมีหินปูนเกาะ เกิดจากการใช้เท้ามาก เช่น เดินมาก เกิดจากการอักเสบบริเวณสันเท้า เช่น จากการเล่นกีฬา เกิดจากการเมื่อยของกระดูกสันเท้า
- U57.28 ลมปลายปัตฆาตแขนขาชนิดอื่น ที่ระบุรายละเอียด**
- U57.29 ลมปลายปัตฆาตแขนขา ไม่ระบุรายละเอียด**

U57.3**ลมปลายปัตฆาตคอ หลัง และที่อื่น**

- U57.30 ลมปลายปัตฆาตคองคอก**
 ❖ ให้อายุแข็งแรง ทรงศีรษะไม่อยู่ กล้ามเนื้อคอไม่มีกำลัง ก้มหรือเงยหรือเอียงคอมีอาการตึง ปวดต้นคอ ปวดศีรษะ ปวดกระบอกตา ตากระตุก หูอื้อ อาจพบขดยอกที่ข้อต่อหัวไหล่ หรือโรคหัวไหล่ติดร่วมด้วย ปวดชาต้นแขน ชาปลายนิ้ว
- U57.31 ลมปลายปัตฆาตสัญญาณ 1 หลัง**
 ❖ เป็นลมปลายปัตฆาตที่เกิดบริเวณหลัง ทำให้มีอาการปวดหลังบริเวณบั้นเอวหรือกระเบนเหน็บ อาจพบปวดเสียวร้าวไปที่สะโพก ก้นย้อย ลงมาถึงหัวเข่า เวลาเดินเข่าสั่น เข่าทรุด เข่าไม่มีกำลัง ปวดใต้หัวเข่าก็ได้ แต่อาการปวดจะไม่เลยเข่า
- U57.32 ลมปลายปัตฆาตสัญญาณ 3 หลัง**
 ❖ เป็นลมปลายปัตฆาตที่เกิดบริเวณหลัง ทำให้มีอาการปวดหลัง ร้าวขามาที่ขา ปัสสาวะ ฝ่ำเท้า และนิ้วเท้า ทำให้ขาไม่มีแรง
- U57.33 ลมปลายปัตฆาตสัญญาณ 4 หลัง / คอ**
 ❖ เป็นลมปลายปัตฆาตที่เกิดบริเวณหลัง ทำให้มีอาการปวดตึงต้นคอ กล้ามเนื้อบ่าและสะบัก สะบักจม ลมตูดสะบัก อาจพบอาการปวดร้าว ชาแขนด้านนอกและนิ้วมือ หายใจได้ไม่เต็มที ขดยอกหน้าอก
- U57.34 ลมปลายปัตฆาตสัญญาณ 5 หลัง / คอ**
 ❖ เป็นลมปลายปัตฆาตที่เกิดบริเวณหลัง ทำให้มีอาการมึนงง เวียนศีรษะ ปวดศีรษะ ปวดกระบอกตา ปวดต้นคอ อาจพบร้าวขาออกแขนด้านใน
- U57.38 ลมปลายปัตฆาตชนิดอื่น ที่ระบุรายละเอียด**
ไม่รวม: ลมปลายปัตฆาตแขนขา (U57.2-)
- U57.39 ลมปลายปัตฆาต ไม่ระบุรายละเอียด**

U57.4**ลมปราบ**

❖ ลมปราบ เป็นโรคทางโบราณ ถือว่ามาจากลมเพลมพัดหรือถูกของ และเป็นโรคที่เกี่ยวกับกล้ามเนื้อ พบได้ที่กล้ามเนื้อแขน กล้ามเนื้อขา กล้ามเนื้อหน้าอก และกล้ามเนื้อสันหลัง ให้มีอาการปวด บวม แดง ร้อน เจ็บเสียวแปล็บๆ ตามกล้ามเนื้อนั้นๆ จะเป็นมากและกำเริบภายใน ๓ วัน คือจะมีอาการรุนแรงขึ้นเป็นลำดับ ถ้าหมอวินิจฉัยไม่ถูกต้อง รักษาไม่ถูกต้องกับโรคหรือไม่ได้รับการรักษา เมื่อยุบบวมแล้วกล้ามเนื้อส่วนที่เป็นนั้นจะลีบเล็กลง ปลายประสาทรับความรู้สึกอ่อนเย็นจะเสียไป

U57.40 ลมปราบแขน

❖ อาการปวด บวม แดง ร้อน เจ็บเสียวแปล็บๆ ตามกล้ามเนื้อแขน พออาการทุเลาลงหรือรักษาไม่ถูกต้อง กล้ามเนื้อแขนจะลีบเล็กลง จะแข็งเป็นไต ปลายประสาทรับความรู้สึกอ่อนเย็นจะเสียไป

- U57.41 ลมปราบขา**
 ❖ อาการปวด บวม แดง ร้อน เจ็บเสียวแปล็บๆ ตามกล้ามเนื้อขา พออาการทุเลาลงหรือรักษาไม่ถูกต้อง กล้ามเนื้อขาจะลีบเล็กลง จะแข็งเป็นไต ปลายประสาทรับความรู้สึกร้อนเย็นจะเสียไป
- U57.42 ลมปราบหน้าอก**
 ❖ อาการปวด บวม แดง ร้อน เจ็บเสียวแปล็บๆ ตามกล้ามเนื้อหน้าอก พออาการทุเลาลงหรือรักษาไม่ถูกต้อง กล้ามเนื้อหน้าอกจะลีบเล็กลง จะแข็งเป็นไต ปลายประสาทรับความรู้สึกร้อนเย็นจะเสียไป
- U57.43 ลมปราบหลัง**
 ❖ อาการปวด บวม แดง ร้อน เจ็บเสียวแปล็บๆ ตามกล้ามเนื้อหลัง พออาการทุเลาลงหรือรักษาไม่ถูกต้อง กล้ามเนื้อหลังจะลีบเล็กลง เรียบแบน ไม่มีกล้ามเนื้อเป็นสันขึ้นให้เห็น ปลายประสาทรับความรู้สึกจะเสียไป
- U57.49 ลมปราบ ไม่ระบุรายละเอียด**

U57.5

- ลมจับโป่ง**
 ❖ ลมจับโป่ง เป็นโรคในตระกูลลมชนิดหนึ่ง เกิดจากอาหาร อากาศ น้ำ (น้ำมีนเมา) และเป็นเฉพาะข้อเข้ากับข้อเท้าเท่านั้น ลมจับโป่งมี ๒ ชนิด ได้แก่ ลมจับโป่งน้ำ และลมจับโป่งแห้ง
- U57.50 ลมจับโป่งน้ำเข้า**
 ❖ ให้มีอาการปวด บวม แดง ร้อนที่เข้ามาก และเป็นทั้งข้อเข้า มีน้ำในเข้า บางคนอาจมีอาการใช้เรียกว่าใช้ลมจับโป่ง
- U57.51 ลมจับโป่งน้ำข้อเท้า**
 ❖ ให้มีอาการปวด บวม แดง ร้อนที่ข้อเท้ามาก และเป็นทั้งข้อเท้า มีน้ำในข้อเท้า บางคนอาจมีอาการใช้ เรียกว่าใช้ลมจับโป่ง
- U57.52 ลมจับโป่งน้ำ ไม่ระบุรายละเอียด**
- U57.53 ลมจับโป่งแห้งเข้า**
 ❖ ให้มีอาการปวด บวม แดง ร้อนที่เข้าเพียงเล็กน้อย แต่จะมีสภาวะเขาคิดขาโก่ง นั่งยองๆไม่ได้ ขณะเดินในเข้าจะมีเสียงดังกร๊อบแกร็บ อาการปวดมากเวลาเปลี่ยนอิริยาบถและก้าวขึ้นบันได
- U57.54 ลมจับโป่งแห้งข้อเท้า**
 ❖ ให้มีอาการปวด บวม แดง ร้อนเล็กน้อยบริเวณข้อเท้า อาจพบข้อเท้าติดและมีเสียงดังเวลาเดิน
- U57.55 ลมจับโป่งแห้ง ไม่ระบุรายละเอียด**
- U57.59 ลมจับโป่ง ไม่ระบุรายละเอียด**

U57.6

- ลมลำบอง**
 ❖ ลมลำบอง เป็นโรคในตระกูลของลมชนิดหนึ่ง เกิดจากอาหารและอากาศ มักจะเกิดเป็นกับตัวกระดูกและหัวข้อต่อกระดูกทั่วร่างกาย ให้มีอาการปวด บวม แดง ร้อนปรากฏให้เห็น ลักษณะอาการทั่วไปจะคล้ายกับลมจับโป่ง ถ้าเกิดที่ข้อเข้าและ ข้อเท้าจะเป็นเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งของข้อเท่านั้น ถ้ามีอาการปวดมากคนไข้มีอาการจับใช้ร่วมด้วยก็ได้ ซึ่งเรียกว่าใช้ลมลำบอง และลักษณะอาการบวมจะมีน้ำชนิดขุ่นๆ เป็นเมือกเกาะอยู่ตามตำแหน่งข้อที่บวมนั้น
- U57.60 ลมลำบองข้อศอก**
 ❖ อาการปวดบวมแดงร้อนบริเวณข้อศอก และจะมีน้ำชนิดขุ่นๆ เป็นเมือกเกาะอยู่ตามตำแหน่งที่บวมนั้น
- U57.61 ลมลำบองข้อมือ**
 ❖ อาการปวดบวมแดงร้อนบริเวณข้อมือ และจะมีน้ำชนิดขุ่นๆ เป็นเมือกเกาะอยู่ตามตำแหน่งที่บวมนั้น

- U57.62**   **ลมลำบองเข่า**
 ❖ อาการปวดบวมแดงร้อนบริเวณเข่า และจะมีน้ำชนิดขุ่นๆ เป็นเมือกเกาะอยู่ตามตำแหน่งที่บวมนั้น
- U57.63**   **ลมลำบองข้อเท้า**
 ❖ อาการปวดบวมแดงร้อนบริเวณข้อเท้า และจะมีน้ำชนิดขุ่นๆ เป็นเมือกเกาะอยู่ตามตำแหน่งที่บวมนั้น
- U57.64**   **ลมลำบองข้อกระดูกสันหลัง หรือ ลมลำบองข้อไม้ไผ่**
 ❖ อาการปวดบวมแดงร้อนบริเวณข้อกระดูกสันหลัง และจะมีน้ำชนิดขุ่นๆ เป็นเมือกเกาะอยู่ตามตำแหน่งที่บวมนั้น
- U57.65**   **ลมลำบองสัญญาณ 1 หลัง**
 ❖ อาการปวด บวม แดงร้อนบริเวณหลัง และมีอาการปวดเสียวร้าวขาไปที่สะโพก ก้นย้อย ลงมาถึงหัวเข่า เวลาเดินเข้าเปลี่ย ไม่มีกำลัง และอาการปวดจะไม่เลยเข่า
- U57.66**   **ลมลำบองสัญญาณ 3 หลัง**
 ❖ อาการปวด บวม แดงร้อนบริเวณหลัง และร้าวขามาที่ขา ปลี้น่อง ฝ่าเท้า และนิ้วเท้า
- U57.67**   **ลมลำบองสัญญาณ 4 หลัง / คอ**
 ❖ อาการปวดบวมแดงร้อนบริเวณสัญญาณ ๔ หลัง และจะมีน้ำชนิดขุ่นๆ เป็นเมือกเกาะอยู่ตามตำแหน่งที่บวมนั้น
- U57.68**   **ลมลำบองสัญญาณ 5 หลัง / คอ**
 ❖ อาการปวดบวมแดงร้อนบริเวณสัญญาณ ๕ หลัง และจะมีน้ำชนิดขุ่นๆ เป็นเมือกเกาะอยู่ตามตำแหน่งที่บวมนั้น
- U57.69**   **ลมลำบอง ไม่ระบुरายละเอียด**
- U57.8**   **โรคที่เกี่ยวกับลมชนิดอื่น**
- U57.9**   **โรคที่เกี่ยวกับลม ไม่ระบुरายละเอียด**
- U58**   **โรคที่เกี่ยวกับธาตุพิการตามฤดู**
ไม่ว่ารวม : ธาตุพิการที่เกิดนอกฤดู และที่ไม่ว่ารวมว่าเป็นธาตุพิการตามฤดู (U59.-)
- U58.0**   **ปฏิวธาตุพิการตามฤดู กลุ่มที่หนึ่ง**
 ❖ ปฏิวธาตุพิการตามฤดู เป็นสันนิบาตฤดู นอนผิดเวลา ปฏิวธาตุกำเริบ ถ้าเจ็บป่วยในเดือน ๒, ๓, ๔ ใช้ใน ๓ เดือนนี้เรียกว่า ปฏิวธาตุพิการตามฤดู หากเกิดนอกเหนือจากเดือน ๒, ๓, ๔ เรียกว่า ปฏิวธาตุพิการ (ธาตุดินพิการ) มี ๒๐ จำพวก อันได้แก่ เกศพิการ (ผมพิการ) โลมาพิการ นขาพิการ ทนดาพิการ ตะโจพิการ มังสังพิการ นหารูพิการ อัญญพิการ อัญญิมัญชังพิการ วิกังพิการ หยงพิการ ยกนังพิการ กิโลมกังพิการ ปิหังพิการ ปีปผาลังพิการ อันตังพิการ อันตคณังพิการ อุทริยงพิการ กรีสังพิการ มัตถกมัตถลวงคังพิการ
- U58.00**   **เกศพิการ หรือ ผมพิการ ตามฤดู**
 ❖ ให้คันศีรษะหนัก มักเป็นรังแค ให้เจ็บหนังศีรษะเรื่อยๆไป (ค.โรคนี้ทาน)
 ❖ ให้เจ็บรากผม ให้คันศีรษะ ศีรษะมักหงอก มักเป็นรังแค ให้เจ็บหนังศีรษะเป็นกำลัง (ค.ธาตุวิมังค์)
- U58.01**   **โลมาพิการ หรือ ขนพิการ ตามฤดู**
 ❖ มักให้เจ็บทั่วสรรพางค์กายทุกซุมซน ให้ซนลุกซนพองทั่วทั้งตัว (ค.โรคนี้ทาน)
 ❖ ให้เจ็บทั่วสรรพางค์ทุกซุมซน ให้ซนลุกซนพองทั้งตัว (ค.ธาตุวิมังค์)
- U58.02**   **นขาพิการ หรือ เล็บพิการ ตามฤดู**
 ❖ มักให้เจ็บต้นเล็บ ให้ต้นเล็บเขียว ต้นเล็บดำซ้ำโลหิต ให้เจ็บเสียวๆ นิ้วมือ นิ้วเท้า (ค.โรคนี้ทาน)
 ❖ ให้เจ็บต้นเล็บ ให้เล็บเขียว เล็บดำซ้ำโลหิต เจ็บเสียวๆ นิ้วมือ นิ้วเท้า (ค.ธาตุวิมังค์)

- U58.03**   **ทันตพิการ หรือ ฟันพิการ ตามฤดู**
 ❖ มักให้เจ็บไรฟัน บางทีให้เป็นฝีร่ามะขนาด บางทีให้เป็นโลหิตไหลออกทางไรฟัน ให้ฟันคลอน ฟันถอนออก ฟันหัก (ค.โรคนิทาน)
 ❖ ให้เจ็บไรฟัน บางทีให้เป็นร่ามะขนาด บางทีให้เป็นโลหิตออกตามไรฟัน ให้ฟันหัก ฟันคลอน (ค.ธาตุวิมังค์)
- U58.04**   **ตะโจพิการ หรือ หนึ่งพิการ ตามฤดู**
 ❖ ให้ร้อนผิวหนังทั่วสรรพางค์กาย บางทีให้เป็นผื่นตุ่มเป็นผด แสบร้อนอยู่เรื่อยๆ (ค.โรคนิทาน)
 ❖ มักให้ร้อนผิวหนังทั่วสรรพางค์กาย บางทีเป็นผื่นขึ้นทั้งตัวตุ่มหัวผด ให้ปวดแสบปวดร้อนเป็นกำลัง (ค.ธาตุวิมังค์)
- U58.05**   **มังสังพิการ หรือ เนื้อพิการ ตามฤดู**
 ❖ มักให้นอนสะดุ้ง ไม่หลับสนิท มักให้ฟกให้บวม บางทีให้เป็นวงผุดขึ้นเป็นหัวดำ หัวแดง หัวเขียวทั้งตัว บางทีเป็นตุ่มลมพิษ สมมุติว่าเป็นประดง เหือด หัดต่างๆ (ค.โรคนิทาน)
 ❖ มักให้นอนสะดุ้ง ไม่สมปกติ นอนไม่สนิท มักให้ฟกบวมขึ้น บางทีผุดขึ้นเป็นสีแดง สีเขียวทั้งตัว บางทีเป็นลมพิษ สมมุติว่าเป็นประดง เป็นเหือด เป็นหัดต่างๆ (ค.ธาตุวิมังค์)
- U58.06**   **นหารูพิการ หรือ เส้นเอ็นพิการ ตามฤดู**
 ❖ มักให้เจ็บ สะบัดร้อน สะท้านหนาว ให้ปวดศีรษะ ท่านเรียกว่าลมอัมพฤษ์กำเร็บ (ค.โรคนิทาน)
 ❖ ให้จับสะบัดร้อนสะบัดหนาว ให้ปวดศีรษะเป็นกำลัง ท่านเรียกว่าอัมพฤษ์กำเร็บแล (ค.ธาตุวิมังค์)

U58.1**ปถวีธาตุพิการตามฤดู กลุ่มที่สอง**

- U58.10**   **อัญญพิการ หรือ กระดูกพิการ ตามฤดู**
 ❖ ให้เมื่อยชบทุกข้อ ทุกกระดูก (ค.โรคนิทาน)
 ❖ ให้เมื่อยในข้อในกระดูก (ค.ธาตุวิมังค์)
- U58.11**   **อัญญมัญชังพิการ หรือ เยื่อในกระดูกพิการ ตามฤดู**
 ❖ มักให้ปวดศีรษะเรื่อยๆ (ค.โรคนิทาน)
 ❖ ให้ปวดศีรษะเป็นกำลัง (ค.ธาตุวิมังค์)
- U58.12**   **วิกังพิการ หรือ ม้ามพิการ ตามฤดู**
 ❖ มักให้ม้ามหย่อน (ค.โรคนิทาน)
 ❖ ให้ม้ามหย่อน มักเป็นป้างแล (ค.ธาตุวิมังค์)
- U58.13**   **หทัยพิการ หรือ หัวใจพิการ ตามฤดู**
 ❖ ให้กลุ่มให้คลั่งดุจเป็นบ้า ถ้ามีฉะนั้นให้หัวโหยหาแรงมิได้ ให้ทุรนทุรายยิ่งนัก (ค.โรคนิทาน)
 ❖ ให้คลั่งไคล้ ดุจเป็นบ้า ถ้ามีดังนั้นให้หัวโหยหาแรงมิได้ ให้ทุรนทุรายยิ่งนัก (ค.ธาตุวิมังค์)
- U58.14**   **ยกนังพิการ หรือ ตับพิการ ตามฤดู**
 ❖ ให้ตับโต ตับทรุด เป็นฝีในตับ บางทีผุดออกมาในตับแลตับพิการต่างๆ (ค.โรคนิทาน)
 ❖ ให้ตับโตตับทรุด มักให้เป็นฝีในตับ กางขึ้นในตับ (ค.ธาตุวิมังค์)
- U58.15**   **กิโถมังพิการ หรือ พังผืดพิการ ตามฤดู**
 ❖ ให้เจ็บ ให้อาเจียน จุกเสียดกลับเข้าเป็นเพื่อลม (ค.โรคนิทาน)
 ❖ ให้เจ็บ ให้จุกเสียด ให้อาเจียน ให้แตกขึ้นแตกลง กลายเป็นลม (ค.ธาตุวิมังค์)
- U58.16**   **ปัททังพิการ หรือ ไตพิการ ตามฤดู**
 ❖ มักให้ปวดท้อง แดกขึ้นแตกลง ปวดชบอยู่เรื่อยๆ (ค.โรคนิทาน)
 ❖ ให้ปวดท้องแตกขึ้นแตกลง ปวดขัดเป็นกำลัง (ค.ธาตุวิมังค์)

U58.2

ปฏิวิธาตุพิการตามฤดู กลุ่มที่สาม

- U58.20**   **ปีผาสังพิการ หรือ ปอดพิการ ตามฤดู**
- ❖ มักให้ปวดเป็นพิษ ให้กระหายน้ำอยู่เนื่องๆ กินน้ำลงไปจนปอดล่อยจึงหายอยาก (ค.โรคนี้ทาน)
  - ❖ ให้เจ็บปวด ให้เป็นพิษ ให้กระหายน้ำเป็นกำลัง กินน้ำจนปอดล่อยจึงหายอยาก (ค.ธาตุวิภังค์)
- U58.21**   **อันตังพิการ หรือ ลำไส้ใหญ่พิการ ตามฤดู**
- ❖ มักให้สะอึก ให้หาว ให้เรอ (ค.โรคนี้ทาน)
  - ❖ ให้พะอืดพะอม ให้ท้องขึ้นท้องพอง มักเป็นท้องมานลมกษัย บางทีให้หลังท้องตมูกตกลือหืด ให้เป็นไปต่างๆแล (ค.ธาตุวิภังค์)
- U58.22**   **อันตคณังพิการ หรือ ลำไส้เล็กพิการ ตามฤดู**
- ❖ มักให้พะอืดพะอม ท้องขึ้นท้องพอง มักเป็นท้องมานกษัย บางทีให้หลังท้องตมูกตกลือหืด เป็นต่างๆ (ค.โรคนี้ทาน)
  - ❖ ให้สะอึก ให้หาว ให้เรอ (ค.ธาตุวิภังค์)
- U58.23**   **อุทรียงพิการ หรือ อาหารใหม่พิการ ตามฤดู**
- ❖ มักให้หลังท้อง ลงแดง มักให้อาเจียน มักให้เป็นป่วง ๗ จำพวก (ค.โรคนี้ทาน)
  - ❖ ให้ลงแดง ให้ร่าก มักเป็นป่วง ๗ จำพวก (ค.ธาตุวิภังค์)
- U58.24**   **กรีสังพิการ หรือ อาหารเก่าพิการ ตามฤดู**
- ❖ มักให้กินอาหารไม่รู้จักรสเป็นต้น ที่จะให้บังเกิดโรคต่างๆ เพราะอาหารแปลกสำแลง (ค.โรคนี้ทาน)
  - ❖ ไม่มีรสเป็นต้นที่จะให้เกิดโรคต่างๆ เพราะอาหารผิดสำแลง (ค.ธาตุวิภังค์)
- U58.25**   **มัตถเกมัตถลุดังพิการ หรือ เยื่อในสมองพิการ ตามฤดู**
- ❖ เมื่ออยู่ดีเป็นปรกตินั้น อันว่ามโนในสมองเราท่านทั้งหลายนี้พร้อมจากกระบาลศีระษะ ประมาณเส้นตอกใหญ่หนึ่ง ก็เดือดจนเต็มกระบาลศีระษะ ทำให้ปวดศีระษะยิ่งนัก ให้ตาแดง ให้คลั่งเรียกว่า สันนิบาตต่อกันกับลม ให้ช้ำช้ำนี้เป็นยาสุขุม มโนในสมองยอบลงเป็นปรกติ จึงหายปวดศีระษะแล (ค.โรคนี้ทาน)
  - ❖ เมื่ออยู่ดีเป็นปรกตินั้น สมองศีระษะเราท่านทั้งปวงนี้พร้อมจากกระบาลศีระษะประมาณเส้นตอกใหญ่ๆ ถ้าเจ็บปวดพิการไซ้ร มโนในสมองนั้นก็เดือดขึ้นเต็มกระบาลศีระษะ ให้ปวดศีระษะเป็นกำลัง แก้มึง ให้จักษุแดง ให้คลั่ง เรียกว่า สันนิบาต ต่อเมื่อได้สุขุม เป็นสุขุม มโนในสมองยอบลงเป็นปรกติเมื่อใดแล้ว จึงหายปวดศีระษะ (ค.ธาตุวิภังค์)
- U58.29**   **ปฏิวิธาตุพิการตามฤดู ไม่ระบุรายละเอียด**

U58.3

อาไปธาตุพิการตามฤดู กลุ่มที่หนึ่ง

❖ เดือน ๑๑-๑๒-๑ ทั้ง ๓ เดือนนี้เป็นเหมันตฤดู มักกินอาหารผิดสำแลง (สำแลง) (ของแสลงที่ทำให้โรคกำเริบ) อาไปธาตุพิการ มี ๑๒ จำพวก ได้แก่ ปิตตังพิการ (ดีพิการ) เสมหะพิการ (เสมหะ) บุปโพพิการ (หนองพิการ) โลหิตพิการ (โลหิต) เสโทพิการ (เหงื่อพิการ) เมโทพิการ (มันชันพิการ) อัสนุพิการ (น้ำตาพิการ) วสาพิการ (มันเหลวพิการ) เชโฟพิการ (น้ำลายพิการ) สิงคานิกาพิการ (น้ำมูกพิการ) ลลิกาพิการ (ไขข้อพิการ) มุตตังพิการ (ปัสสาวะพิการ)

- U58.30**   **ปิตตังพิการ หรือ ดีพิการ ตามฤดู**
- ❖ มักขี้โกรธ มักสะดุ้งใจ (ค.โรคนี้ทาน)
  - ❖ มักให้ขี้โกรธ มักให้สะดุ้งใจ ให้หวาด (ค.ธาตุวิภังค์)
- U58.31**   **เสมหะพิการ ตามฤดู**
- ❖ กินอาหารไม่รู้จักรส (ค.โรคนี้ทาน)
  - ❖ กินอาหารไม่รู้จักรส (ค.ธาตุวิภังค์)
- U58.32**   **บุพโพพิการ หรือ หนองพิการ ตามฤดู**
- ❖ มักให้เป็นหืดไอ (ค.โรคนี้ทาน)
  - ❖ มักให้ไอเป็นโลหิต (ค.ธาตุวิภังค์)

U58.6

เตโชธาตุพิการตามฤดู

❖ เดือน ๕-๖-๗ ทั้ง ๓ เดือนนี้ ว่าด้วยเตโชธาตุชื่อว่าสันตปัคคีพิการ ให้เย็นในอก ให้วังเวียนในอก กินอาหารพล้นอ้อม มักให้จุกเสียดขัดอก อาหารมักพล้นแหลก มักอยากบ่อยๆ จึงให้เกิดลม ๖ จำพวก ได้แก่อุทรันตะ ปัตตะรันตะ อัสวาตะ ปรามาศ อนุวาตะ มหาสดมภ์ (ค.โรคนี้ทาน)

❖ เดือน ๕-๖-๗ ทั้ง ๓ เดือนนี้ ว่าด้วยเตโชธาตุชื่อว่าสันตปัคคีพิการ ให้เย็นในอก ให้วังเวียนในอก มักให้กินอาหารถอย ถ้าบริโภคอาหารอ้อม มักให้จุกเสียด ขัดในอก อาหารมักพล้นแหลก มีไต้ยู่ท้อง ให้อยากบ่อยๆ จึงให้เกิดลม ๖ จำพวก ได้แก่ อุทรันตวาต อุรปักขรันตวาต อัสสาสวาต ปัสสาสวาต อนุวาต หัสกวาต (ค.ธาตุวิมังค์)

U58.60 อุทรันตวาต ตามฤดู

❖ พัดแต่สะดือถึงลำคอ

U58.61 อุรปักขรันตวาต ตามฤดู

❖ พัดให้ขัดแต่อกถึงลำคอ

U58.62 อัสสาสวาต ตามฤดู

❖ พัดให้หน้าลิกลง

U58.63 ปัสสาสวาต ตามฤดู

❖ พัดให้หายใจขัดอก

U58.64 อนุวาต ตามฤดู

❖ พัดให้หายใจขัดไป คือว่าเป็นลมจับให้หนึ่งไป

U58.65 หัสกวาต ตามฤดู

❖ ลมมหาสดมภ์ แลลม ๖

U58.69 เตโชธาตุพิการตามฤดู ไม่ระบุรายละเอียด

U58.9

โรคที่เกี่ยวกับธาตุพิการตามฤดู ไม่ระบุรายละเอียด

U59

โรคที่เกี่ยวกับธาตุพิการ

❖ สิ่งที่ดีถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่คุ้มกันเป็นร่างของสิ่งทั้งหลายเสียไปจากสภาพเดิม หรือทำงานไม่ปกติ โดยทั่วๆ ไปเชื่อว่าร่างกายของสิ่งทั้งหลายมี ๔ ธาตุ ได้แก่ ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม ธาตุไฟ

ไม่รวม : ธาตุพิการตามฤดู (U58.-)

U59.0

ธาตุดินพิการ กลุ่มที่หนึ่ง

❖ การเจ็บป่วยที่เกิดจากธาตุดินพิการหรือมีการทำงานไม่ปกติ มี ๒๐ จำพวก ได้แก่ เกศพิการ (ผมพิการ) โลมาพิการ นขาพิการ ทันตพิการ ตะโจพิการ มังสังพิการ นหาพิการ อัญญพิการ อัญญิมัญชังพิการ วักกังพิการ หยงพิการ ยกนังพิการ กิโลมกังพิการ ปัทกังพิการ ปัสสาสังพิการ อันตังพิการ อันตคณังพิการ อุทริยงพิการ กรีสังพิการ มัตถกมัตถลุลังคังพิการ

U59.00 เกศพิการ หรือ ผมพิการ

❖ ให้คันศีรษะหนัก มักเป็นรังแค ให้เจ็บหนังศีรษะเรื่อยๆ ไป (ค.โรคนี้ทาน)

❖ ให้เจ็บรากผม ให้คันศีรษะ ศีรษะมักหงอก มักเป็นรังแค ให้เจ็บหนังศีรษะเป็นกำลัง (ค.ธาตุวิมังค์)

U59.01 โลมาพิการ หรือ ขนพิการ

❖ มักให้เจ็บทั่วสรรพางค์กายทุกขุมขน ให้ขนลุกขนพองทั่วทั้งตัว (ค.โรคนี้ทาน)

❖ ให้เจ็บทั่วสรรพางค์ทุกขุมขน ให้ขนลุกขนพองทั้งตัว (ค.ธาตุวิมังค์)

U59.02 นขาพิการ หรือ เล็บพิการ

❖ มักให้เจ็บต้นเล็บ ให้ต้นเล็บเขียว ต้นเล็บดำช้าโลหิต ให้เจ็บเสียวๆ นิ้วมือ นิ้วเท้า (ค.โรคนี้ทาน)

❖ ให้เจ็บต้นเล็บ ให้เล็บเขียว เล็บดำช้าโลหิต เจ็บเสียวๆ นิ้วมือ นิ้วเท้า (ค.ธาตุวิมังค์)

- U59.03**   **ทันตพิการ หรือ ฟันพิการ**
- ❖ มักให้เจ็บไรฟัน บางทีให้เป็นฝีร่ามะนาด บางทีให้เป็นโลหิตไหลออกทางไรฟัน ให้ฟันคลอน ฟันถอนออก ฟันหัก (ค.โรคนิทาน)
  - ❖ ให้เจ็บไรฟัน บางทีให้เป็นร่ามะนาด บางทีให้เป็นโลหิตออกตามไรฟัน ให้ฟันหัก ฟันคลอน (ค.ธาตุวิภังค์)
- U59.04**   **ตะโจพิการ หรือ หนังพิการ**
- ❖ ให้ร้อนผิวหนังทั่วสรรพางค์กาย บางทีให้เป็นผื่นตุ่มเป็นผด แสบร้อนอยู่เนืองๆ (ค.โรคนิทาน)
  - ❖ มักให้ร้อนผิวหนังทั่วสรรพางค์กาย บางทีเป็นผื่นขึ้นทั้งตัวตุ่มหัวผด ให้ปวดแสบปวดร้อนเป็นกำลัง (ค.ธาตุวิภังค์)
- U59.05**   **มังสังพิการ หรือ เนื้อพิการ**
- ❖ มักให้นอนสะดุ้ง ไม่หลับสนิท มักให้ฟก ให้บวม บางทีให้เป็นวง ผุดขึ้นเป็นหัวดำ หัวแดง หัวเขียวทั้งตัว บางทีเป็นตุ่มลมพิษ สมมุติว่าเป็นประดง เหือด หัดต่าง ๆ (ค.โรคนิทาน)
  - ❖ มักให้นอนสะดุ้ง ไม่สมปกติ นอนไม่สนิท มักให้ฟกบวมขึ้น บางทีผุดขึ้นเป็นสีแดงสีเขียวทั้งตัว บางทีเป็นลมพิษ สมมุติว่าเป็นประดง เป็นเหือด เป็นหัดต่าง ๆ (ค.ธาตุวิภังค์)
- U59.06**   **นหารูพิการ หรือ เส้นเอ็นพิการ**
- ❖ มักให้เจ็บ สะบัดร้อนสะบัดหนาว ให้ปวดศีรษะ ท่านเรียกว่าลมอัมพฤกษ์กำเริบ (ค.โรคนิทาน)
  - ❖ ให้จับสะบัดร้อนสะบัดหนาว ให้ปวดศีรษะเป็นกำลัง ท่านเรียกว่า อัมพฤกษ์กำเริบแล (ค.ธาตุวิภังค์)
- U59.1**   **ธาตุดินพิการ กลุ่มที่สอง**
- U59.10**   **อัญญพิการ หรือ กระดุกพิการ**
- ❖ ให้เมื่อยชบทุกข้อ ทุกกระดูก (ค.โรคนิทาน)
  - ❖ ให้เมื่อยในข้อในกระดูก (ค.ธาตุวิภังค์)
- U59.11**   **อัญญมัญชังพิการ หรือ เยื่อในกระดูกพิการ**
- ❖ มักให้ปวดศีรษะเนืองๆ (ค.โรคนิทาน)
  - ❖ ให้ปวดศีรษะเป็นกำลัง (ค.ธาตุวิภังค์)
- U59.12**   **วิกังพิการ หรือ ม้ามพิการ**
- ❖ มักให้ม้ามหย่อน (ค.โรคนิทาน)
  - ❖ ให้ม้ามหย่อน มักเป็นปางแล (ค.ธาตุวิภังค์)
- U59.13**   **หทัยพิการ หรือ หัวใจพิการ**
- ❖ ให้คลุ้มให้คลั่งตุงเป็นบ้า ถ้ามีฉะนั้นให้หัวโหยหาแรงมิได้ให้ทुरนทुरายยิ่งนัก (ค.โรคนิทาน)
  - ❖ ให้คลั่งไคล้ ตุงเป็นบ้า ถ้ามีดังนั้นให้หัวโหยหาแรงมิได้ให้ทुरนทुरายยิ่งนัก (ค.ธาตุวิภังค์)
- U59.14**   **ยกนังพิการ หรือ ดับพิการ**
- ❖ ให้ดับโต ดับทรุด เป็นผีในดับ บางทีผุดออกมาในดับ แลดับพิการต่างๆ (ค.โรคนิทาน)
  - ❖ ให้ดับโตดับทรุด มักให้เป็นผีในดับ กายขึ้นในดับ (ค.ธาตุวิภังค์)
- U59.15**   **กิโถมกังพิการ หรือ พังผืดพิการ**
- ❖ ให้เจ็บ ให้อาเจียน จุกเสียดกลับเข้าเป็นเพื่อลม (ค.โรคนิทาน)
  - ❖ ให้เจ็บ ให้จุกเสียด ให้อาเจียน ให้แตกขึ้นแตกลง กลายเป็นลม (ค.ธาตุวิภังค์)
- U59.16**   **ปัททังพิการ หรือ ไตพิการ**
- ❖ มักให้ปวดท้อง แดกขึ้นแตกลง ปวดชบอยู่เนืองๆ (ค.โรคนิทาน)
  - ❖ ให้ปวดท้องแตกขึ้นแตกลง ปวดชดเป็นกำลัง (ค.ธาตุวิภังค์)

U59.2

ธาตุดินพิการ กลุ่มที่สาม

U59.20 ปัสสาวะพิการ หรือ ปอดพิการ

- ❖ มักให้ปวดเป็นพิษ ให้กระหายน้ำอยู่เนื่อง ๆ กินน้ำลงไปจนปอดลอยจึงหายอยาก (ค.โรคนิทาน)
- ❖ ให้เจ็บปวด ให้เป็นพิษ ให้กระหายน้ำเป็นกำลัง กินน้ำจนปอดลอยจึงหายอยาก (ค.ธาตุวิมังค์)

U59.21 อันตังพิการ หรือ ลำไส้ใหญ่พิการ

- ❖ มักให้สะอึก ให้หาวให้เรอ (ค.โรคนิทาน)
- ❖ ให้พะอืดพะอม ให้ท้องขึ้นท้องพอง มักเป็นท้องมานลมกษัย บางทีให้หลังท้องตมูกตกลือทิด ให้เป็นไปต่างๆแล (ค.ธาตุวิมังค์)

U59.22 อันตคณังพิการ หรือ ลำไส้เล็กพิการ

- ❖ มักให้พะอืดพะอม ท้องขึ้นท้องพอง มักเป็นท้องมานกษัย บางทีให้หลังท้องตมูก ตกลือทิด เป็นต่างๆ (ค.โรคนิทาน)
- ❖ ให้สะอึก ให้หาว ให้เรอ (ค.ธาตุวิมังค์)

U59.23 อุทริยงพิการ หรือ อาหารใหม่พิการ

- ❖ มักให้หลังท้อง ลงแดง มักให้อาเจียน มักให้เป็นป่วง ๗ จำพวก (ค.โรคนิทาน)
- ❖ ให้ลงแดง ให้ราก็ ๗ จำพวก (ค.ธาตุวิมังค์)

U59.24 กรีสังพิการ หรือ อาหารเก่าพิการ

- ❖ มักให้กินอาหารไม่รู้จักรสเป็นต้น ที่จะให้บังเกิดโรคต่างๆ เพราะอาหารแปลกสำแลง (ค.โรคนิทาน)
- ❖ กินอาหารไม่รู้รสเป็นต้นที่จะให้เกิดโรคต่าง ๆ เพราะอาหารผิดสำแลง (ค.ธาตุวิมังค์)

U59.25 มัตถเกมัตถลุลคังพิการ หรือ เยื่อในสมองพิการ

- ❖ เมื่ออยู่ดีๆเป็นปรกตินั้น อันว่ามันในสมองเราท่านทั้งหลายนี้พร่องจากกระบาลศีระ ประมาณเส้นตอกใหญ่หนึ่ง ก็เดือดจนเต็มกระบาลศีระ ทำให้ปวดศีรษะยิ่งนัก ให้ตาแดง ให้คลื่นเรียกว่า สันนิบาตต่อกันกับลม ให้ไชยานี้เป็นยาสุขุม มันในสมองยอบลงเป็นปรกติ จึงหายปวดศีรษะแล (ค.โรคนิทาน)
- ❖ เมื่ออยู่ดีเป็นปรกตินั้น สมองศีระเราท่านทั้งปวงนี้พร่องจากกระบาลศีระประมาณเส้นตอกใหญ่ ถ้าเจ็บ ปวดพิการไซ้ มันในสมองนั้นก็เดือดขึ้นเต็มกระบาลศีระ ให้ปวดศีรษะเป็นกำลัง แก้มิพัง ให้จักขุแดง ให้คลื่น เรียกว่า สันนิบาต ต่อเมื่อได้ได้สุขุมยาเป็นสุขุม มันในสมองยอบลงเป็นปรกติ เมื่อใดแล้ว จึงหายปวดศีรษะ (ค.ธาตุวิมังค์)

U59.29 ธาตุดินพิการ ไม่ระบุรายละเอียด

U59.3

ธาตุน้ำพิการ กลุ่มที่หนึ่ง

- ❖ การเจ็บป่วยที่เกิดจากธาตุน้ำพิการหรือมีการทำงานไม่ปกติ มี ๑๒ จำพวก ได้แก่ ปิตตังพิการ เสมหะพิการ บุปโพพิการ โลหิตพิการ เสโทพิการ เมโทพิการ อัสสุพิการ วสาพิการ เขโซพิการ สิงคานิกาพิการ ลลิกาพิการ มุตตังพิการ

U59.30 ปิตตังพิการ หรือ ดีพิการ

- ❖ มักซี้โกรธ มักสะดุ้งใจ (ค.โรคนิทาน)
- ❖ มักให้ซี้โกรธ มักให้สะดุ้งตกใจ ให้หวาด (ค.ธาตุวิมังค์)

U59.31 เสมหะพิการ

- ❖ กินอาหารไม่รู้จักรส (ค.โรคนิทาน)
- ❖ กินอาหารไม่รู้จักรส (ค.ธาตุวิมังค์)

U59.32 บุปโพพิการ หรือ หนองพิการ

- ❖ มักให้เป็นหิดไอ (ค.โรคนิทาน)
- ❖ มักให้ไอเป็นโลหิต (ค.ธาตุวิมังค์)

- U59.33 โลहितพิการ**
- ❖ มักให้คั่งเพื่อพอก ให้อ่อน (ค.โรคนิทาน)
  - ❖ ให้เพื่อพอก ให้อ่อน (ค.ธาตุวิภังค์)
- U59.34 เสโทพิการ หรือ เหงื่อพิการ**
- ❖ มักให้เชื่อมซีม (ค.โรคนิทาน)
  - ❖ มักให้ชুবผอม (ค.ธาตุวิภังค์)
- U59.35 เมโทพิการ หรือ มันทันพิการ**
- ❖ มักให้ตัวชาสากไป (ค.โรคนิทาน)
  - ❖ มักให้ปวดศีรษะ ให้เจ็บจักขุ ให้ชาสั้นไป (ค.ธาตุวิภังค์)

U59.4**ธาตุน้ำพิการ กลุ่มที่สอง**

- U59.40 อัสสุพิการ หรือ น้ำตาพิการ**
- ❖ มักให้ปวดศีรษะ เจ็บตา (ค.โรคนิทาน)
  - ❖ มักให้จักขุมัว น้ำตาตกหนัก แล้วแห้งไป จักขุนั้นเป็นตึงเยื่อลำใส (ค.ธาตุวิภังค์)
- U59.41 วสาพิการ หรือ มันทลวพิการ**
- ❖ มักให้บวมมือบวมเท้า เป็นน้ำเหลืองตก มักให้ผอมแห้งไป (ค.โรคนิทาน)
  - ❖ ให้แล่นออกทั่วตัว ให้จักขุเหลือง ตัวเหลือง มูตร คูณเหลือง บางทีให้ลง ให้อาเจียน กลายเป็นปวงลม (ค.ธาตุวิภังค์)
- U59.42 เขโศพิการ หรือ น้ำลายพิการ**
- ❖ มักให้เป็นไข้ มักให้คอแห้ง ฟันแห้ง (ค.โรคนิทาน)
  - ❖ ให้ปากเปื่อย คอเปื่อย บางทีเป็นยอดเป็นเม็ดขึ้นในคอ บางทีเป็นไข้ มักให้ปากแห้งคอแห้ง (ค.ธาตุวิภังค์)
- U59.43 ลิงคานิกาพิการ หรือ น้ำมูกพิการ**
- ❖ มักให้ปวดศีรษะ (ค.โรคนิทาน)
  - ❖ ให้ปวดศีรษะ เป็นหวัด ให้ปวดสมอง ให้น้ำมูกตก จักขุมัว ให้อาเจียนศีรษะ (ค.ธาตุวิภังค์)
- U59.44 สลิกาพิการ หรือ ไชข้อพิการ**
- ❖ มักให้เมื่อยทุกข้อทุกกระดูก (ค.โรคนิทาน)
  - ❖ ให้เมื่อยทุกข้อทุกกระดูก ให้ขัด ให้ตึงทุกข้อ (ค.ธาตุวิภังค์)
- U59.45 มุตตังพิการ หรือ ปัสสาวะพิการ**
- ❖ ให้ปัสสาวะแดง ขัดปัสสาวะ ปัสสาวะเป็นโลหิตปวดเจ็บเนื่อง ๆ (ค.โรคนิทาน)
  - ❖ ให้ปัสสาวะแดงและขัดปัสสาวะ ปัสสาวะเป็นโลหิต เจ็บปวดกำลัง (ค.ธาตุวิภังค์)
- U59.49 ธาตุน้ำพิการ ไม่ระบุรายละเอียด**

U59.5**ธาตุลมพิการ**

- ❖ การเจ็บป่วยที่เกิดจากธาตุลมพิการหรือมีการทำงานไม่ปกติ มี ๖ จำพวก ได้แก่ กุจฉิสยาวาตาพิการ โภฏฐาสยาวาตาพิการ อุทังคมาวาตาพิการ โอโศคมาวาตาพิการ อังคมังคานุสวาริมาตา อัสสาสะปัสสาสะวาตา

- U59.50 กุจฉิสยาวาตาพิการ**
- ❖ มักให้ท้องขึ้นท้องล้น ให้เจ็บอก ให้สวิงสวาย ให้แตกขึ้นแตกลง (ค.โรคนิทาน)
  - ❖ ให้เจ็บ ท้องขึ้นท้องพอง ให้ล้นอยู่จุกๆ ให้เจ็บในอก ให้สวิงสวาย ให้เจ็บแตกขึ้นแตกลง (ค.ธาตุวิภังค์)
- U59.51 โภฏฐาสยาวาตาพิการ**
- ❖ มักให้เหม็นคาวคอ ให้อาเจียน ให้จุกเสียด ขัดในอก (ค.โรคนิทาน)
  - ❖ ให้เหม็นขี้ขี้ให้อาเจียน ให้จุกอก ให้เสียดแล่นหน้าอก (ค.ธาตุวิภังค์)

- U59.52 อุทธีคมวาตาทิกการ**
- ❖ มักให้ตื่นนอน มือเท้าขี้กั๊วให้พลิกตัวไป มาฯ ทุรนทุราย ให้หาวให้เรอบ่อยฯ (ค.โรคนิทาน)
  - ❖ ให้ตื่นนอน มือเท้าขี้กั๊ว ให้พลิกตัวไป มาฯ ให้ทุรนทุราย ให้หาว ให้เรอบ่อยฯ (ค.ธาตุวิภังค์)
- U59.53 อโรคมวาตาทิกการ**
- ❖ ให้ยกมือยกเท้าไม่ได้ ให้เมื่อยขบทุกข้อทุกกระดูกเจ็บปวดยิ่งนัก (ค.โรคนิทาน)
  - ❖ ให้ยกมือยกเท้าไม่ได้ ให้เมื่อยขบขัดทุกข้อทุกกระดูก ให้เจ็บปวดเป็นกำลัง (ค.ธาตุวิภังค์)
- U59.54 อังคมังคานุสารีวาทา**
- ❖ ให้ทุติง คนเจรจาไม่ได้ยิน แล้วเป็นดุจหึ่งห้อยออกจากตา ให้เมื่อยต้นขาทั้ง ๒ ข้างดุจกระดูกแตก ให้ปวดในกระดูกสันหลัง ให้สะบัดร้อนสะท้านหนาว ให้อาเจียนลมเปลาฯ กินอาหารมิได้ (ค.โรคนิทาน)
  - ❖ ให้โสดประสาทตึง คนเจรจามีได้ยิน แล้วก็ให้เป็นหึ่งห้อยออกจากจักขุ ให้เมื่อยมือเมื่อยเท้า แข็งขาทั้งสองข้างดุจกระดูกจะแตก ให้ปวดในกระดูกสันหลังตั้งว่าเป็นผี ให้สะบัดร้อนสะบัดหนาว ให้คลื่นเหียนอาเจียนลมเปลาฯ กินอาหารไม่รื้อรส (ค.ธาตุวิภังค์)
- U59.55 อัสนาสะปัสสาสะวาทา**
- ❖ จะได้ขาดสูญหามีได้ ถ้าสิ้นลมอัสนาสปัสสาสะวาทาแล้วเมื่อใด ก็ตายเมื่อนั้นแล (ค.โรคนิทาน)
  - ❖ จะได้แตกหามีได้ ถ้าสิ้นลมหายใจเข้าและออกเมื่อใด ก็ตายเมื่อนั้น (ค.ธาตุวิภังค์)
- U59.59 ธาตุลมพิการ ไม่ระบุรายละเอียด**
- U59.6 ธาตุไฟพิการ**
- ❖ การเจ็บป่วยที่เกิดจากธาตุไฟพิการหรือมีการทำงานไม่ปกติ มี ๔ จำพวก ได้แก่ สันตบปัคคีพิการ ปริณามัคคีพิการ ชिरนคคีพิการ และปริทัยคคีพิการ
- U59.60 สันตบปัคคีพิการ**
- ❖ แตกเมื่อใด แก้มได้ตายแล (ค.โรคนิทาน)
  - ❖ ถ้าแตกเมื่อใด แพทย์จะแก้มได้เลย ตายเป็นอันเที่ยงแล (ค.ธาตุวิภังค์)
- U59.61 ปริณามัคคีพิการ**
- ❖ ให้ขัดในอกในใจประการ ๑ ให้บวมมือประการ ๑ ให้บวมเท้าประการ ๑ ให้โอเป็นมองคร่อประการ ๑ ให้ท้องขึ้นท้องพอง พะอืดพะอมประการ ๑ (ค.โรคนิทาน)
  - ❖ ให้ร้อนในอกในใจ ประการหนึ่งให้บวมมือบวมเท้า ประการหนึ่งให้โอเป็นมองคร่อ ประการหนึ่งให้ท้องขึ้นท้องพอง ให้พะอืดพะอม (ค.ธาตุวิภังค์)
- U59.62 ชिरนคคีพิการ**
- ❖ ให้หน้าผากตึง ตาไม่รู้จักหน้าคนแล้วก็กลับรู้จักอีกเล่า กายนั้นสัมผัสสิ่งๆใดก็ไม่รู้สึกตัวอีกเล่า แต่ไปมาอยู่ จะได้เที่ยงลงยังไม่ได้ก่อน แต่ว่าแตกแล้วอยู่แล้ว (ค.โรคนิทาน)
  - ❖ ให้หน้าผากตึง นัยน์ตาแลดูไม่รู้จักอะไรแล้วกลับมาเล่า หูตึงแล้วกลับไปได้ยินมาเล่า จมูกไม่รู้จักกลิ่นเหม็นแลหอม แล้วกลับมารู้จักกลิ่นเหม็นแลหอมเล่า ลิ้นไม่รู้จักรสอันใดเลย แล้วก็กลับมารู้จักรสอีกเล่า กายนั้นถูกต้องสิ่งใดๆ ก็ไม่รู้สึกรู้สึกลับมารู้สึกตัวอีกเล่า แต่แปรไปแปรมาดังนี้ จะเที่ยงลงมิได้ก่อน ด้วยว่านางซารนนั้นไม่ไปที่เดียว แต่ว่าแตกแล้วหลายอยู่แล้ว (ค.ธาตุวิภังค์)
- U59.63 ปริทัยคคีพิการ**
- ❖ มักให้มือเย็นเท้าเย็น ชีพจรไม่เดิน ประการหนึ่งชีพจรขาดหลัก บางทีให้ตัวเย็นดูหน้า แต่ภายในร้อน ให้รดน้ำอยู่มีรูซาด บางทีให้ตัวเย็นแล้วเสโทตุดจเมลิตข้าวโพด (ค.โรคนิทาน)
  - ❖ ให้มือเย็น เท้าเย็น ชีพจรไม่เดินประการหนึ่ง ชีพจรขาดหลักหนึ่งก็ตีสองหลักก็ตีบางทีให้เย็นเป็นหน้าแต่ภายในร้อน ให้รดน้ำมิได้ขาด บางทีให้เย็นแล้วให้เหงื่อตกเป็นดังเมลิตข้าวโพด (ค.ธาตุวิภังค์)
- U59.69 ธาตุไฟพิการ ไม่ระบุรายละเอียด**

U59.7

อภิถุญญานธาดุ

❖ อภิถุญญานธาดุ คือธาดุต่าง ๆ ที่ไม่ดีหรือไม่ปกติ เป็น ขาดิเอกโทษ จลนะทวันโทษ ภินนะตรีโทษ ต่อมาประชุม เป็นมหาภูตรูป เป็นต้นว่า เตโชธาดุ ได้แก่ พัทธะปิดตะ อพัธะปิดตะ กำเดา วาโยธาดุ ได้แก่ หทัยวาทะ สัตถกะวาทะ สุมनावาทะ อาโปธาดุ ได้แก่ ศอเสมหะ อุระเสมหะ คุถเสมหะ ปรถวีธาดุ ได้แก่ หทัยวัตถุ อุทริยะ กรีสะ รวมกันทั้ง ๑๒ ฐาน เช่นนี้เรียกว่ามหาภูตรูปเต็มหมวดหมู่

U59.70 ลักษณะขาดิธาดุปลถวี

❖ ลักษณะขาดิธาดุปลถวี คือขาดิธาดุปลถวี กำเรบ หย่อน พิการนั้น มีอาการดังนี้ คือกระทำเสมหะเนา ให้เจ็บท้องขึ้น ให้เสียดแทงและแปรเป็นอัมพฤษกัถี เป็นโรครกระษัยกัถี เป็นป้างกัถี ให้ข้าเนื้อ ในเล็บตีนเล็บมือเขยวักัถี ให้โลหิตตกทวารหนักทวารเบา กินอาหารไม่อยู่ท้องให้ลงไป โทษทั้งนี้เกิด แต่กองปรถวีธาดุ กำเรบ หย่อน พิการ

U59.71 ลักษณะขาดิธาดุอาโป

❖ ลักษณะขาดิธาดุอาโป คือกำเรบ หย่อน พิการนั้น คือให้ท้องเจ็บหน้าอกแปรเป็นกล่อน ขัดอุจจาระปัสสาวะ นอนมิหลับ ให้ขัดหัวเข่า ปวดท้อง เป็นพรตัก กิ่งขึ้นกลง ให้ขัดสีข้าง ถ้าหญิงขัดซ้าย ยายากนัก ถ้าแก้มพิง ๗ วันตาย แล้วแปรไปให้ขัดหัวเข่าละหนอง ให้ตื่นเย็น ให้บังเกิด เสมหะกล้า ผอมแห้ง เจ็บอก ร้อนหน้าตาตั้งใช้จะจับ

U59.72 ลักษณะขาดิธาดุเตโช

❖ ลักษณะขาดิธาดุเตโช คือกำเรบ หย่อน พิการ กระทำให้ร้อนปลายมือปลายเท้า มีพิษเจ็บปวดดุจ ปลาตุกยัก และแปรให้หลังมือบวม ให้ผื่นขึ้นทั่วสรรพางค์กายดังผดและหัด เจ็บท้องดกบุพโลหิต ให้มือเท้าตาย

U59.73 ลักษณะขาดิธาดุวาโย

❖ ลักษณะขาดิธาดุวาโย คือกำเรบ หย่อน พิการนั้น กระทำให้หนัก ให้ตาเป็นหิงห้อยกระจายออก ให้เมื่อยมือเมื่อยเท้า ให้เป็นตะคิวและลมจะโปง ขัดหัวเข่าให้เมื่อยสันหลัง ให้สองเกียรยวอนั้นแข็ง สมมุติว่าเป็นผีเส้น รากลมเปล่ง ให้เจ็บอก ขัดในท้อง ให้หนักตา

U59.8

อสุรินทัญญานธาดุ

❖ ธาดุนั้นสำแดงให้รู้ดุจผีสิงตกเข้าในระหว่างอชินธาดุ (อชิน แปลว่า ชนะไม่ได้) คือธาดุนั้นไม่ย่อยไป อันลักษณะ แลอาการที่กล่าวนี้เรียกว่า ระคนด้วยมหาสันนิบาต โรครอย่างนี้รักษายากกว่าโรครทั้งปวง เพราะเป็นโรครเรื้อรัง ถ้าให้ยามถอย อุจจาระนั้นคงแดงอยู่นานเรื้อรัง ก็จะแปรไปตกถึงสาทิยอุจจาระคันธารธาดุ มีอยู่ ๔ ประการ ได้แก่ สมธาดุ วิสมธาดุ กติกธาดุ มันทธาดุ

U59.80 สมธาดุ

❖ สมธาดุนั้นยิ่งไปด้วยกองสรรพธาดุ มีอาการกระทำให้จับเป็นเวลา บางทีให้ตัวร้อนให้ทำเย็น บางทีให้สวัง สวย ให้เจ็บในอกบริโภครอาหารไม่มรส บางทีให้มันให้มัว โทษทั้งนี้กล่าวคือ เสมหะ สมุญฐาน ปิตตะสมุญฐาน วาตะสมุญฐาน ประชุมพร้อมกันในกองวีสติปถวีให้เป็นเหตุ

U59.81 วิสมธาดุ

❖ วิสมธาดุนั้นยิ่งไปด้วยกองฉกาลวาโย วาโยเดินไม่สะดวก คือทำให้ท้องล้นอยู่เป็นนิจ บางวันให้ ท้องผูก บางวันให้ถ่ายท้อง บางวันให้แน่นท้อง แน่นอกคับใจ บางวันให้อายากอาหาร เพลึงธาดุมิได้ เสมอ วาโยเดินไม่สะดวก โทษทั้งนี้เกิดขึ้นแต่กองฉกาลวาโยให้เป็นเหตุ

U59.82 กติกธาดุ

❖ กติกธาดุนั้นยิ่งไปด้วยสรรพพิษทั้งปวง พิษดี พิษเสมหะ พิษลมเป็นอาทิ พิษอันเศษเป็นที่สุด คือ เพลึงธาดุนั้นแรงเผาอาหารฉับพลันยิ่งนัก กระทำให้จับเชื่อมมัว กลางวันและกลางคืนมิได้เว้น เวลา ให้ปวดศีรษะ ให้ผิวเนื้อแดงตาแดง ให้ขัดอุจจาระ ปัสสาวะ ให้เป็นพรตัก โทษทั้งนี้เกิดแต่ กองจตุกาลเตโชธาดุเป็นเหตุ

	U59.83	มันทธาตุ ❖ ลักษณะมันทธาตุนั้น ยิงไปด้วยเสมหะมีกำลัง คือเพลิงธาตุนั้นหย่อนเผาอาหารมิได้ย่อย มีอาการถ่ายท้องวันละ ๒ – ๓ เวลา ให้ส่วงสวาย ให้อ่อนเพลียหมดแรง ท้องขึ้นมีรูว้าย อุจจาระ เป็นเมือกมันเป็นเปลวหยาบและละเอียดระคนกัน ให้ปวดมวนเป็นกำลัง
	U59.88	โรคชนิดอื่นเกี่ยวกับธาตุ ที่ระบुरายละเอียด
U59.9	ธาตุพิการ ไม่ระบुरายละเอียด ❖ โรคที่เกี่ยวกับธาตุ ไม่ระบुरายละเอียด	
U60	โรคที่เกี่ยวกับกษัย ❖ กษัย หมายถึง โรคที่ทำให้เกิดอาการแห่งความเสื่อมโทรมชุ่มดม สุขภาพร่างกายไม่สมบูรณ์	
U60.0	กษัย กลุ่มที่หนึ่ง	
	U60.00	กษัยสั้น ❖ เกิดเพื่อน้ำเหลืองโดยกำลังลมพัดให้เป็นฟองแลน้ำ กระทำให้ท้องสั้นขึ้นแลสั้นลง ถ้าข้างขึ้นให้แตกอก ถ้าข้างแรมให้ถ่วงหัวเหน่า ดั่งจะขาดใจตายดังนี้
	U60.01	กษัยราก ❖ เกิดเพื่อลมร้อน ให้อาเจียนลมเปลา แลให้สั้นอยู่ในท้องดังจ้อกๆ แลให้ตั้งไปทั้งกาย ดุจบุคคล เอาเชือกมารัดไว้ให้ผู้นั้นร้องครางอยู่ทั้งกลางวันแลกลางคืนมิได้ขาด ดั่งจะกลัดใจตาย
	U60.02	กษัยปู ❖ เกิดเพื่อโลหิตคุดกัน มีสัณฐาน (เหมือน) ดั่งปูทะเลเข้ากินอยู่ในกระเพาะข้าว กระทำให้ปวดชบ ท้องน้อยเป็นกำลัง บริโภคอาหารซาบลงไปเมื่อใดค่อยสงบ ครั้นสิ้นอาหารแล้วกระทำให้พัคอยู่ดั่งจิ้งกิ้งเกวียน (ปวดมวนอยู่ในท้อง) สั้นอยู่ตามลำไส้ เจ็บดั่งจะขาดใจตาย
	U60.03	กษัยจุก ❖ โรคกษัยเกิดแต่ลมในร่างกายรวมตัวขึ้นในท้อง ทำให้จุกแน่นขึ้น เป็นอาการที่ทรมาณมาก
	U60.04	กษัยปลาไหล ❖ โรคกษัยเกิดในกระเพาะอาหาร ลำไส้ และเลยเขาไปถึงตับและม้าม ทำให้ชั้บัสสวาระ อุจจาระ มีอาการปวดเมื่อยตามข้อกระดูก
	U60.05	กษัยปลาหม้อ ❖ โรคกษัยเกิดในลำไส้ ท้องน้อย และเข้าไปถึงตับ ม้าม ปอด ทำให้มีอาการจุกแน่นชั้บัสสวาระ อุจจาระ เกิดความเจ็บปวดอย่างทรมาณ
	U60.06	กษัยปลาตุ๊ก ❖ โรคกษัยเกิดจากโลหิตและน้ำเหลืองระคนกัน ทำให้กระเพาะอาหาร มดลูก ท้องน้อย กระดูก สันหลัง และต้นขามีอาการผิดปกติ ปวดตึง เจ็บระบมอย่างทรมาณ บางทีมีอาการหอบ สะอึกด้วย
	U60.07	กษัยปลวก ❖ โรคกษัยเกิดอาการเจ็บปวดในทรวงอก เป็นแล้วหายเป็นระยะๆ หลายครั้งหลายหนต่อเนื่องเป็นเวลานาน ทำให้ร่างกายชุ่มดม ผิวเนื้อซีด

U60.1

กษัย กลุ่มที่สอง

U60.10 กษัยล้นกระปือ

❖ โรคกษัยเกิดจากโลหิตจับตัวเป็นก้อนล้นติดอยู่ที่ชายตบ ทำให้ตบแข็งยื่นยาวออกมาทางชายโครงข้างขวา ลักษณะเหมือนล้นกระปือ พิษของโรคทำให้มีไข้ ตัวร้อน จับเป็นเวลา มีอาการจุกแน่นในอก บริโภคอาหารไม่ได้ นอนไม่หลับเป็นนิจ ทำให้ร่างกายซูบผอม หากเป็นติดต่อกันนานวันพิษของโรคจะซึมเข้าไปในลำไส้ใหญ่ ลำไส้เล็ก ทำให้ใส่พอง ท้องใหญ่ ได้ชื่อว่ามานกษัย

U60.11 กษัยเต่า

❖ โรคกษัยเกิดจากเสมหะจับตัวเป็นก้อน เข้าใหญ่ประมาณเท่าพองไข่เป็ด ทำให้มีอาการแน่นจุกที่ยอดอก พิษไข้ทำให้มีโลหิตตกทางทวารหนักและเบา ร่างกายซูบผอม ผิวซีดเหลือง

U60.12 กษัยดาน

❖ โรคกษัยเกิดแต่ยอดดอกลงไปถึงท้องน้อย มีอาการต่างๆ เป็นต้นว่าทำให้จุกเสียดแน่นหน้าอกปวดเป็นระยะๆ บริโภคอาหารไม่ได้

U60.13 กษัยทัน

❖ โรคกษัยเกิดจากการรับประทานอาหารผิดสำแดง ทำให้มีอาการแน่นขึ้นมาจากท้องน้อย หายใจไม่สะดวก อาเจียน รับประทานอาหารไม่ได้

U60.14 กษัยเสียด

❖ เกิดแต่แม่ทำตามเส้นตะคริว มันให้ปวดขบสะดุ้งทั้งตัว แล้วมันก็ขึ้นให้เสียดเอาชายโครงตั้งจะขาดใจ บางทีมันก็ขบเอาทั้งตัว ครั้นสะดุ้งขึ้นมาทั้งตัว มันก็เสียดแทงเอาชายโครงซ้ายขวาก็ดี มันทำให้ผู้นั้นร้องอยู่ดั่งจะสิ้นใจ

U60.15 กษัยไฟ

❖ เกิดเพื่อเดโชชื่ออะพิตา ชื่อปากะนี มันให้จับเป็นเวลา แล้วให้ลูกตานั้นแดงเจ็บปางตาย แลมันเข้าเจ็บรวบที่ยอดอกเหมือนมีเมะเร็งทรง มันให้เจ็บเวลาบ่าย แล้วบวมหน้า บวมท้อง บวมตีน แลบวมสามประการนี้ตายแล

❖ กษัยไฟกองหนึ่งชื่อปริทัยหคคี และเพลิงที่เผาอาหารพิการ กินอาหารมันให้พะอืดพะอมให้ท้องขึ้น มิได้ผายลม หรือเจ็บอก แน่นอก กินอาหารไม่ได้

❖ กษัยอันหนึ่งมันเกิดเพื่อเดโชธาตุนหนึ่งชื่อสันตปัคคี มันให้ตัวเย็นทั่วตัว แต่ทำให้ร้อนภายในเป็นกำลัง มันตั้งขึ้นได้สะตือ ๓ นิ้ว มันให้จุกแตก มันให้ล้นขึ้นล้นลง ให้เสียดสี่ข้าง จะพลิกตัวไปมาได้ ประดุจเป็นบัตฆาต ให้เจ็บให้ปวดศีรษะ ให้วิ่งเวียนหน้าตา

U60.16 กษัยน้ำ

❖ โรคกษัยเกิดเป็นอุปาทิเกโรคมาจากโลหิต น้ำเหลือง และเสมหะในร่างกายอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งตัว อย่างผิดปกติ ทำให้มีอาการต่างๆ เป็นต้นว่าปวดตามร่างกายและยอดอก กับมีอาการอื่นๆ อย่างเดียวกับกษัยกล่อน

U60.17 กษัยเชือก

❖ โรคกษัยเกิดจากลมในร่างกายรวมตัวกันแน่นแข็งเหมือนแท่งเหล็ก เริ่มจากท้องน้อยขึ้นไปถึงหัวใจ มีอาการทำให้เส้นท้องตึง จุกเสียดตามชายโครง อูจจาระผูก ปัสสาวะขัด เบื่ออาหาร พิษของโรคทำให้เป็นไข้จับเป็นเวลา มีอาการสะท้านร้อนสะท้านหนาว

U60.18 กษัยลม

❖ เกิดเพื่อลม ๖ จำพวก

❖ จำพวกหนึ่งเกิดเพื่อลมในไส้ มันให้เป็นดานกลมเข้าประมาณเท่าลูกในตาล เมื่อมันแก่เข้ามันให้แข็งอยู่ทั้ง ๒ ข้าง แล้วมันให้จุกเสียดแน่นในอก

❖ กษัยลมจำพวกหนึ่งมันเกิดเพื่อนอกไส้ แล้วมันแล่นเข้าไปในกระดูก มันให้เมื่อทุกกระดูกกระดูกตั้งจะแตกจากกัน

❖ กษัยลมจำพวกหนึ่งบังเกิดเพื่อลมทั้งกาย แลลมอันนั้นมันให้ประมวลกันเข้า ตั้งอยู่เหนือสะดือเท่าลูกมะเดื่อ มันให้จุกเสียดแน่นอกเป็นกำลัง

	<ul style="list-style-type: none"> ❖ กษัยเกิดเพราะลมอุทรวัตนั้น มันเกิดขึ้นมาแต่ปลายเท้าขึ้นมาถึงศีรษะ เมื่อจะเป็นเหตุแก่บุคคลผู้นั้น แลลมนี้มีพัดอยู่แต่เพียงยอดดอก มันก็แล่นเข้าไปในลำไส้ มันก็ให้เป็นเม็ดขึ้นในลำไส้ และมันก็ให้เป็น ฝัรวงผึ้ง มันก็ให้เจ็บปวดพันประมาณ ❖ กษัยมันเกิดเพื่อลม มันพัดแต่ปลายเท้าตลอดถึงกระหม่อมนั้น ลมอันนี้มันพัดไม่ตลอดตัน (ติด) อยู่เพียงไหนมันให้เจ็บอยู่เพียงนั้นแล ❖ กษัยลมมันตัน ๔ স্থาน ที่ได้สะตือมันแห่ง ๑ เหนือสะตือมันแห่ง ๑ ที่ริมสะตือซ้ายขวาตามมัน จะตั้งขึ้นแห่งใดแห่งหนึ่งประดุจผีหัวดำนั้น
U60.2	กษัยกล่อน
U60.20	กษัยกล่อนดิน <ul style="list-style-type: none"> ❖ เกิดขึ้นเพราะปถวีธาตุหรือธาตุดินในร่างกายมันแปรผิดปกติ มีอาการต่างๆ เช่น ทำให้ท้องอืดเส้นท้องตึง เจ็บสะดือ จุกเสียด ท้องผูกมากจนเป็นพรรดิก มือเท้าชา นัยน์ตาฟาง
U60.21	กษัยกล่อนน้ำ <ul style="list-style-type: none"> ❖ เกิดขึ้นเพราะอาโปธาตุหรือธาตุน้ำในร่างกายผิดปกติ เกิดอาการต่างๆ เช่น ทำให้มีอาการปวดขัด ยอก จุก เสียด แน่นในท้องถึงยอดดอก ทับทางเดินอาหาร และน้ำปัสสาวะผิดปกติ
U60.22	กษัยกล่อนลม <ul style="list-style-type: none"> ❖ เมื่อจะกำเริบข้างขึ้นข้างแรมคล้ายกัน ถ้าเย็นเข้าคล้ายเหมือนหนึ่งคนตี ถ้ามันจะเป็นขึ้นมาแล้ว มันจุกขึ้นมา แล้วมันก็ขัดมาขอบอดเอาในท้อง มันให้ร้องอยู่นั้นเย็นตั้งน้ำ แล้วมันให้กลับขบยั้งนัก แต่ว่ากินอาหารแล้วก็ร้อนลงไป มันคล้ายแต่หน่อย
U60.23	กษัยกล่อนไฟ <ul style="list-style-type: none"> ❖ เกิดขึ้นเพราะเตโชธาตุหรือธาตุไฟในร่างกายผิดปกติ เกิดอาการจุกแน่นขึ้นในทรวงอก ภายในกายร้อนรุ่ม มีเหงื่อออกทุกซุมซน
U60.24	กษัยกล่อนเถา <ul style="list-style-type: none"> ❖ เกิดเป็นลมในร่างกายอย่างต่อเนื่อง เสียไปตามชายโครงถึงยอดดอก เสียตลอดขึ้นไปถึงลำคอ ทำให้เจ็บปวดแน่นในอก กระทบไปถึงระบบขับถ่าย ทำให้มีน้ำปัสสาวะขุ่นเป็นตะกอน
U60.28	กษัยกล่อนชนิดอื่น
U60.29	กษัยกร่อน ไม่ระบุรายละเอียด
U60.8	โรคที่เกี่ยวกับกษัยชนิดอื่น ที่ระบุรายละเอียด
U60.9	โรคที่เกี่ยวกับกษัย ไม่ระบุรายละเอียด

โรคที่เกิดเฉพาะตำแหน่ง

(U61 – U72)

U61 โรคและอาการของศีรษะ สมอง และระบบประสาท

U61.0	อัมพฤกษ์ หรือ ลมอัมพฤกษ์ <ul style="list-style-type: none"> ❖ เป็นโรคที่เกิดจากลมเบื้องสูงกับลมเบื้องต่ำพัดไม่สมดุลกัน (ลมอโศคมาวาตา และลมอุทอังคมาวาตา ระคนกัน) ถ้าหัวต่อกระดูกไม่เคลื่อนไม่หลุดจะเรียกว่า อัมพฤกษ์
--------------	--

U61.1

อัมพาต หรือ ลมอัมพาต

❖ เป็นโรคที่เกิดจากลมเบื้องสูงกับลมเบื้องต่ำพัดไม่สมดุลกัน (ลมอโศคมวาตา และลมอุทัจจมาวาตา ระคนกัน) จะต้องมีการเคลื่อนหลุดของหัวต่อกระดูกจากบ่าเสมอ เห็นได้ที่หัวไหล่และสะโพก เรียกว่าอัมพาต อัมพาต (ตัว) ได้แก่ อัมพาตครึ่งซีก อัมพาตครึ่งท่อนล่าง อัมพาตทั้งตัว อัมพาตเฉพาะแขน อัมพาตเฉพาะขา

U61.10 อัมพาตครึ่งซีก

❖ เป็นโรคที่ทำให้แขนและขาข้างเดียวกันซีกใดซีกหนึ่งเคลื่อนไหวได้ไม่ปกติ

U61.11 อัมพาตครึ่งท่อนล่าง

❖ เป็นโรคที่ทำให้ขาทั้งสองข้างเคลื่อนไหวได้ไม่ปกติ ข้อต่อสะโพกหลวม มีปัญหาสูญเสียการควบคุมระบบขับถ่ายอุจจาระและปัสสาวะ

U61.12 อัมพาตทั้งตัว

❖ เป็นโรคที่ทำให้แขนขาทั้งสองข้างเคลื่อนไหวได้ไม่ปกติ มีปัญหาสูญเสียการควบคุมระบบขับถ่ายอุจจาระและปัสสาวะ

U61.13 อัมพาตเฉพาะแขน

❖ เป็นโรคที่ทำให้แขนข้างใดข้างหนึ่งหรือทั้งสองข้างเคลื่อนไหวได้ไม่ปกติ เกิดจากเส้นประสาทระดับไขสันหลังต้นคอ ไม่เกินกึ่งกลางสะบัก

U61.14 อัมพาตเฉพาะขา

❖ เป็นโรคที่ทำให้ขาข้างใดข้างหนึ่งเคลื่อนไหวได้ไม่ปกติ สาเหตุจากรากประสาทตั้งแต่ข้อสะโพกลงไปถึงขา

U61.15 อัมพาตหน้า

❖ เป็นโรคที่เคลื่อนไหวใบหน้าทั่วไปไม่ได้ เช่น ยกคิ้วไม่ได้ หลับตาไม่ลง ไม่มีรอยย่นที่หน้าผาก บางครั้งจะพบหน้าบวมซีกหนึ่งข้างที่เป็น และถ้าเป็นนานๆ หน้าจะลีบ ปากเบี้ยว มุมปากตก ทำให้น้ำลายไหลออกมาอีกข้างหนึ่ง อาจมีอาการลิ้นชา และหูอื้อ มีเสียงในหูได้

U61.18 อัมพาตชนิดอื่น ที่ระบุรายละเอียด**U61.19 อัมพาต ไม่ระบุรายละเอียด**

U61.2

ลมปะกัง หรือ ลมตะกัง

❖ ปวดศีรษะข้างเดียวหรือ ๒ ข้างก็ได้ หน้าแดง และอาจปวดกระบอกตา ตาลาย เห็นแสงระยิบระยับ จะออกอาการเวลาเข้าถึงเตียง และมีอาการอื่นร่วมด้วย เช่น ปวดศีรษะและมีความดันสูง ปวดศีรษะและมีอาการอาเจียน ปวดศีรษะและมีไข้สูง

U61.3

ปวดศีรษะ วิงเวียน และเป็นลม**U61.30 ปวดศีรษะ**

❖ ปวดที่บริเวณศีรษะ

U61.31 วิงเวียน

❖ ความรู้สึกบ้านหมุน เป็นมากขึ้นเวลาเคลื่อนไหวศีรษะ อาจมีอาการคลื่นไส้อาเจียนร่วมด้วย

U61.32 เวียนศีรษะ หน้ามืดตาลาย

❖ อาการเวียนศีรษะโดยไม่มีบ้านหมุน อาจมีอาการเหงื่อแตก คลื่นไส้ ตามัวจนมองไม่เห็น และอาจตามด้วยการเป็นลม หรือหายไปเอง

U61.33 เป็นลม

❖ เป็นภาวะหมดสติชั่วคราวจากการที่มีปริมาณเลือดไปเลี้ยงสมองลดลง ทำให้ล้มลง และสามารถฟื้นคืนปกติได้ อาจนำมาด้วยเวียนศีรษะ เหงื่อแตก คลื่นไส้ ตามัว

- U61.4**   **สันนิบาตลูกนก**
 ❖ เป็นความเสื่อมของสมองส่วนที่ควบคุมการทรงตัว ทำให้กล้ามเนื้อแขนขาเกร็ง เคลื่อนไหวช้า การทรงตัวไม่ดี รวมถึงการสิ้นของอวัยวะต่างๆ
- U61.5**   **ความจำเสื่อม**
 ❖ ผู้ป่วยจะลืมเหตุการณ์ปัจจุบันก่อน เมื่อมีอาการมากขึ้นจึงจะเริ่มลืมเรื่องราวที่ย้อนหลังไปมากขึ้น
- U61.6**   **ฝีสวรรณเคียร**
 ❖ ลักษณะวันโรคอันบังเกิดภายในอันชื่อว่า ฝีสวรรณเคียรนั้น เมื่อบังเกิดนั้น เกิดแต่สมองกระตุกพิการ ตั้งขึ้นดุจจอกหูหนู มีสีอันเหลือง มีรากหยั่งถึงหัวใจ มีประเภทกระทำให้เมื่อยต้นคอ ให้เจ็บขึ้นไปถึงกระหม่อม ให้ตามืด หูตึงปวดศีรษะ ดั่งจะทำลายให้เจ็บไปทุกเส้นขน ให้ร้อนในกระหม่อมและกระบอกตาและในช่องหู ถ้าตั้งหนองขึ้นแล้วกระทำให้พิษนั้นกลุ่มในดวงใจ ให้สะบัดร้อนสะท้านหนาว ให้คลั่งหาสติมิได้ เมื่อหนองแตกนั้น บางทีออกทางช่องตาทั้ง ๒ ข้าง บางทีออกทางช่องหูทั้ง ๒ ข้าง ถ้าออกทางช่องใดช่องหนึ่งช่องนั้นก็พิการ ผู้ใดเป็นดังนี้ได้บ้าง เสียบ้าง ถ้าจะแก้ให้แต่ยังอ่อนอยู่
- U61.8**   **โรคและอาการชนิดอื่นของศีรษะ สมอง และระบบประสาท ที่ระบุรายละเอียด**
- U61.9**   **โรคและอาการของศีรษะ สมอง และระบบประสาท ไม่ระบุรายละเอียด**
- U62**   **โรคและอาการของตาและหนังตา**
- U62.0**   **ต้อ**
 ❖ โรคอย่างหนึ่งเกิดที่ลูกตาอาจทำให้ตาพิการหรือบอดได้ เกิดจากสาเหตุแตกต่างกันไป โดยทั่วไปผู้ป่วยมักเกิดความรำคาญ มีอาการตามัว มองเห็นไม่ชัด ตำราแพทย์แผนไทยว่ามีหลายชนิด เช่น ต้อหมอก ต้อเนาะ ต้อผี ต้อวาโย ต้อลิ้นสุนัข ต้อกันหอย ต้อสลัก ต้อกงเกวียน ต้อแก้ว ต้อเนื้อ ต้อแวนกยุง ต้อสาย ต้อกระจก ต้อหิน ต้อมะเกลือ ต้อไฟ ต้อหูด ต้อสีผึ้ง ต้อข้าวสาร
- U62.1**   **ตามัวและตาฝ้าฟาง**
 ❖ อาการมองเห็นไม่ชัด หรือสายตามืดมัว
- U62.2**   **ตาฟางกลางคืน**
 ❖ อาการมองเห็นไม่ชัดในเวลากลางคืน
- U62.3**   **ปวดตาและเจ็บตา**
 ❖ มีอาการปวดหรือเจ็บบริเวณรอบๆตา หรือภายในหนังตา
- U62.4**   **ตาแดง**
 ❖ เยื่อตาที่มีสีแดง
- U62.5**   **สันนิบาตหนังตาดก**
 ❖ มีอาการตาปรือ ลืมตาไม่ขึ้น กำลักรกล้ามเนื้อหนังตาดกไม่มีแรง อาจเป็นข้างเดียวหรือ ๒ ข้างก็ได้ พบได้ทุกเพศทุกวัย ไม่ทราบสาเหตุที่แน่นอน อาจพบประสาทที่มาเลี้ยงกล้ามเนื้อตาอ่อนแรง หรือเกิดจากโรคบางอย่าง และมักเป็นร่วมกับอัมพาตหน้า
- U62.8**   **โรคและอาการอื่นของตาและหนังตา ที่ระบุรายละเอียด**
- U62.9**   **โรคและอาการของตาและหนังตา ไม่ระบุรายละเอียด**

U63**โรคและอาการของหู**

U63.0

หูอื้อ

- ❖ หูได้ยินน้อย

U63.1

มีเสียงในหู

- ❖ ได้ยินเสียงผิดปกติในหู

U63.2

ปวดหู

- ❖ ปวดในหูหรือรอบๆหูข้างหนึ่งหรือสองข้าง

U63.8

โรคและอาการชนิดอื่นของหู ที่ระบุรายละเอียด

U63.9

โรคและอาการของหู ไม่ระบุรายละเอียด**U64****โรคและอาการของทางเดินหายใจ**

U64.0

มานะโรค หรือ ริดสีดวงจมูก

- ❖ หายใจขัด บางที่เป็นเมื่อยอดขึ้นในจมูก แล้วแตกล้าลาบ (กระจาย) ออก เหมือนควาคอ กระทำพิชทำให้ปวดแสบปวดร้อนเป็นกำลัง บางที่มีน้ำมูกไหลอยู่หนึ่ง มีลักษณะใสดูจ่น้ำฝน ทำให้เหมือนควาคอยิ่งนัก

U64.1

กล่องเสียงอักเสบ

- ❖ ทำให้มีอาการเสียงแหบ เสียงเปลี่ยน ไอ เจ็บคอ

U64.2

หลอดลมอักเสบ

- ❖ มีอาการไอ จะเป็นมากเวลากลางคืน ระยะแรกจะไอแห้งๆ อาจมีเสียงแหบและเจ็บหน้าอกเพราะไอบ่อย ๔ – ๕ วันต่อมาจะมีเสมหะเหนียวเป็นสีขาว หรือข้นขุ่นเป็นสีเหลืองหรือเขียว ในเด็กอาจไอจนอาเจียน อาจมีไข้ต่ำๆ หรือไม่ก็มีได้ บางคนอาจมีอาการหอบที่มาร่วมด้วย เรียกว่าหืดจากหลอดลมอักเสบ

U64.3

ไอ

- ❖ ไอร่วมกับมีเสมหะที่มีสีและกลิ่นเปลี่ยนไป (กลิ่นเหม็น สีขุ่นข้น) หรือไอแห้งๆ ไม่มีเสมหะ หรืออาจไอออกมาเป็นเลือดจากทางเดินหายใจส่วนล่าง ตั้งแต่เลือดปนเสมหะจนกระทั่งเป็นเลือดสด

U64.4

หอบหืด

- ❖ เป็นโรคภูมิแพ้ชนิดหนึ่งที่ทำให้เกิดภาวะตีบตัวของหลอดลม ทำให้ลมหายใจเข้าออกลำบาก ผู้ป่วยมักมีอาการหายใจหอบเหนื่อยเป็นๆ หายๆ เรื้อรัง

U64.5

หายใจไม่เต็มอิ่ม หรือ หายใจขัด

- ❖ ความรู้สึกหายใจลำบาก หรือรู้สึกหายใจไม่สะดวก

U64.8

โรคและอาการชนิดอื่นของทางเดินหายใจ ที่ระบุรายละเอียด

U64.9

โรคและอาการของทางเดินหายใจ ไม่ระบุรายละเอียด**U65****โรคและอาการในปากและคอ**

U65.0

กัปปิ หรือ กัปปิ

- ❖ กัปปินั้นบวมขึ้นในคอ กัปปินั้นมันบวมทั้งคอ กัปปิมีอาการอักเสบเป็นฝีในลำคอ ทำให้กลืนน้ำลายยาก

- U65.1**   **ทันตะบุปผา**
- ❖ ทันตะบุปผานั้นมันบวมออกมาทั้งสองข้าง ในลำคอเหมือนเมล็ดข้าวโพด มันเป็นอย่างวงข้างเป็นต่ออยู่ที่ลำคอ มะเร็งในช่องปาก ลักษณะคล้ายเมล็ดข้าวโพด ขึ้นได้ทั่วไปในช่องปาก เมื่อแตกบานออกเหมือนดอกบุงกรอ และมีกลิ่นเหม็นรุนแรง ถ้าเป็นมากอาจถึงแก่ชีวิต บางครั้งลุกลามไปยังลำคอ
- U65.2**   **รำมะนาด หรือ เหงือกอักเสบ**
- ❖ โรคที่เกิดที่เหงือกไรฟัน มีน้ำหนองน้ำเลือดให้ปวดหนัก
- U65.3**   **คออักเสบและทอนซิลอักเสบ**
- U65.30**   **คออักเสบ**
- ❖ การอักเสบภายในลำคอ ในรายที่เรื้อรังจะมีการเจ็บคอบ่อยๆ เบื่ออาหาร อ่อนเพลีย ไอแห้งๆ หรือมีเสมหะเล็กน้อย มักไม่มีไข้ หรือบางครั้งอาจมีไข้ต่ำๆ
- U65.31**   **ทอนซิลอักเสบ**
- ❖ มีไข้สูงและเจ็บคอ ในรายที่เป็นเฉียบพลันจะมีไข้สูงเกิดขึ้นทันทีทันใด และมีการปวดศีรษะ อ่อนเพลีย เบื่ออาหาร ครั่นเนื้อครั่นตัว หรือหนาวสั่น รู้สึกแห้งผากในลำคอหรือเจ็บคอมาก บางรายอาจเจ็บคอบ้างจนกลืนน้ำและอาหารลำบาก ในรายที่เรื้อรังจะมีการเจ็บคอบ่อยๆ
- U65.32**   **คอและทอนซิลอักเสบ**
- U65.4**   **ปวดฟัน**
- ❖ อาการปวดเสียวฟันเล็กน้อยเวลากินของหวาน ของเย็นจัดหรือร้อนจัด บางรายอาจมีอาการปวดแปลบๆ ซึ่งบ่งบอก ตำแหน่งของฟันที่ปวด ถ้าปล่อยไว้จนรากฟันอักเสบเป็นหนอง ก็จะทำให้มีอาการปวดฟันรุนแรง มีอาการปวดเสียวฟันหรือเหงือก
- U65.5**   **ฝีพองพระสมุทร หรือ ฝีพองสมุทร**
- ❖ ลักษณะวัณโรคอันบังเกิดแต่ภายในอันมีชื่อว่าพองพระสมุทร อันบังเกิดเพื่อเอาโยโลหิตระคนกันขึ้นในคอตัน ขากรไรกร เมื่อแรกขึ้นมีสัญญาณดังหลังเบี้ย ถ้าขึ้นขวาตัวผู้ ถ้าซ้ายตัวเมีย มีอาการกระทำให้เจ็บในลำคอเป็นกำลัง จะกลืนข้าวน้ำมิได้ ให้เจ็บปวดตั้งจะขาดใจ ถ้ายาถูกก็เกลื่อนหายไป ถ้ายามิถูกก็แก่กล้าเป็นหนอง มีความเวทนา เป็นอันมาก แล้วกระทำพิษให้จับสะบัดร้อนสะบัดหนาว ดูงใช้จับให้เชื่อมมัว ให้ร้อนแต่ศีรษะตลอดจนปลายเท้า จะได้เหมือนใช้เหนื่อสันนิบาตนั้นก็หามิได้ ให้ทุรนทุรายไปจนกว่าหนองจะแตก วัณโรคอันนี้รักษาได้ไม่ตาย
- U65.6**   **เลือดออกตามไรฟัน**
- ❖ มีอาการเลือดออกตามไรฟัน
- U65.7**   **แผลในปาก**
- U65.70**   **แผลร้อนใน**
- U65.71**   **ปากนกกระจอก หรือ ปากเปื่อย**
- ❖ ปากเป็นแผลโดยเฉพาะมุมปาก
- U65.78**   **แผลชนิดอื่นในปาก ที่ระบุรายละเอียด**
- U65.79**   **แผลในปาก ไม่ระบุรายละเอียด**
- U65.8**   **โรคและอาการอื่นในปากและคอ**
- U65.80**   **ลิ้นเป็นฝ้าขาว**
- ❖ แผ่นสีขาวติดกับลิ้นขูดไม่ออก หรือลิ้นสีขาวเหมือนมีอะไรมาเคลือบ
- U65.81**   **ลิ้นแตก**
- ❖ ลิ้นแตกเป็นร่อง

- U65.82 ร้อนในที่ไม่มีแผลในปาก**
❖ ร้อนในปาก ไนคอค คอแห้ง เจ็บคอ เหงือกบวม
- U65.88 อาการและโรคอื่นในปากและคอ ที่ระบุรายละเอียด**

U65.9 โรคและอาการในปากและคอ ไม่ระบุรายละเอียด

U66 โรคและอาการในท้อง

- U66.0 ลมพานไส้**
❖ ให้เอาเจียน ให้อุจจก ถ้าเป็นถึงกำหนด ๗ เดือนมักเป็นตัวเสียตอยู่ที่โครงชาย ให้ผอมเหลือง พอใจอยากของสด ของคาว ครั้นถึง ๓ ปีจะตาย

- U66.1 ลมในลำไส้**
❖ ให้เป็นลูกกลิ้งขึ้นกลิ้งลงในท้อง ให้อุจจก เสียตตามชายโครงทั่วสรรพางค์กายแลเสียตหัวใจ

U66.2 ลมก้นดานในท้อง

- ❖ ลมทำให้ท้องเป็นก้อน อาการแข็งเป็นแผ่นทั้งท้อง มักจะเป็นรอบสะดือ (ลมก้น หมายถึง ลมทำให้ท้องเป็นก้น ดาน หมายถึง อาการแข็งเป็นแผ่นทั้งท้อง มักจะเป็นรอบสะดือ) ได้แก่ ทักษิณะकुละมะ วามะกะकुละมะ ภูปะคุละมะ โลหะคุละมะ ปิตตะคุละมะ

- U66.20 ทักษิณะคุละมะ**
❖ อาการลมเป็นก้อนเป็นดานตั้งอยู่เบื้องขวาในนาภี

- U66.21 วามะกะคุละมะ**
❖ อาการลมเป็นก้อนเป็นดานตั้งอยู่เบื้องซ้ายในนาภี

- U66.22 ภูปะคุละมะ**
❖ อาการลมเป็นก้อนเป็นดานตั้งอยู่เบื้องต่ำแห่งนาภี

- U66.23 โลหะคุละมะ**
❖ อาการลมเป็นก้อนเป็นดานตั้งอยู่เบื้องบนแห่งนาภี

- U66.24 ปิตตะคุละมะ**
❖ อาการลมเป็นก้อนเป็นดานตั้งอยู่ในอุระ มีน้ำดีขีมิอยู่เป็นอันมาก

- U66.28 ลมก้นดานในท้องชนิดอื่น ที่ระบุรายละเอียด**
❖ เสลคามะคุละมะ กฤตคุละมะ รัตตะคุละมะ ทัษฐะคุละมะ ประวาตะคุละมะ

- U66.29 ลมก้นดานในท้อง ไม่ระบุรายละเอียด**

U66.3 โรคที่เกี่ยวกับมานลม

- ❖ การเจ็บป่วยที่มีอาการลมคั่งค้างอยู่ในท้อง มี ๔ จำพวก

- U66.30 มานลมบังเกิดแต่โอธควาธา**
❖ ทำให้ลมนั้นขังอยู่ในนาภี มิได้พัดลงไปเป็นปกติ จึงให้พะอืดพะอม และให้นาภีขึ้นมีรูว้าย บางทีให้แน่นไปทั้งท้อง จะบริโภคอาหารมิได้ ให้อ้อมไปด้วยลมเป็นกำลัง จะผายลมก็มีได้สะดวก ให้อุจจจาระผูกเป็นพริก โดยกำลังลมกองนี้กระทำนาภีจึงใหญ่ขึ้นพอสังเกต ตั้งอยู่ได้สะดือ ๒ นิ้ว ครั้นหวดจึงกระจายออก แล้วกลับแข็งเข้าลอมขึ้นมาทับเส้นอัมพฤกษ์ ลมนั้นจึงพัดกลับขึ้นให้นาภี นั้นใหญ่ออกแล้วแข็ง

- U66.31 มานลมบังเกิดแต่อุธควาธา**
❖ ทำให้ลมนั้นคั่งอยู่ในนาภี มิได้พัดขึ้นไปเป็นปกติ ให้แน่นหน้าอกเป็นกำลัง จะบริโภคอาหารมิได้ จะเรอก็มีออก จะผายลมก็มีได้ไปสะดวก ให้อุจจจาระผูกโดยกำลัง ลมนี้หนักล้าพัดเตโชให้กำเริบ จึงแน่นไปทั้งนาภี ลมกองนี้ตั้งเหนือสะดือ ๒ นิ้ว แข็งตุงแผ่นกระดานทับอยู่บนเส้นอัมพฤกษ์ ระคน ด้วยลมอุทรवाद จึงพัดให้นาภีนั้นใหญ่ขึ้นเต็มไปทั้งท้อง

U66.32   **มานลมบังเกิดแต่กุกจิสยาวาตา**
 ❖ ลมกองนี้พัดอยู่ในท้อง ระคนเข้ากับลมอุทรวาตก็พลอยกันกำเริบขึ้น มีได้พัดลงไปสู่คูทวาร ทวารนั้น ก็มีได้เปิด อุจจาระก็มีได้เดินเป็นปกติ ต่อकिनยาจึงเดินโดยกำลังยา ครั้นคุมเข้าก็ทำให้ แน่นเพื่อ ครั้นถ่ายไปค่อยสบายแล้วกลับมาเป็นไปอีกถึง ๓, ๔ ครั้ง นานี้หนักใหญ่ขึ้นโดยกำลังวาโย นั้น กล่าวพิศเตโชให้ดับเสีย จึงกระทำให้ท้องขึ้นอยู่เป็นนิจ หายใจมิได้สะดวก ให้เหนื่อยเป็นกำลัง จะบริโภคอาหารมักให้คลื่นเหียน เผลาเข้านานี้หนักค่อยห้อยลง ค่อยได้ความสบายไปจนเที่ยง เผลาป่วยนานี้หนักเบ่งขึ้นตั้งเก่าไปจนรุ่ง หากความสุขมิได้

U66.33   **มานลมบังเกิดแต่โกฏฐาสยาวาตา**
 ❖ ทำให้ลำไส้พองขึ้น ดั่งบุคคลเอาหลอดเป่าในกระเพาะหมูให้พองขึ้นเต็มไปด้วยลม แล้วผูกปาก กระเพาะเสีย อันว่าลำไส้นั้นก็ให้พองขึ้นทับนาภี จึงกระทำนาภีให้ใหญ่ออก โดยกำลังลมมัก กระทำให้พะอืดพะอม จะผายลมก็มีได้ จะถ่ายอุจจาระก็มีได้ เนื่องจากโกฏฐาสยาวาตมิได้พัด อุจจาระลงมาสู่คูทวาร ทวารก็มีได้เปิด อุจจาระจึงมิได้เดินเป็นปกติ จึงกระทำให้จุกแน่นเสียไป ทั้งท้อง และให้จับสะบัดร้อนสะท้านหนาว โดยลมหนักกระทำให้พิษขึ้น

U66.39   **โรคที่เกี่ยวกับมานลม ไม่ระบุรายละเอียด**

U66.4

โรคที่เกี่ยวกับมานโลหิต / มานน้ำ / มานหิน

U66.40   **มานโลหิตบังเกิดแต่ระดูขัด**
 ❖ ให้โทษด้วยเหตุระดูขัดมิได้มีตามเคย จึงเป็นพิษระคนด้วยอังกมิ่งคานุสารีวาตาก็พากันกำเริบขึ้น กระทำให้เตโชเป็นอธิกธาตุยิ่ง จึงตั้งเป็นก้อนขึ้นเหนือสะดือ ทับกองลมอุทรวาตมิได้เดินเป็นปกติ บางทีกระทำให้จุกให้แตก บางทีให้ร้อนให้หนาว นานี้หนักใหญ่และขึ้นอยู่เป็นนิจมิได้ขาด

U66.41   **มานโลหิตบังเกิดแต่โลหิตจาง**
 ❖ ทำให้โลหิตระดูมิได้เดินเป็นปกติ ครั้นแก่เข้าก็กระทำโทษให้เป็นพิษระคนด้วยลมอันชื่อว่าวาโย พิกการ ก็พากันกำเริบขึ้นพุ่งชันไปทั้งอุทร จึงกระทำให้นานี้หนักใหญ่ ให้กายชুবวม ซีด และเบื่ออาหาร มักให้อุ ให้อ้วกเป็นกำลัง บางทีให้ร้อนให้หนาว บางทีให้บวมมือบวมเท้าและหน้าตะโพก ให้ท้องขึ้น ให้แน่นเพื่อ

U66.42   **มานโลหิตบังเกิดแต่โลหิตตกค้างอยู่ในร่างกาย**
 ❖ ทำให้เกาะตัวเป็นลิ่มอยู่ในบริเวณต่อมโลหิต นานวันเกิดเป็นพิษขึ้น ระคนกับลมในร่างกาย ซึ่งเป็นลมกำเริบขึ้นในท้อง ทำให้ท้องพองใหญ่ขึ้น แต่ร่างกายกลับชুবวม มีอาการไอ อาเจียน ร้อนหนาวสลับไปมา มือบวมเท้าบวม ท้องขึ้น แน่นเพื่อ

U66.43   **มานโลหิตบังเกิดแต่โลหิตเน่าเสีย**
 ❖ เป็นโลหิตระดูพิกการ โลหิตคลอตบุตร ที่ตกค้างอยู่จนเน่าเสีย ทำให้มีอาการผิดปกติขึ้น ท้องอืด อาเจียน เหงื่อแตก น้ำลายมีรสขม หน้ามืด เป็นลม พกบวมขึ้นตามตะโพก หัวเข้า ปลิ้นนอง สะดือ และบวมขึ้นทั่วกาย ทำให้แน่นในอก ท้องตึงและใหญ่ขึ้น หายใจเหนื่อย นอนไม่หลับ บริโภคอาหารไม่ได้

U66.44   **โรคที่เกี่ยวกับมานโลหิต ไม่ระบุรายละเอียด**

U66.45   **โรคที่เกี่ยวกับมานน้ำ**
 ❖ การเจ็บป่วยที่ว่าแต่อุทรโรคกระทำให้นานี้ขึ้น มี ๔ จำพวก คือ มานน้ำอันเหลืองนั้นซึมซาบไปยังอยู่ในอุทร มานน้ำเกิดขึ้นเพราะไตพิกการ มานน้ำอันบังเกิดโดยน้ำเหลืองซาบชานไปในขึ้นเนื้อและ ชุมชน มานน้ำที่ขัดอยู่ในอุทรนั้นชุ่มมัว

U66.46   **โรคที่เกี่ยวกับมานหิน**
 ❖ การเจ็บป่วยที่เกิดจากเส้นพองแข็งขึ้น ท้องใหญ่ดูจหญิงมีครรภ์ มี ๔ จำพวก คือ มานหินบังเกิดแต่ กองโอคมาวาตา อัมพาด มุตฆาต ระคนกัน มานหินบังเกิดแต่กองอุทฐังคมาวาตา อันณฑพฤกษ์ สันตะฆาต ระคนกัน มานหินบังเกิดแต่กองกุกจิสยาวาตา อัมพาด ปัดฆาต ระคนกัน มานหิน บังเกิดแต่กองโกฏฐาสมาวาตา อันณฑพฤกษ์ รัตฆาต ระคนกัน

U66.5

โรคที่เกี่ยวข้องกับป่วง

❖ ป่วงประการแปด บอกให้แพทย์พิจารณาโดยกิริยา ใช้มีมาต่างๆกัน อย่าสำคัญว่าปีศาจ เหตุเพราะธาตุต้องสำแดง (สำแดง) ท่านให้แบ่งเป็นสี่ ตามคัมภีร์พระอภิธรรม คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ แยกออกไปเป็นสองกระแส คลองธรรมดา สังขารชายแล้วย (มีอาการทั้งถ่ายและอาเจียนประกอบกับสังขารและวัย) จึงนับได้แปดประการ ชื่อของท่านจงรู้ คือป่วงงู มักกะฎา(ลิง) ลม คีลา นก โลหิต น้ำ โกลฐ คิดเข้าเป็นแปด แม้แพทย์จะรักษาดูกิริยาอาการ

U66.50

ป่วงงู

❖ ป่วงงูท่านให้เร้งกลัว มักบิดตัวตาปรอยๆ รากลงบ่อยไม่หยุด สีสยามทรุดโทรมไป ม้วยบรรลัย แม้หมั่น มีนักษัตรสนอง เป็นสองคลองสันนิบาต แปดยามขาดคงตาย แก้กัยย้ายดูลอง ให้เอากล่องปิ่นไฟ น้ำร้อนใส่ไว้สักครู่ เทออกดูได้อายุคืน มาให้กินดูสักหน เดชะกุศลก็พลันหาย

U66.51

ป่วงลิง

❖ ป่วงลิงให้ย้ายอิงพัน หาวคางสั้นแน่นหน้าอก รากลงปกติไปอย่างเดียว ผีปากเขียวขอบตาขีด จริตตั้งวานร เอามือช้อนกอดอก สีสยามตกล้นนิบาตในอำนาจ

U66.52

ป่วงลม

❖ ป่วงลมแปรหลายอย่าง เสียตลีข้างลงไม่มาก จุกอกรากออกน้ำลาย กระวนกระวายร้อนรื่อง สีสยามต้องตามตำแหน่ง

U66.53

ป่วงคิลา

❖ ป่วงคิลารักษายากนัก ให้ลงรากเป็นเดิม แล้วมันเพิ่มอาการแรง เมื่อยข้อแทงเสียดยอดอก มือเท้าฟกคดหนังบู๋ นิ่งสักครู่แล้วกลับเหียน มักอาเจียนลมเปลา่ พุดเสียงเบาไกลอกหน้าตา ทั้งข้าวปลาไม่รู้รส ลื่นไถ่หุดหุดล่อแล่ ท่วงที่แท้ปีศาจสิง แล้วกลับนิ่งนอนแน่ ลงให้แก้ถึงสามวัน

U66.54

ป่วงลูกนก

❖ ป่วงลูกนกลงเหมือนกัน โลมาชันกายสั้นสยอง ให้ปวดท้องๆล้นโครก หาวเรอโยกดูลำบาก หงายอ้าปากรากตรงไป หอบหายใจคล้อแคล่ (หายใจไม่สะดวก) อาการแสบเช่นลูกนก (อาการคล้ายลูกนก) สีสยามตกล้นนิบาต

U66.55

ป่วงเลือด

❖ ป่วงเลือดลงไหลเจ็ย หาวหอบเหนื่อยบ่นเพ้อพึม ในตาซึมมิวกายเหลือง ทำหงอยเงื่องให้วางใจ เหมือนเป็นไข้สันนิบาตคั้ง เป็นที่ตั้งเจ็ดวันตาย เร่งชวนววยแต่แรกเป็น

U66.56

ป่วงน้ำ

❖ ป่วงน้ำชายจะทำฤทธิ์ ลงแล้วติดทั้งคลื่นเหียน ให้อาเจียนไม่หายเหือด ผิวกายเผือดพึงยล หนาวสกลกายอุ้นดี กาละสิงคลีเป็นเจ้าของ ล้วงเข้าสองยามตาย สีสยามกลายเป็นสันนิบาต อยู่ประมาทเร่งแก้ทำ

U66.57

ป่วงโกลฐ

❖ ป่วงโกลฐเกิดเพราะโทษลมกระสายกล่อน ลงรากซ่อนทั้งลำคอ มือเท้าผ่อซีดเขียว เสโทเหนียวกาย เป็นเหน็บ ดูต้นเส็บโลหิตคล้ำ โรคมันทำเร่งรักษา

U66.59

โรคที่เกี่ยวข้องกับป่วง ไม่ระบุรายละเอียด

U66.6

พยาธิในลำไส้

U66.60

พยาธิไส้เดือน

❖ ถ้ามีพยาธิอยู่ในลำไส้จำนวนน้อยมักจะไม่มีอาการอะไร บางคนอาจถ่ายหรืออาเจียนเป็นตัวไส้เดือน บางคนอาจมีอาการปวดท้องหรืออาเจียนเป็นๆหายๆ เรื้อรัง โดยมากมักจะมีอาการหลังกินอาหารสักครึ่งชั่วโมง บางคนอาจแสดงอาการลมพิษเรื้อรัง ในรายที่มีพยาธิจำนวนมาก เด็กอาจมีอาการผอมแห้งแรงน้อย กินข้าวได้แต่ไม่อ้วนขึ้น หรือกลับผอมลง บางคนอาจมีอาการเบื่ออาหาร บางคนมีลักษณะพุงโรกันปอด ขาดอาหาร บางครั้งพยาธิอาจรวมเป็นกระจุก ทำให้เกิดอาการอุดตันของลำไส้ มีอาการปวดท้องรุนแรง อาเจียน และคล้ำได้ก่อนที่หน้าท้อง

- U66.61 พยาธิเส้นด้าย**
- ❖ เป็นพยาธิตัวกลมชนิดหนึ่งที่มีลักษณะคล้ายเส้นด้าย ตัวเมียขนาดยาวประมาณ ๑ เซนติเมตร ตัวผู้ยาวประมาณ ๐.๓ เซนติเมตร พยาธิตัวแก่อาศัยอยู่ในลำไส้ใหญ่ของคน พยาธิตัวเมียที่ผูกผสมแล้วจะเคลื่อนตัวออกมาวางไข่ที่ก้นของผู้ป่วยในเวลากลางคืน ทำให้ผู้ป่วยรู้สึกคันก้นมาก (บางครั้งอาจออกมาวางไข่ที่ปากช่องคลอดของเด็กผู้หญิง ทำให้มีอาการคันช่องคลอดได้) ไข่พยาธิจะฟักเป็นตัวอ่อนภายใน ๖ ชั่วโมง ตัวอ่อนบางตัวอาจเคลื่อนย้ายกลับเข้าไปเจริญเป็นตัวแก่ในลำไส้ เมื่อผู้ป่วยเกาที่ก้นไข่พยาธิจะติดที่ซอกเล็บหรือปลายนิ้ว เมื่อผู้ป่วยกินอาหารโดยใช้มือจับอาหารหรือเด็กที่ซอกกัดเล็บหรือดูดนิ้วเล่น ก็จะมีพยาธิไชเข้าไปด้วย ไข่จะฟักออกเป็นตัวอ่อน และเจริญเป็นตัวแก่ในลำไส้ มักมีอาการคันก้นมาก เฉพาะในเวลากลางคืน ผู้ป่วยมักจะต้องเกาที่ก้นและอาจนอนไม่หลับ
- U66.62 พยาธิตัวดีด**
- ❖ ที่พบบ่อยได้แก่ พยาธิดีดวัว (*Taenia saginata*) พยาธิดีดหมู (*Taenia solium*) พยาธิตัวแก่ซึ่งมีความยาวประมาณ ๓ เมตร ประกอบด้วยปล้องจำนวนมากมาย อาศัยอยู่ในลำไส้เล็กของคน ปล้องของพยาธิจะหลุดออกมาทั้งอุจจาระหรือออกมาเอง แล้วแตก ซึ่งจะปล่อยไข่ (ปล้องหนึ่งๆ มีไข่เป็นพันเป็นหมื่นฟอง) กระจายอยู่บนพื้นดินหรือพื้นหญ้า เมื่อวัว (หรือหมู) กินไข่ตัวดีดวัว (หรือดีดหมู) ที่ออกจากอุจจาระคนเข้าไป ตัวอ่อนจะฟักในลำไส้และไชเข้ากระแสเลือด ไปอยู่ตามกล้ามเนื้อทั่วร่างกาย โดยมีถุงหรือซิสต์ (cyst) หุ้ม เป็นถุงเล็กๆ ซากๆ คล้ายเม็ดสาคร จึงเรียกว่า เนื้อสาคร (หรือหมูสาคร) ถ้าคนกินเนื้อ (หรือหมู) สาครเข้าไป ตัวอ่อนก็จะไปเจริญเป็นตัวแก่ต่อไป แต่ถ้าคนกินไข่ของดีดหมู (ที่ออกจากอุจจาระผู้ป่วย) ซึ่งปนเปื้อนตามมือ ผัก หรืออาหาร หรือตัวผู้ป่วยเองเกิดอาการเจ็บชอนไชที่อยู่ที่อยู่ในปล้องแก่ของพยาธิขึ้นมาอยู่ในกระเพาะอาหาร ตัวอ่อนก็จะฟักตัวออกจากไข่ แล้วไชเข้ากระแสเลือดกลายเป็นซิสต์ กระจายไปอยู่ตามเนื้อเยื่อ ทั่วร่างกาย เรียกว่าโรคซิสต์พยาธิดีดหมู (cysticercosis) อาจอยู่ในกล้ามเนื้อและสมอง (แต่ถ้าคนกินไข่ของดีดวัว ตัวอ่อนที่ฟักออกมาจะตายไป ไม่เกิดอันตรายเหมือนกินดีดหมู) อาการถ้าเป็นโรคพยาธิตัวดีดในลำไส้โดยทั่วไปจะไม่มีอาการรุนแรง เพียงแต่เวลาถ่ายอุจจาระมีปล้องพยาธิคล้ายเส้นบะหมี่หรือกล้วยเดี่ยวหลุดออกมาเป็นท่อนๆ เป็นครั้งคราว บางรายอาจมีอาการหิวบ่อย กินจุแต่ผอม อ่อนเพลีย น้ำหนักลด อาจมีอาการปวดท้อง ท้องอืดคลื่นไส้ อาเจียน หรือถ่ายอุจจาระบ่อย บางรายอาจมีอาการแพ้เป็นลมพิษได้ แต่ถ้ากินไข่ของดีดหมูเข้าไปจะเกิดมีตุ่มซิสต์ขนาดเท่าเมล็ดถั่วเขียวกระจายอยู่ใต้ผิวหนังทั่วร่างกาย ถ้าไปอยู่ในตาเรียกว่าโรคซิสต์พยาธิดีดหมูในตา (ocular cysticercosis) อาจทำให้เยื่อตาขาวอักเสบ ม่านตาอักเสบ ประสาทตาอักเสบ อาจทำให้ตาบอดได้ ถ้าไปอยู่ในสมองเรียกว่าโรคซิสต์พยาธิดีดหมูในสมอง (cerebral cysticercosis) อาจทำให้มีอาการชักแบบลมบ้าหมู แขนขาเป็นอัมพาต มีอาการทางจิตประสาท หรือปวดศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียนได้
- U66.63 พยาธิปากขอ**
- ❖ มีขนาดยาวประมาณ ๑ เซนติเมตร เกาะอาศัยอยู่บนผนังลำไส้และดูดเลือดจากบริเวณนั้น อาการของโรคจะมากขึ้นกับจำนวนของพยาธิที่มีอยู่ในลำไส้ (อาการชืดจะเกิดขึ้นเมื่อมีพยาธิมากกว่า ๑๐๐ ตัว) ไข่พยาธิจะหลุดออกมาทั้งอุจจาระ ซึ่งจะเจริญเติบโตบนพื้นดินที่ชื้นแฉะมีความอุ่น พยาธิตัวอ่อนที่ฟักตัวบนดินจะไชเข้าทางผิวหนังของคน que เดินผ่านไปมาหรือเด็กที่เล่นคลุกดิน เข้าไปในกระแสเลือด ไปยังหัวใจและปอด จากปอดพยาธิจะเคลื่อนตัวขึ้นมาที่หลอดลมจนถึงคอหอย แล้วจะถูกกลืนลงหลอดอาหารเข้าไปในกระเพาะและลำไส้เล็ก แล้วเจริญเป็นตัวแก่ต่อไปในลำไส้เล็ก
- U66.68 พยาธิชนิดอื่นในลำไส้ ที่ระบุรายละเอียด**
- U66.69 พยาธิในลำไส้ ไม่ระบุรายละเอียด**
- U66.70 ปวดท้อง**
- U66.70 ปวดท้องส่วนบน**
- ❖ อาการปวดในช่องท้องส่วนบน ตั้งแต่ใต้ลิ้นปี่ถึงเหนือสะดือ
- ไม่รวม:** ท้องอืด (U66.80)

U66.71   **ปวดท้องน้อย**
 ❖ อาการเจ็บปวดช่องท้องบริเวณส่วนล่าง ตั้งแต่ใต้สะดือลงไปจนถึงอุ้งเชิงกราน

U66.78   **ปวดท้องตำแหน่งอื่น ที่ระบุรายละเอียด**
 ❖ ปวดท้องบริเวณสะดือ

U66.79   **ปวดท้อง ไม่ระบุตำแหน่ง**

U66.8**โรคและอาการอื่นในท้อง**

U66.80   **ท้องอืด**
 ❖ มีลมในกระเพาะอาหารหรือลำไส้ ทำให้รู้สึกเสียดแน่นอึดอัดในช่องท้อง

U66.81   **เบื่ออาหาร**
 ❖ ความรู้สึกไม่ยอมรับประทานอาหาร

U66.82   **คลื่นไส้**
 ❖ ความรู้สึกอยากอาเจียน

U66.83   **อาเจียน**
 ❖ มีแรงดันจากกระเพาะลำไส้และกล้ามเนื้อหน้าท้อง เป็นเหตุให้ผลักดันอาหารและสิ่งต่างๆ ในกระเพาะอาหารและลำไส้ส่วนต้นออกมาทางปาก

U66.85   **นิวคิลาปูน**
 ❖ มักเกิดเพื่ออาไปธาตุ และผู้ใดกินหมากมากมัก กลืนน้ำหมากเข้าไปเรื่อยๆ ปูนที่กินกลืนเข้าไปนั้นที่ จะได้ออกมากับมูตรคูณมิได้ กินนอนเป็นตะกอนคุมเป็นก้อนปรวดอยู่ในกระเพาะมูตร ก็พอกเข้าเป็นลูกกลมดั่งเมล็ดบัว แลมักออกมาจากช่องทวารปัสสาวะ แต่เมื่อจะถ่ายปัสสาวะแต่ละครั้งนั้นให้เจ็บปวดเป็นกำลัง ดันรนไปดัง จะขาดใจตาย แลให้กายนั้นผอมเหลือง

U66.86   **दानลม**
 ❖ เป็นโรคที่เกิดกับคนสูงอายุ (ปัจฉิมวัย) เป็นได้ทั้งหญิงและชาย ให้มีท้องผูกเป็นประจำ เป็นเถาดานพรตึก อุจจาระแข็งเหมือนขี้แพะ มีอาการใจหวิว ใจสั่น เบื่ออาหาร นอนไม่หลับเวลาตึกๆ หรือเข้ามิด อากาศเย็น ให้ตื่นขึ้นมาไอ ทำให้เหนื่อย เวียนศีรษะ ปวดศีรษะ หงุดหงิดง่าย อารมณ์ไม่แจ่มใส ท้องอืดท้องเฟ้อได้ ปวดหลังเป็นประจำ ซาปลายมือ ปลายเท้า และเย็นเหมือนเป็นเหน็บ

U66.88   **โรคและอาการอื่นในท้อง ที่ระบุรายละเอียด**

U66.9   **โรคและอาการในท้อง ไม่ระบุรายละเอียด**

U67**โรคและอาการของทางเดินปัสสาวะและระบบสืบพันธุ์**

U67.0   **ปัสสาวะขัด**
 ❖ อาการปวดขณะปัสสาวะ ปัสสาวะออกยาก ปัสสาวะไม่ค่อยออก หรือปัสสาวะออกน้อย หรือบางที่อาจมีอาการปวดแสบร่วมด้วย

U67.1   **ปัสสาวะบ่อย**
 ❖ ปัสสาวะจำนวนครั้งมากกว่าปกติ

U67.2   **ปัสสาวะมีเลือดปน หรือ ปัสสาวะเป็นเลือด**
 ❖ ปัสสาวะมีเลือดปน ทำให้มีปัสสาวะสีแดง หรือเป็นเลือดสด

U67.3   **หนองออกจากท่อปัสสาวะ**
 ❖ หนองไหลจากท่อปัสสาวะ

- U67.4** กลั้นปัสสาวะไม่อยู่
❖ ไม่สามารถควบคุมการขับถ่ายปัสสาวะได้
- U67.5** กามตายด้าน
❖ ความเสื่อมสมรรถภาพทางเพศ
- U67.8** โรคและอาการอื่นของทางเดินปัสสาวะและระบบสืบพันธุ์ ที่ระบุรายละเอียด
- U67.9** โรคและอาการของทางเดินปัสสาวะและระบบสืบพันธุ์ ไม่ระบุรายละเอียด
- U68** โรคและอาการของทวารหนัก
- U68.0** รีดสีดวงทวาร
❖ รีดสีดวงประเภทหนึ่ง เกิดที่ทวารหนัก ผู้ป่วยมีอาการ ถ่ายอุจจาระแล้วมีเลือดสดๆ ปนออกมา หัวริดสีดวงยื่นออกมาที่ขอบช่องทวาร เหมือนกลีบมะเฟืองบ้าง เดือยโก่งบ้าง ทำให้คันและปวดที่บริเวณรอบทวารอย่างมาก
- U68.8** โรคและอาการอื่นของทวารหนัก ที่ระบุรายละเอียด
- U68.9** โรคและอาการของทวารหนัก ไม่ระบุรายละเอียด
- U69** อุจจาระผิดปกติ
- U69.0** อสาทิยอุจจารคันธารธาตุ (อุจจาระธาตุพิการ)
❖ ลักษณะของโรคอุจจาระธาตุ เหตุด้วยผู้นั้นเป็นไข้ที่มีพิษจัดตถึงสันนิบาตแล้วเรื้อรัง ธาตุนั้นยังแปรปรวนวิปริต อุจจาระไม่เป็นปกติ จึงกลายเป็นโรคอุจจาระธาตุ หรือรับประทานอาหารที่แปลก หรือที่เคยกินกำลังกว่าธาตุ เป็นต้นว่าเนื้อสัตว์ดิบ หรือเนื้อสัตว์ที่มีความมาก แลไขมันต่างๆ และของหมักดองบูดเน่า ธาตุนั้นก็วิปริตแปรปรวนหาเสมอเป็นปกติไม่ กระทำให้ท้องขึ้นท้องเฟ้อเรอเหม็นเปรี้ยว จุกเสียดแทง อุจจาระกิริวิปริตต่างๆ จึงกลายเป็นโรคอุจจาระธาตุ
- U69.00** อุจจาระกลิ้งดังปลาน้ำ
❖ เกิดแต่กองอาโปสมุฏฐานให้เป็นเหตุ อาการอุจจาระปัสสาวะมีสะดก ๑ ให้เจ็บอก ๑ ให้น้ำลายไหล ๑ รวม ๓ ประการ
- U69.01** อุจจาระกลิ้งดังหย้าน้ำ
❖ เกิดแต่กองเตโชสมุฏฐานให้เป็นเหตุ อาการให้ปากแห้งคอแห้ง ๑ ให้น้ำหนักตัว ๑ ให้วังเวียง ๑ ให้อุจจาระปัสสาวะมีสะดก ๑ ให้เสโทไหลหยดย่อย ๑ รวม ๕ ประการ
- U69.02** อุจจาระกลิ้งดังข้าวบูด
❖ เกิดแต่กองวาโยสมุฏฐานให้เป็นเหตุ อาการให้เสียดแทง ๑ ให้เจ็บคอ ๑ ให้คันจมูก ๑ ให้เมื่อยไปทั่วร่างกาย ๑ ให้ตะครันตะครอ ๑ รวม ๕ ประการ
- U69.03** อุจจาระกลิ้งดังซากศพเน่าโตรม
❖ เกิดแต่กองกำเดาสมุฏฐาน เสมหะสมุฏฐานด้วยปถวีให้เป็นเหตุ อาการให้เจ็บในอก ๑ ให้เจ็บในท้อง ๑ ให้อบวมมือบวมเท้า บางทีให้อบวมไปทั่วร่างกาย ๑ รวม ๓ ประการ
- U69.09** อุจจาระธาตุพิการ ไม่ระบุรายละเอียด
- U69.8** อุจจาระผิดปกติแบบอื่น
- U69.80** ท้องเดิน หรือ ท้องเสีย
❖ ถ่ายอุจจาระบ่อยครั้งขึ้นกว่าปกติ โดยมีลักษณะเหลว หรือเป็นน้ำ
- U69.81** บิด
❖ มีอาการถ่ายเป็นมูก หรือมูกปนเลือด กะปริดกะปรอยบ่อยครั้ง

U69.82	ถ่ายเป็นเลือด ❖ ถ่ายมีเลือดแดงสดออกทางทวารหนัก
U69.83	ถ่ายดำ ❖ ถ่ายอุจจาระเป็นสีดำ
U69.84	ท้องผูก ❖ ถ่ายอุจจาระน้อยกว่าปกติ คนปกติถ่ายอุจจาระอย่างน้อยสัปดาห์ละ ๓ ครั้ง หรือถ่ายลำบาก โดยต้องเบ่งมากขึ้น อุจจาระแข็ง หรือรู้สึกอึดอัดเหมือนถ่ายอุจจาระไม่หมด <i>ไม่รวม:</i> ท้องผูกเป็นพรตึก (U69.85)
U69.85	ท้องผูกเป็นพรตึก ❖ การอึดแน่นของอุจจาระ เป็นอาการสืบเนื่องจากท้องผูก เป็นการสะสมของอุจจาระที่แห้งแข็งในลำไส้ตรง และน้ำถูกดูดซึมกลับเรื่อยๆ อุจจาระยิ่งแห้งแข็งมากและอึดแน่นเป็นก้อน ทำให้ถ่ายออกไม่ได้ อุตุตันที่ส่วนล่างของลำไส้ใหญ่ มักพบก้อนแข็งๆ ของอุจจาระ หรืออาจไม่พบถ้าก้อนอยู่สูงขึ้นไป เวลาถ่ายออกมาจะคล้ายขี้แพะ ขี้แมว
U69.88	อุจจาระผิดปกติแบบอื่น ที่ระบุรายละเอียด
U69.9	อุจจาระผิดปกติ ไม่ระบุรายละเอียด
U70	อาการและโรคของผิวหนัง
U70.0	เรื้อน ❖ เป็นโรคผิวหนังชนิดหนึ่ง เกิดจากเชื้อโรคเรื้อน จะทำให้ผิวหนังเป็นผื่นเป็นวงตามร่างกาย มีอาการชา ใช้เข็มแทงหรือหยิกจะไม่เจ็บ ถ้าไม่ได้รับการเส่นประสาทจะถูกทำลาย ทำให้มือเท้าอ่อนแรงและชา กล้ามเนื้อฝ่ามือหลังมือลีบ ข้อมือตกริด เดินเท้าตก
U70.00	เรื้อนขวาง ❖ เมื่อจะบังเกิดนั้นเกิดขึ้นตามข้อมือและข้อเท้า และกำดั้นต้นคอ กระทำให้เป็นน้ำเหลืองลามออกไป ครั้นต้องยาเข้าก็แห้งเข้า บางทีก็หายขาด บางทีก็ไม่หาย แต่ไม่ตาย เป็นแต่ลำบาก
U70.01	เรื้อนวิมาลา หรือ เรื้อนวิลลา ❖ เมื่อจะบังเกิดนั้นขึ้นที่หูและกำดั้นต้นคอ กระทำให้เปื่อยพุพองให้คัน สันฐานตุ่มมะเร็งโร ยิ่งคันยิ่งเกา ครั้นวายเกาแล้วให้เสบร้อนตามทีเกา ลักษณะของวิมาลานั้นหายมากกว่าไม่หาย
U70.02	เรื้อนเกล็ดปลา ❖ เมื่อจะบังเกิดนั้นมักขึ้นที่หน้าก่อน แล้วลามลงมาถึงต้นคอ ลงมาถึงทรวงอกก็มี แล้วลามเป็นเกล็ดไปทั่วทั้งตัว สันฐานผิวหนังดำ ลักษณะดังกล่าวมานี้มีเป็นไร
U70.03	เรื้อนบอน ❖ เมื่อแรกผุดขึ้นมานั้นเป็นรูปไปมีใครจะเห็น ถึงแม้จะเห็นก็เห็นแต่ขาวๆแดงๆ อยู่ในเนื้อรำไรมิได้เห็นถนัด
U70.04	เรื้อนดอกหมา ❖ ผุดขึ้นเป็นขาวๆ ดังดอกหมา หากเหง้อออกจะทำให้คัน เกาจนหน้าเหลืองซีมจึงหายคัน
U70.05	เรื้อนฮิต ❖ มักขึ้นทั่วทั้งตัว แล้วลามไปตุจบุคคลเป็นโรคกลาก
U70.06	เรื้อนมูลนก ❖ ผุดเมื่อบังเกิดผุดขึ้นเป็นแวน เป็นวงขึ้นตามผิวหนังเล็กก็มี ใหญ่ก็มี มีสีขาวนุงๆ ขอบนูนดูสันฐานดังกล่าว พรรณนี้ทำให้คัน ถ้าแก่เข้าลามไปทั้งตัว หายบ้างไม่หายบ้าง

	U70.07	เรื้อนหูต ❖ ผุดเป็นตุ่มๆขึ้นทั้งตัวเท่าเมล็ดพริกไทย เมล็ดถั่วดำ ผลตะขบไทย ผลมะนาว ผลมะกรูดก็มีติดเต็มไปทั้งตัวอาการกระทำให้เมื่อยสิ้นไปทั้งตัว รักษาไม่หายแต่ไม่ตาย เมื่อใกล้ตายจะแตกทุกยอดแล้วเปื้อยเน่าเหม็นดังศพ
	U70.08	เรื้อนชนิดอื่น ที่ระบุรายละเอียด ❖ เรื้อนมะไฟ
	U70.09	เรื้อน ไม่ระบุรายละเอียด
U70.1	หิด ❖ เป็นโรคผิวหนังอักเสบที่เกิดจากตัวหิด มีอาการเป็นตุ่มใสและตุ่มหนอง มีอาการคัน ขึ้นกระจายเหมือนกันทั้ง ๒ ข้างของร่างกาย มักพบตามง่ามนิ้วมือ ง่ามนิ้วเท้า ข้อมือ ข้อศอก รักแร้ หัวนม รอบสะดือ ก้น ข้อเท้า อวัยวะเพศในเด็กอาจพบตามบริเวณใบหน้าและศีรษะ	
	U70.10	หิดดำ ❖ สันฐานเม็ดกลม มีสีใสขาว เห็นเป็นเงาใสในเนื้อ
	U70.11	หิดเปื้อย ❖ เป็นเช่นเดียวกับหิดดำ แต่แผลที่เป็นนั้นจะมีน้ำเหลืองไหลเยิ้มกว่า และไหลไปถึงไหนก็ลามไปถึงนั้น
	U70.18	หิดชนิดอื่น ที่ระบุรายละเอียด
	U70.19	หิด ไม่ระบุรายละเอียด
U70.2	กลาก และ เกื้อน	
	U70.20	กลาก ❖ ตามผิวหนังจะปรากฏวงมีขอบชัดเจน เชื้อราจะอยู่ตามขอบของวงนั้น โรคนี้เกิดจากเชื้อราหลายชนิด
	U70.21	เกื้อน ❖ เป็นดวงขาวหรืออาจเป็นขุยตามร่างกายทั่วไป ส่วนมากมักจะพบบริเวณหน้า หลัง หน้าอก และแขน โดยเฉพาะส่วนที่มีเหงื่อมาก แต่ไม่ปรากฏขอบชัดเจนเช่นโรคนกลาก และจะไม่มีอาการ เช่นโรคเรื้อนชนิดที่เป็นกับวิถีประสาท ซึ่งมีลักษณะบางอย่างคล้ายกันมาก โรคเกื้อนเกิดจากเชื้อราพวกหนึ่ง เกิดในคนที่ไม่รักษาความสะอาดของร่างกาย หมักหมมเหงื่อโคลและเสื้อผ้าสกปรก
U70.3	ตุ่มหนองและฝี	
	U70.30	ตุ่มหนอง ❖ ตุ่มที่มีหนองอยู่ในหรือใต้ผิวหนัง
	U70.31	ฝี ❖ ก้อนที่มีหนองอยู่ข้างใน หรือใต้ผิวหนัง
U70.4	โรคของหนังศีรษะ	
	U70.40	รังแค ❖ เกิดดื้อขาวบนหนังศีรษะ ซึ่งจะหลุดร่วงเมื่อแปรงหรือหวีผม การมีรังแคมากไม่ถือว่าเป็นโรคและไม่ทำให้เกิดความผิดปกติของเส้นผมหรือการอักเสบของหนังศีรษะ นอกจากทำให้รำคาญและเสียบุคลิกภาพ ลักษณะอาการเป็นเกล็ด หรือขุยสีขาว หรือเทาเงิน ขนาดเล็กๆ อาจเป็นขุยละเอียดหรือเป็นแผ่น อาจเป็นเพียงแห่งเดียวหรือหลายแห่ง หรืออาจเป็นทั้งหนังศีรษะก็ได้ เกิดรังแคจะติดค่อนข้างแน่นบนหนังศีรษะ และจะหลุดร่วงก็ต่อเมื่อแปรงหรือหวีผม หรือเมื่อถูกลมพัด ความรุนแรงของรังแคจะแปรผันไม่แน่นอนในแต่ละช่วง โดยไม่ทราบสาเหตุ บางรายอาจมีอาการคันร่วมด้วย

- U70.41 ผม่วรง**
 ❖ ภาวะที่มีเส้นผม่วรงมากกว่าปกติ
- U70.42 เหา**
 ❖ พบได้บ่อยในคนที่ไม่ค่อยรักษาความสะอาด พบมากในเด็กมากกว่าผู้ใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมู่เด็กนักเรียนหญิงที่ไว้ผมยาวและไม่ค่อยสระผม บางครั้งอาจพบเป็นกันเกือบทั้งชั้นเรียนในโรงเรียนตามชนบท และตามแหล่งชุมชนแออัด เกิดจากตัวเหา ติดต่อกันโดยการสัมผัสใกล้ชิดติดนอนร่วมกัน หรือใช้แปรงผม มีอาการคันศีรษะมาก พบตัวเหาและไข่เหา ซึ่งเห็นเป็นจุดขาวๆ ติดอยู่บริเวณโคนผมและเส้นผม
- U70.43 ชันนะตุ**
 ❖ เป็นเชื้อราที่ศีรษะ มีอาการผม่วรงเป็นหย่อมๆ ลักษณะเป็นวงๆ สีเทาๆ หรือเห็นเป็นจุดดำๆ มักมีอาการคันในคนที่เปื้อนมาก จะมีเม็ดหนองเกิดขึ้นรอบๆ ชุ่มขน และลูกกลมเป็นก้อนนูนใหญ่แล้วแตกออก มีน้ำเหลืองเกรอะกรัง
- U70.48 โรคชนิดอื่นของหนังศีรษะ ที่ระบุรายละเอียด**
- U70.49 โรคของหนังศีรษะ ไม่ระบุรายละเอียด**

U70.5

- สิ่ว ฝ้า และกระ**
- U70.50 สิ่ว**
 ❖ การอุดตันรูขุมขน ทำให้เกิดการคั่งของไขมัน พบบ่อยบริเวณหน้า หน้าอก และหลัง
- U70.51 ฝ้า**
 ❖ รอยโรคที่ผิวหนังสีน้ำตาลดำ ขอบชัด แต่ไม่สม่ำเสมอ เกิดบริเวณที่ถูกแสงแดดมากๆ พบบ่อยบริเวณแก้ม หน้าผาก
- U70.52 กระ**
 ❖ รอยโรคที่ผิวหนังเป็นจุดสีน้ำตาลอ่อนถึงเข้มในบริเวณที่ถูกแสงแดดมาก

U70.6

- แผลและการบาดเจ็บที่ผิวหนัง**
- U70.60 แผลงักต้อย**
 ❖ แผลงักต้อยที่มีเหล็กในอยู่ที่ส่วนปลายขอบลำตัว เมื่อต้อยเข้าผิวหนังคนเรา จะปล่อยน้ำพิษออกมา ทำให้เกิดอาการต่างๆ เช่น ผื่น คัน ปวดแสบปวดร้อน
- U70.61 แผลถูกความร้อน**
 ❖ มีอาการปวดแสบปวดร้อน พองที่บริเวณผิวหนัง
- U70.62 แผลอักเสบ**
 ❖ การที่เนื้อเยื่อของร่างกายถูกทำลาย หรือมีการฉีกขาดเกิดขึ้นจากสาเหตุใดก็ตาม
- U70.68 แผลและการบาดเจ็บชนิดอื่นที่ผิวหนัง ที่ระบุรายละเอียด**
- U70.69 แผลและการบาดเจ็บที่ผิวหนัง ไม่ระบุรายละเอียด**

U70.7

- เริม**
 ❖ มักจะมีอาการแสบๆคันๆ นามาก่อนเล็กน้อย แล้วมีตุ่มน้ำใสขนาด ๒-๓ มิลลิเมตร ขึ้นอยู่กับเป็นกลุ่มๆ โดยรอบจะเป็นผื่นแดง ต่อมาตุ่มน้ำใสนี้จะกลายเป็นสีเหลืองขุ่น แล้วแตกเป็นสะเก็ด หายไปเองภายใน ๑-๒ สัปดาห์ ลักษณะของตุ่มใสที่อยู่นั้นเป็นกลุ่มแบบนี้ชาวบ้านบางแห่ง จึงเรียกโรคนี้ว่า ชุ่มดินหมา
- U70.70 เริมที่ปาก**
รวม: เริมฝีปาก
 ช่องปาก

U70.71	เริ่มที่หน้า รวม: แก้ม จมูก ตา
U70.72	เริ่มที่หู รวม: ใบหู
U70.73	เริ่มที่อวัยวะเพศชาย
U70.74	เริ่มที่อวัยวะเพศหญิง
U70.77	เริ่มที่หลายตำแหน่ง
U70.78	เริ่มที่ตำแหน่งอื่นที่ระบุรายละเอียด
U70.79	เริ่ม ไม่ระบุตำแหน่ง

U70.8**โรคและอาการอื่นของผิวหนัง**

U70.80	พุพอง ❖ เป็นการอักเสบของผิวหนังแบบหนึ่ง มีลักษณะเป็นแบบตุ่มน้ำ หรือตุ่มหนอง
U70.81	ผื่น ❖ ผิวหนังขึ้นเป็นผื่น ตุ่ม หรือวงต่างๆ
U70.82	คันบริเวณผิวหนังภายนอก ❖ มีอาการคันตามร่างกาย
U70.83	ลมพิษ ❖ เป็นโรคภูมิแพ้ชนิดหนึ่ง เมื่อร่างกายมีปฏิกิริยาต่อสิ่งที่จะสร้างสารแพ้ออกมา ทำให้เกิดเป็นผื่นวงแหวนแดงที่ผิวหนัง มีขนาดรูปร่างต่างๆกัน เช่น วงกลมรี วงหยัก เนื้อภายในวงกลมจะนูนและมีสีซีดกว่าขอบเล็กน้อย ทำให้เป็นขอบแดง จะมีอาการคันมาก เกาตรงไหนจะมีผื่นแดงขึ้นตรงนั้น
U70.84	หูด ❖ เป็นเนื้องอกชนิดธรรมดาของผิวหนัง เป็นโรคที่ไม่ร้ายแรงและมีหลายชนิด อาจมีขนาดแตกต่างกันไป ขึ้นกับตำแหน่งที่เป็น อาจขึ้นเดี่ยวหรือหลายอันก็ได้ มักขึ้นที่มือ เท้า ข้อศอก ข้อเข่า ใบหน้า ฝ่ามือฝ่าเท้า อาจขึ้นตามผิวหนังส่วนอื่นๆ รวมทั้งที่อวัยวะเพศ
U70.85	ตาปลา ❖ ผิวหนังที่ด้านหนาขึ้นเนื่องจากแรงกดหรือแรงเสียดสีนานๆ มักเกิดตรงบริเวณที่มีปมกระดูกนูน ตำแหน่งที่พบบ่อยได้แก่บริเวณฝ่าเท้าและใต้นิ้วเท้า อาจมีลักษณะคล้ายหูดที่ฝ่าเท้า
U70.86	แสบร้อนตามผิวหนัง ❖ อาการปวดแสบร้อนที่ผิวหนัง
U70.87	สะเก็ดเงิน ❖ เป็นโรคผิวหนังที่พบได้ค่อนข้างบ่อย มีลักษณะเป็นผื่นแดงนูน แห้ง และมักมีสะเก็ดสีเงินอยู่บนผื่นนั้น พบบ่อยตามลำตัว ข้อศอก ข้อเข่า หนังศีรษะ รอยพับของผิวหนัง ปลายนิ้ว หรืออาจเป็นได้ทุกส่วนของผิวหนัง
U70.88	โรคและอาการอื่นของผิวหนัง ที่ระบุรายละเอียด
U70.89	โรคและอาการของผิวหนัง ไม่ระบุรายละเอียด

U71**ความผิดปกติของกล้ามเนื้อ กระดูก และข้อ****U71.0****ความผิดปกติของหัวไหล่**

ไม่รวม: เส้นเอ็นอักเสบ (U72.0)

U71.00 หัวไหล่ติด หรือ หัวไหล่อักเสบ

❖ เป็นอาการที่เกี่ยวข้องกับข้อไหล่ เส้นเอ็น มีอาการยกแขนได้ไม่สูง มือทำสะอาดไม่ต้องศามือไหลหลังไม่ได้

U71.01 หัวไหล่แข็ง หรือ หัวไหล่เคลื่อน หรือ หัวไหล่หลุด

❖ จะมีอาการปวดบวมแดงร้อนหัวไหล่ด้านหน้า เคลื่อนไหวมุมปกติไม่ได้ ยกแขนชูแขนไม่ขึ้น จะเกิดจากอุบัติเหตุทันทีทันใด เช่น โดนกระชาก หกล้ม เป็นต้น

U71.08 ความผิดปกติชนิดอื่นของหัวไหล่ ที่ระบุรายละเอียด**U71.09 ความผิดปกติของหัวไหล่ ไม่ระบุรายละเอียด****U71.1****ความผิดปกติของข้อศอก**

ไม่รวม: เส้นเอ็นอักเสบ (U72.0)

U71.10 ข้อศอกแข็ง หรือ ข้อศอกเคลื่อน หรือ ข้อศอกหลุด

❖ มีอาการปวดบวมแดงร้อนที่ข้อศอก หยิบจับขันน้ำไม่สะดวก มีสาเหตุมาจากอุบัติเหตุ เช่น หกล้ม หรือเล่นกีฬา

U71.18 ความผิดปกติชนิดอื่นของข้อศอก ที่ระบุรายละเอียด**U71.19 ความผิดปกติของข้อศอก ไม่ระบุรายละเอียด****U71.2****ความผิดปกติของมือ ข้อมือ และนิ้วมือ**

ไม่รวม: เส้นเอ็นอักเสบ (U72.0)

U71.20 ข้อมือเคล็ด

❖ เกิดจากเส้นเอ็นหรือกล้ามเนื้อที่ยึดอยู่รอบๆ ข้อต่อของข้อมือมีการฉีกขาด เนื่องจากหกล้ม ข้อบิด ถูกกระแทก หรือยกของหนัก ทำให้มีอาการปวดเจ็บข้อ มีลักษณะบวม แดง และร้อน

U71.21 สันนิบาตข้อมือตก หรือ สันนิบาตข้อมือ

❖ ข้อมือไม่มีกำลังกระดกข้อมือขึ้น-ลง ถ้าอาการรุนแรงมากขึ้นจะทำให้นิ้วมือขยับไม่ได้ และอาจพบอาการบวมชาเจ็บเสียวข้อมือและนิ้วมือร่วมด้วย สาเหตุเกิดจากระบบไหลเวียนเลือดไปเลี้ยงกล้ามเนื้อบริเวณข้อมือไม่สะดวก เส้นประสาทที่เลี้ยงข้อมืออ่อนแรง การหดตัวของหลอดเลือด อย่างกะทันหัน เมื่อถูกความเย็นเป็นระยะเวลานานทำให้เลือดไปเลี้ยงบริเวณมือและนิ้วมือไม่ได้ เกิดจากโรคบางชนิด เช่น โรคพิษสุราเรื้อรัง เบาหวาน อัมพฤกษ์ อัมพาต เป็นต้น

U71.22 ก้อนปมหน้ามือ หรือ หลังมือ

❖ มีกระดูกงอกบริเวณมือ มีลักษณะเป็นก้อนปม

U71.23 นิ้วมือช้ำ

❖ มีอาการปวดข้อนิ้วที่เป็น มีบวมแดง มักจะพบเป็นที่นิ้วกลางมากที่สุด มักจะเป็นตรงข้อนิ้วตรงกลาง สาเหตุเกิดจากอุบัติเหตุ จากการเล่นกีฬา และอื่นๆ

U71.28 ความผิดปกติชนิดอื่นของมือ ข้อมือ และนิ้วมือ ที่ระบุรายละเอียด**U71.29 ความผิดปกติของมือ ข้อมือ และนิ้วมือ ไม่ระบุรายละเอียด**

U71.3

ความผิดปกติของข้อสะโพก

ไม่รวม: เส้นเอ็นอักเสบ (U72.0)

U71.30 ข้อสะโพกเป็ยง หรือ ข้อสะโพกเคลื่อน หรือ ข้อสะโพกหลุด

❖ เป็ยง หมายถึง การเคลื่อนหลุดบางมุม ข้อสะโพกเป็ยงจะหมายถึงสัญญาณ ๓ ขาด้านนอก เคลื่อนหลุด โดยจะมีอาการปวดขัดในสะโพก เดินไม่ถนัด รับน้ำหนักได้ไม่เต็มที่ บางครั้งอาจมี ร้าวขาปวดตรงกันย้อย ร้าวลงไปที่ต้นขา บางครั้งอาจมีอาการคล้ายโรคสัญญาณ ๑ หลัง ต่างกันที่ ตำแหน่งจุดเจ็บ สาเหตุเกิดจากอุบัติเหตุหกล้ม ก้าวขาสูงเกินไป เช่น ก้าวขึ้นรถ ทำให้เกิดการ เคลื่อนหลุดตรงสัญญาณ ๓ ขาด้านนอก

U71.38 ความผิดปกติชนิดอื่นของข้อสะโพก ที่ระบุรายละเอียด

U71.39 ความผิดปกติของข้อสะโพก ไม่ระบุรายละเอียด

U71.4

ความผิดปกติของหัวเข่า

ไม่รวม: ความผิดปกติของสะบ้า (U71.5-)

เส้นเอ็นอักเสบ (U72.0)

U71.40 หัวเข่าเป็ยง หรือ หัวเข่าเคลื่อน หรือ หัวเข่าหลุด

❖ มีอาการเคลื่อนหลุดของข้อด้านใดด้านหนึ่งของข้อเข่า ผู้ป่วยจะมีอาการปวดเข่า โดยเฉพาะ หัวเข่าด้านใน จะปวดตื้อๆ ไม่สามารถงอขาชิดกันได้ เขยียดขาไม่ตรง เดินรับน้ำหนักได้ไม่เต็มที่ เดินขากระเผลก

U71.41 หัวเข่าเสื่อม

ไม่รวม: เข่าเสื่อมมีหินปูนเกาะ (U71.42)

❖ เป็นการอักเสบของข้อเข่าเรื้อรัง การเสื่อมของข้อเข่า น้ำหนักตัวมาก และจากโรคลมจับโปงน้ำ ให้มีอาการปวด บวม แดง ร้อน ที่เข่าเพียงเล็กน้อย แต่จะมีสภาวะเข่าติด ขาโก่ง นั่งยองๆไม่ได้ ขณะเดินในเข่าจะมีเสียงดังกรอกรบ อากาการปวดมากเวลาเปลี่ยนอิริยาบถและก้าวขึ้นบันได

U71.42 เข่าเสื่อมมีหินปูนเกาะ

❖ ปวดเข่ามาก โดยเฉพาะเวลาเปลี่ยนท่านั่งเป็นท่านยืน หรือนั่งยองๆ แล้วลุกขึ้น ตึงในหัวเข่า เวลาเดินรู้สึกเหมือนมีกระดูกขบกัน ข้างที่เป็นจะรับน้ำหนักไม่เท่ากัน มักเป็นในวัยสูงอายุ (ปัจฉิมวัย) เดินไกลๆ ต้องหยุดพักจึงสามารถเดินต่อไปได้ ลุกขึ้นแล้วเดินทันทีไม่ได้ ขึ้นบันไดด้วยการหยุด ก้าวตาม ขึ้นทั้ง ๒ ขาไม่ได้ เป็นมากๆ หรือเป็นมานานๆ จะนั่งยองๆ หรือพับเพียบไม่ได้ ขาไม่มี แรงเดิน เวลาเดินต้องก้าวสั้นๆ เดินไกลไม่ได้ เข่าข้างที่เป็นเมื่อนั่งพับเพียบแล้วหลังจะคด

U71.48 ความผิดปกติชนิดอื่นของหัวเข่า ที่ระบุรายละเอียด

U71.49 ความผิดปกติของหัวเข่า ไม่ระบุรายละเอียด

U71.5

ความผิดปกติของสะบ้า

U71.50 สะบ้าเคลื่อน

❖ ลูกสะบ้าเคลื่อน หลวม เอ็นบริเวณลูกสะบ้าเข้าไม่กระชับ ทำให้เข่าหลวม คลอนลูกสะบ้าได้ มากกว่าปกติ หรือคลอนลูกสะบ้าไม่ได้เพราะลูกสะบ้ายึด เกิดจากความเสื่อมของกล้ามเนื้อเอ็นรอบเข่า

U71.51 สะบ้าลอย

❖ ลูกสะบ้าหลวม เอ็นบริเวณลูกสะบ้าเข้าไม่กระชับ ทำให้ข้อเข่าหลวม เวลาเขยื้อนลูกสะบ้าจะ เคลื่อนไหวได้มากกว่าปกติ เกิดจากความเสื่อมของกล้ามเนื้อเอ็นรอบเข่า

U71.52 สะบ้าจม

❖ ลักษณะของเอ็นต้นขาอักเสบ

U71.53 สะบ้าบิน

❖ เอ็นยึดลูกสะบ้าหลวมคลอน ทำให้เวลาเดินข้อเข่าไม่กระชับ

U71.54 สะบ้าเจ้า
 ❖ สภาวะที่ลูกสะบ้าไม่เคลื่อนไหว เนื่องจากเอ็นยึดหดตัวหรือหินปูนเกาะ มักมาจากรอยโรค
 จับโป่งแห้ง

U71.58 ความผิดปกติชนิดอื่นของสะบ้า ที่ระบุรายละเอียด

U71.59 ความผิดปกติของสะบ้า ไม่ระบุรายละเอียด

U71.6

ความผิดปกติของเท้า ข้อเท้า และนิ้วเท้า

ไม่รวม: เส้นเอ็นอักเสบ (U72.0)

U71.60 กระดูกหลังเท้าเคลื่อน

❖ เป็นโรคเกิดจากอุบัติเหตุที่บริเวณหลังเท้า กระดูกข้อต่อระหว่างข้อเท้ากับกระดูกเท้าเคลื่อน
 อาจมีกล้ามเนื้อหรือเอ็นฉีกขาด หรือกระดูกแตกร้าวร่วมด้วย สาเหตุเกิดจากหกล้มหลังเท้า
 ตะแคงลง กระดูกหลังเท้าถูกกระแทก หรือล้มคว่ำหน้ากระดูกหลังเท้าถูกตัดอย่างแรง จะมีอาการ
 คือ ปวดบวมแดง / เขียว บริเวณหลังเท้า อาจมีการฉีกขาดของเนื้อเยื่อหรือเอ็นบริเวณนั้น อาจมี
 อาการแตกร้าวของกระดูกเท้าบริเวณข้อต่อ

U71.61 โครงสร้างกระดูกขาและเท้าผิดปกติ

❖ โครงสร้างกระดูกขา เท้า มีรูปร่างเปลี่ยนไปจนเสียจากรูปเดิม เช่น ขาโก่ง เท้าบิด เท้าแป
 เท้าปุก

U71.62 ข้อเท้าเป็ยง หรือ ข้อเท้าเคลื่อน หรือ ข้อเท้าหลุด

❖ มีอาการเคลื่อนหลุดของข้อด้านใดด้านหนึ่งของข้อเท้า มีอาการปวด และกระดูกข้อเท้าขึ้น-ลง
 ลำบาก เดิน ลงน้ำหนักได้ไม่เต็มที่

U71.63 ข้อเท้าเคล็ด หรือ ข้อเท้าแพลง

❖ เกิดจากอุบัติเหตุ ตำแหน่งที่พบมี ๓ ตำแหน่ง
 ❖ ด้านหน้าข้อเท้า พบในลักษณะที่หกล้มแล้วพับไปด้านหลัง
 ❖ ด้านนอกข้อเท้า พบตามมุมด้านนอกด้านนิ้วก้อย
 ❖ ด้านตามุมด้านใน พบได้ไม่บ่อยแต่รุนแรง

U71.64 สันนิบาตตีนตก หรือ สันนิบาตข้อเท้า

❖ ข้อเท้าไม่มีกำลัง เวลาเดินจะสะดุดพื้น เพราะไม่สามารถกระดกปลายเท้าขึ้นลงได้ บางรายมี
 อาการบวมร่วมด้วย แต่ไม่มีอาการชาหัวเข่าและข้อสะโพกปกติ สาเหตุจากระบบไหลเวียนเลือดไม่
 สะดวก กระทบร้อนและเย็นมากเกินไป หรือนอนทับข้อเท้านานๆ ประสาทที่เลี้ยงข้อเท้าอ่อนแรง
 และอาจจะเกิดจากโรคลมจับโป่งข้อเท้าก็เป็นไปได้

U71.65 ข้อนิ้วเท้าขึ้น

❖ มีการอักเสบบริเวณข้อต่อนิ้วเท้า (ข้อนิ้วช้อยกลาง หรือ ข้อโคนนิ้ว) ปวดบวมชัดเจน มีอาการ ๓
 ระดับ คือ ระดับ ๑ ข้อเคลื่อน, เอ็นเป็ยง, เอ็นยึด มีลักษณะเด่นคือไม่บวม มีจุดเจ็บ ระดับ ๒
 กระดูกเคลื่อน กล้ามเนื้อฉีกขาด ลักษณะเด่นคือบวม ระดับ ๓ มีกระดูกหักร้าวร่วมด้วย การรักษา
 ต้องเข้าเฝือก พักใช้งานชั่วคราว (กระดูกจะเชื่อมติดกันเอง) สาเหตุเกิดจากอุบัติเหตุ เช่น เดินสะดุด
 ตะหกล้ม เป็นต้น

U71.68 ความผิดปกติชนิดอื่นของเท้า ข้อเท้า และนิ้วเท้า ที่ระบุรายละเอียด

U71.69 ความผิดปกติของเท้า ข้อเท้า และนิ้วเท้า ไม่ระบุรายละเอียด

U71.7

เหน็บชา ชา และตะคริว

U71.70 เหน็บชาแห้ง

❖ เป็นเหน็บชาทั้งตัว โดยเฉพาะมือ เท้า ไม่ค่อยมีความรู้สึก ผอมแห้งไม่มีแรง อ่อนเพลีย ลูกเดิน
 ไม่ค่อยไหว เบื่ออาหาร นอนไม่หลับ ท้องผูก ปวดท้อง เป็นตะคริวง่าย

U71.71	เหน็บชาบวม ❖ เกิดจากน้ำเหลืองเสีย กล้ามเนื้ออักเสบ ทำให้มีอาการบวมทั้งตัว โดยเฉพาะหน้า มือ เท้า เมื่อบวมแล้วจะมีอาการเหนียวหอบ ไม่มีแรง หัวใจเต้นแรง ท้องผูก
U71.72	เหน็บชา ไม่ระบุรายละเอียด
U71.73	ชา ❖ อาการที่มีความรู้สึกน้อยกว่าปกติ เกิดจากเส้นประสาทรับความรู้สึกถูกกด ถูกตัดขาด หรือถูกสารพิษ เช่น ชามือ ชาเท้า ชาแขน ชาขา
U71.74	ตะคริวน้อง ❖ เป็นโรคลมจាំพวกหนึ่งเข้าในไส้ใหญ่ไส้น้อย มันให้ชักมือ ชักเท้าแข็งอ จะจับสิ่งอันใด ๆ ก็มิได้มีอาการเกร็งตัวของกล้ามเนื้อบางมัดหรือหลายๆ มัด และมีอาการปวดร่วมด้วย สาเหตุเกิดจากระบบไหลเวียนเลือดไม่สะดวก ความไม่แข็งแรงของกล้ามเนื้อ เช่น เกิดได้ทั้งบริเวณน้อง เท้า
U71.75	ตะคริวท้อง ❖ เป็นโรคลมจាំพวกหนึ่งเข้าในไส้ใหญ่ไส้น้อย มันให้ชักมือ ชักเท้าแข็งอ จะจับสิ่งอันใด ๆ ก็มิได้มีอาการเกร็งตัวของกล้ามเนื้อบางมัดหรือหลายๆ มัด และมีอาการปวดร่วมด้วย สาเหตุเกิดจากระบบไหลเวียนเลือดไม่สะดวก ความไม่แข็งแรงของกล้ามเนื้อ เช่น เกิดได้ทั้งบริเวณท้อง
U71.76	ตะคริวที่อื่น ที่ระบุรายละเอียด <i>ไม่รวม:</i> ตะคริวน้อง (U71.74) ตะคริวท้อง (U71.75)
U71.77	ตะคริว ไม่ระบุตำแหน่ง
U71.8	ความผิดปกติชนิดอื่นของกล้ามเนื้อ กระดูก และข้อ
U71.80	ตกลมอน หรือ คอเคล็ด ❖ เป็นลักษณะอาการเฉียบพลันเกิดกับกล้ามเนื้อคอ โคนคอ และบ่า กล้ามเนื้อจึงเกิดการแข็งเกร็งเพื่อป้องกันตนเอง เรียกว่า ภาวะคอตกลมอน ทำให้มีอาการปวดเมื่อยที่ต้นคอ บางรายคอแข็ง เวลาหันหน้าต้องหันไปทั้งตัวและรู้สึกปวดร้าวที่ต้นคอ กล้ามเนื้อบริเวณบ่า คอ ตึงแข็งเกร็ง มักมีอาการข้างเคียงคือปวดศีรษะร่วมด้วยเวลาเงยและก้มหน้า มีอาการขัดและเสียวร้าว ยกหน้าออก ร้าวสะบักและหัวไหล่ได้ ไม่มีอาการชาลงแขน
U71.81	กล้ามเนื้ออักเสบ
U71.82	ชากรรไกรค้ำง ❖ เกิดจากอุบัติเหตุ การหาวแบบรุนแรง ทำให้ชากรรไกรเคลื่อนหลุดออกจากที่ทั้งสองข้าง ทำให้หุบปากไม่ลง
U71.83	ชากรรไกรอักเสบ
U71.84	กระดูกสันหลังคด หรือ กระดูกสันหลังแอ่น ❖ โครงสร้างบริเวณกระดูกสันหลังมีรูปร่างเปลี่ยนไป จนเสียรูปร่างจากรูปเดิม ทำให้เกิดการคดหรือแอ่นของกระดูกสันหลัง
U71.85	กระดูกหัก ❖ มีกรร้าว แตก หรือหักของกระดูกที่ส่วนใดส่วนหนึ่งหรือหลายส่วนของร่างกาย
U71.88	ความผิดปกติชนิดอื่นของกล้ามเนื้อ กระดูก และข้อ ที่ระบุรายละเอียด
U71.9	ความผิดปกติของกล้ามเนื้อ กระดูก และข้อ ไม่ระบุรายละเอียด

U72**ความผิดปกติของเส้นเอ็น****U72.0****เส้นเอ็นอักเสบ**

❖ เส้นเอ็นที่พบว่าเกิดการอักเสบได้บ่อย ได้แก่ เส้นเอ็นที่ข้อไหล่ ข้อศอก ข้อมือ ข้อสะโพก และเส้นเอ็นร้อยหวาย (เอ็นส้นเท้า) โรคนี้พบได้ค่อนข้างบ่อย เป็นโรคที่ไม่มีอันตรายร้ายแรง แต่อาจเป็นเรื้อรัง และทำให้ทำงานหรือเคลื่อนไหวไม่ถนัด ให้อาการเจ็บปวดตรงเส้นเอ็นที่อักเสบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเวลาเคลื่อนไหวในทิศทางที่ทำให้เส้นเอ็นส่วนนั้นถูกยืดและตึงรั้ง อาการมักจะเป็นอยู่นานเป็นสัปดาห์ๆ หรือเป็นเดือนๆ

U72.8**ความผิดปกติชนิดอื่นของเส้นเอ็น ที่ระบุรายละเอียด****U72.9****ความผิดปกติของเส้นเอ็น ไม่ระบุรายละเอียด****โรคและอาการอื่น****(U74 – U75)****U74****โรคอื่น ๆ****U74.0****โรคเกี่ยวกับเลือด**

ไม่รวม: ความผิดปกติของโลหิตระดู (U51.-)

U74.00**โลหิตน้อย หรือ โลหิตจาง**

❖ ผอมแห้งแรงน้อย อ่อนเพลีย ตกใจง่าย ผิวหนังซีด โลหิตไม่เป็นสีแดงเข้ม ฝ่ามือฝ่าเท้าเล็บมือเล็บเท้าซีด ในปากเหงือกซีด ตั้ตาซีด เปลือกตาในซีด ตามผิวหนังอ่อนหรือเล็บเมื่อกดดูสีเลือดไม่ผุดขึ้นมาทันที

U74.01**พรายเลือด หรือ พรายย้า**

❖ พรายเลือด มีลักษณะขึ้นเป็นผื่นสีแดง เป็นจ้ำแดงหรือเขียวก็ได้ พรายย้า มีลักษณะผื่นหรือจ้ำสีแดงเข้มหรือสีม่วง ปรากฏตามผิวหนัง อาจมีอาการปวดแสบปวดร้อนร่วมด้วย เป็นโรคที่พบบ่อย จัดเป็นโรคตระกูล ลมปลายปัตฆาต สามารถเกิดกับผู้ป่วยอายุที่หลอดเลือดเปราะ และผู้หญิงก่อนมีประจำเดือนมา พอประจำเดือนมาแล้วจะหายเอง การนวดจะช่วยปรับสมดุลของประจำเดือน เพื่อให้อาการน้อยลงหรือหายไป

U74.08**โรคชนิดอื่นที่ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับเลือด****U74.09****โรคเกี่ยวกับเลือด ไม่ระบุรายละเอียด****U74.1****เบาหวาน**

❖ มีอาการปัสสาวะบ่อย และมีมดมาตอมที่ปัสสาวะ หิวน้ำบ่อย น้ำหนักลด มีเหงื่อออกมาก หรือภาวะระดับน้ำตาลในเลือดสูง โดยมีระดับน้ำตาลก่อนอาหารเข้าสูงกว่าหรือเท่ากับ ๑๒๖ มก./ดล. ๒ ครั้ง หรือระดับน้ำตาลในเลือดเวลาอื่นสูงกว่าหรือเท่ากับ ๒๐๐ มก./ดล. ร่วมกับมีอาการปัสสาวะบ่อย หิวน้ำบ่อย น้ำหนักลด

U74.2**ไขมันในเลือดสูง**

❖ มีไขมันในเลือดสูง เลือดจะข้นเหนียว หรือภาวะโคเลสเตอรอลในเลือดสูง (สูงกว่า ๒๐๐ มก./ดล.) หรือไตรกลีเซอไรด์ในเลือดสูง (สูงกว่า ๑๕๐ มก./ดล.) หรือสูงทั้งโคเลสเตอรอลและไตรกลีเซอไรด์

U74.3**โรคภูมิแพ้**

❖ เกิดจากร่างกายมีปฏิกิริยาต่อสิ่งที่แพ้แล้วมีอาการผื่นคัน หายใจไม่สะดวก ซาตามร่างกาย และเมื่อกระทบความเย็นจะมีอาการกำเริบ

U74.4**ความดันโลหิตสูง**

❖ ความดันโลหิตมากกว่าหรือเท่ากับ ๑๔๐/๙๐ ม.ม.ปรอท โดยวัดซ้ำอย่างน้อยสองครั้ง

- U74.5**   **วัณโรคภายในร่างกาย**
 ❖ โรคอันบังเกิดวัณโรคฝักภายใน ๑๐ ประเภท และมีนามวัณโรคปรากฏไว้ คือ ฝักปลวก ฝักทะเลลาย ฝักมารทรวง ฝักหนูราวท ฝักพายซอน ฝักยอดคว่ำ ฝักรงผึ้ง ฝักมะเร็งทรวง ฝักธรสูตร ฝักหนูทรวง
ไม่รวม: ฝักองพระสมุทร หรือฝักองสมุทร (U65.5)
 ฝักสุวรรณเคียร (U61.6)
- U74.8**   **โรคอื่น ที่ระบุรายละเอียด**
- U75**   **อาการอื่น ๆ**
- U75.0**   **ปวดตามร่างกาย**
รวม: ปวดกล้ามเนื้อ
ไม่รวม: ปวดท้อง (U66.70-U66.79)
                   ปวดฟัน (U65.4)
                   ปวดกระดูก (U51.6)
                   ปวดศีรษะ (U61.30)
- U75.00**   **ปวดคอ**
 ❖ มีอาการปวดบริเวณคอ
- U75.01**   **ปวดหลัง**
 ❖ มีอาการปวดบริเวณหลัง
- U75.02**   **ปวดบ่า หรือ ปวดไหล่**
 ❖ มีอาการปวดบริเวณบ่า หรือ ไหล่
- U75.03**   **ปวดแขน หรือ ปวดมือ**
 ❖ มีอาการปวดตั้งแต่บริเวณแขนถึงมือ
- U75.04**   **ปวดเอว หรือ ปวดสะโพก**
 ❖ มีอาการปวดบริเวณเอว หรือสะโพก
- U75.05**   **ปวดขา หรือ ปวดเข่า หรือ ปวดเท้า**
 ❖ มีอาการปวดบริเวณตั้งแต่ต้นขาถึงเท้า
- U75.07**   **ปวดทั่วร่างกาย**
 ❖ มีอาการปวดทั่วร่างกาย
- U75.08**   **ปวดตามร่างกายส่วนอื่น ที่ระบุรายละเอียด**
- U75.09**   **ปวดตามร่างกาย ไม่ระบุตำแหน่ง**
- U75.1**   **ขอกหลัง**
 ❖ เป็นอาการที่เกี่ยวกับกล้ามเนื้อ เส้นเอ็น เยื่อหุ้มข้อบริเวณหลัง มีอยู่ ๒ ชนิด คือ ขอกเดี่ยว และขอกคู่
- U75.10**   **ขอกเดี่ยว**
 ❖ ให้มีอาการเสียว ชัด ขอก บริเวณบั้นเอวและกล้ามเนื้อหลัง หันตัวไม่ถนัด เดินตัวแข็ง เวลาไอจาม จะเสียวแปล็บ เจ็บร้าวมาที่หลัง มาหน้าท้อง ไม่มีอาการร้าวขาไปขา
- U75.11**   **ขอกคู่**
 ❖ เป็นอาการขอกหลังทั้ง ๒ ข้าง ลักษณะอาการที่เกิดขึ้นจะเรียกชื่ออีกอย่างหนึ่งว่า ขอกสะดุ้ง
- U75.19**   **ขอกหลัง ไม่ระบุรายละเอียด**

U75.2

อาการทางจิตใจ

U75.20 เครียด หรือ วิตกกังวล

❖ เป็นอารมณ์หรือความรู้สึกกลัวอยู่ลึกๆ กังวลว่าจะมีสิ่งที่ไม่ดี น่ากลัว หรืออันตรายเกิดขึ้น

U75.21 ซึมเศร้า

❖ ความสนใจ ความตั้งใจ ความสดชื่นลดลง อ่อนเพลีย ทั้งที่มีกิจกรรมเล็กน้อย ความมั่นใจ ความภาคภูมิใจตนเองลดลง มีความรู้สึกผิด และรู้สึกตัวไม่มีคุณค่า

U75.22 นอนไม่หลับ

❖ นอนหลับยาก หรือนอนหลับไม่สนิท

U75.28 อาการอื่นทางจิตใจ ที่ระบุรายละเอียด

U75.29 อาการทางจิตใจ ไม่ระบุรายละเอียด

U75.3

ดีซ่าน

❖ มีอาการตัวเหลืองตาเหลือง บัสสาวะมีสีเข้มกว่าปกติ

U75.4

บวม

U75.40 บวมตามร่างกาย

❖ มีน้ำเกินในร่างกาย แสดงอาการโดยบวมทั่วร่างกาย ได้แก่ หน้าบวม หนังตาบวม ขาบวมกดบุ๋ม

U75.41 บวมเฉพาะที่

❖ มีอาการบวมเฉพาะส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกาย

U75.49 บวม ไม่ระบุรายละเอียด

U75.5

ขีด

❖ มีอาการขีดที่หน้า เปลือกตา ริมฝีปาก ลิ้น ฝ่ามือ หรือเล็บขีดขาว

U75.6

อ่อนเพลีย หรือ ไม่มีแรง

❖ ความรู้สึกไม่สบาย ไม่มีแรง ไม่สามารถมีกำลังตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้นได้ตามปกติ

U75.8

อาการอื่น ที่ระบุรายละเอียด

U77

การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค

การดูแลสุขภาพร่างกายให้แข็งแรงเพื่อป้องกันการเจ็บป่วยด้วยการนวดเพื่อสุขภาพ การนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพ การอบไอน้ำสมุนไพร การประคบสมุนไพร การบริหารร่างกายด้วยท่าฤๅษีดัดตน การนั่งสมาธิ การรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ

U77.0

การบริหารหญิงตั้งครรภ์ปกติ

U77.1

การบริหารฟื้นฟูสภาพในหญิงหลังคลอดปกติ

U77.2

การบริหารทารกปกติ

U77.3

การดูแลบุคคลกลุ่มอื่น ๆ ปกติ

U77.8

การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค ที่ระบุรายละเอียด

U77.9

การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค ไม่ระบุรายละเอียด

ส่วนที่ ๓

ดร.ชนันรศีกุล่มโรคและอาการ
ด้านการแพทย์แผนไทย
เรียงลำดับตามตัวอักษร

ดรชชนรห้สกลุ่มโรคและอาการด้านการแพทย์แผนไทย

เรียงตามลำดับอักษร

ก	ข	
<p>กตึกธาดู U59.82</p> <p>กระ U70.52</p> <p>กลาก U70.20</p> <p>กษัย U60.9</p> <ul style="list-style-type: none"> - กล้อน U60.29 - - ดิน U60.20 - - เถา U60.24 - - น้ำ U60.21 - - ไฟ U60.23 - - ลม U60.22 - - อื่นๆ ที่ระบุรายละเอียด U60.28 - จุก U60.03 - เชือก U60.17 - ดาน U60.12 - เต่า U60.11 - ทัน U60.13 - น้ำ U60.16 - ปลวก U60.07 - ปลาตุก U60.06 - ปลาหมอบ U60.05 - ปลาไหล U60.04 - ปู U60.02 - ไฟ U60.15 - ราก U60.01 - ลัน U60.00 - ลม U60.18 - ลันกระบือ U60.10 - เสียด U60.14 - อื่นๆ ที่ระบุรายละเอียด U60.8 <p>ก้อนปม</p> <ul style="list-style-type: none"> - หน้ามือ U71.22 - หลังมือ U71.22 <p>กัดต่อย, แผลง U70.60</p> <p>กัปปิ U65.0</p> <p>กัปปิ U65.0</p> <p>กามตายตัน U67.5</p> <p>กำเดาทับข้าง U54.3</p> <p>เกลื่อน U70.21</p> <p>โก่ง, ขา U71.61</p>	<p>ไข U56.9</p> <ul style="list-style-type: none"> - กำเดา U56.29 - - น้อย U56.20 - - ใหญ่ U56.21 - งูสวัด U56.03 - ทับระดู U56.6 - ทูวันโทษ (เพื่อ) U56.59 - - กำเดาและโลหิต U56.53 - - กำเดาและเสมหะ U56.52 - - ลมและกำเดา U56.50 - - ลมและเสมหะ U56.51 - - อื่นๆ ที่ระบุรายละเอียด U56.58 - ประดง U56.39 - - ควาย U56.32 - - ช้าง U56.36 - - ไฟ U56.37 - - มด U56.30 - - แมว U56.35 - - แรด U56.31 - - ลิง U56.34 - - วัว U56.33 - - อื่นๆ ที่ระบุรายละเอียด U56.38 - เพื่อ - - กำเดา U56.41 - - ดี U56.42 - - ปิดตะ U56.42 - - ลม U56.43 - - โลหิต U56.44 - - วาตะ U56.43 - - เสมหะ U56.40 - - เริม - - น้ำข้าว U56.05 - - น้ำค่าง U56.04 - - สุกใส U56.02 - - หวัด U56.19 - - น้อย U56.10 - - ใหญ่ U56.11 - - หัด U56.01 - - เหือด U56.00 - - ออกผื่น U56.06 - - อีสุกอีใส U56.02 	<p>ไข---ต่อจากคอลัมน์ที่แล้ว</p> <ul style="list-style-type: none"> - เอกโทษ U56.49 - - เพื่อ - - - กำเดา U56.41 - - - ดี U56.42 - - - ปิดตะ U56.42 - - - ลม U56.43 - - - โลหิต U56.44 - - - วาตะ U56.43 - - - เสมหะ U56.40 - - - อื่นๆ U56.48 - - อื่นๆ ที่ระบุรายละเอียด U56.8 <div style="background-color: #800080; color: white; text-align: center; padding: 5px; margin: 10px 0;">ค</div> <p>คต, กระดูกสันหลัง U71.84</p> <p>คลื่นไส้ U66.82</p> <p>ความผิดปกติ---ดู ผิดปกติ</p> <p>คัน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ช่องคลอด U52.4 - คันผิวหนัง U70.82 <p>ค้าง, ขากรไร U71.82</p> <p>เคียด U75.20</p> <p>เคล็ด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ข้อเท้า U71.63 - ข้อมือ U71.20 - คอ U71.80 <p>เคลื่อน</p> <ul style="list-style-type: none"> - กระดูกหลังเท้า U71.60 - ข้อเท้า U71.62 - ข้อศอก U71.10 - ข้อสะโพก U71.30 - มดลูก U52.30 - สะบ้า U71.50 - หัวเข่า U71.40 - หัวไหล่ U71.01 <div style="background-color: #800080; color: white; text-align: center; padding: 5px; margin: 10px 0;">ฃ</div> <p>ฆานะโรค U64.0</p>

จ	ด	ด	ด
<p>จม, สะบ้า U71.52</p> <p>เจ็บ, ปวด U75.09</p> <ul style="list-style-type: none"> - ชา U75.05 - เชา U75.05 - แขน U75.03 - คอ U75.00 - ตา U62.3 - ท้อง - - น้อย U66.71 - - ส่วนบน U66.70 - - ตำแหน่งอื่น U66.78 - - ไม่วะบุตำแหน่ง U66.79 - ทัวร่างกาย U75.07 - เท้า U75.05 - ป่า U75.02 - พัน U65.4 - มือ U75.03 - ระดู U51.6 - ศรุษะ U61.30 - สะโพก U75.04 - หลัง U75.01 - หู U63.2 - ไหล่ U75.02 - เอว U75.04 <p>เจ้า, สะบ้า U71.54</p>	<p>ดาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ลม U66.86 - เลือด U52.2 <p>ดีชาน U75.3</p> <p>ดูแล, บุคคลอื่น ๆ U77.3</p>	<p>ด</p> <p>ตก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ชาว U52.1 - หมอน U71.80 <p>ตวัด U56.03</p> <p>ต้อ U62.0</p> <p>ตศรวิ U71.77</p> <ul style="list-style-type: none"> - ท้อง U71.75 - น่อง U71.74 - ตำแหน่งอื่น ๆ U71.76 <p>ตศแคง, มตลुक U52.32</p> <p>ตา</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปลา U70.85 - ฝ้าฟาง U62.1 - - กลางคิน U62.2 - มัว U62.1 <p>ตาแดง U62.4</p> <p>ตาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ชโมย U55.0 - โจร U55.0 <p>ต่า, มตลुक U52.30</p> <p>ติต, หัวไหล่ U71.00</p> <p>ตุ่มหนอง U70.30</p> <p>แตก, ลัน U65.81</p>	<p>น</p> <p>นกกระจอก, ปาก U65.71</p> <p>นอนไม่หลับ U75.22</p> <p>นิ้วศิลापุน U66.85</p>
<p>ช</p> <p>ชันนะตุ U70.43</p> <p>ชา U71.73</p>	<p>ด</p> <p>ถาย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ต่า U69.83 - เป็นเลือด U69.82 	<p>ด</p> <p>ทราง U54.4</p> <ul style="list-style-type: none"> - ทับส้ารอก U54.2 <p>ทอ้งเติน, ทอ้งเสี่ย U69.80</p>	<p>บ</p> <p>บรืบาล</p> <ul style="list-style-type: none"> - ทารกปกติ U77.2 - หญิงตั้งครรรกปกติ U77.0 - หญิงหลังคloydปกติ U77.1 <p>บวม U75.49</p> <ul style="list-style-type: none"> - เฉพาะที่ U75.41 - ทัวร่างกาย U75.40 <p>บิต U69.81</p> <ul style="list-style-type: none"> - เท้า U71.61 <p>บิน, สะบ้า U71.53</p> <p>เบหาหวาน U74.1</p> <p>เบี่ยง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ช้อเท้า U71.62 - ช้อศอก U71.10 - ช้อสะโพก U71.30 - หัวเข้า U71.40 - หัวไหล่ U71.01 <p>เบืออาหาร U66.81</p>
<p>ช</p> <p>ชัน</p> <ul style="list-style-type: none"> - นิ้วเท้า U71.65 - นิ้วมือ U71.23 <p>ชาง U54.4</p> <ul style="list-style-type: none"> - ทับก้าเตา U54.3 - ทับส้ารอก U54.2 <p>ชืด U75.5</p> <p>ชิมเศร้า U75.21</p>	<p>ถ</p> <p>ทราง U54.4</p> <ul style="list-style-type: none"> - ทับส้ารอก U54.2 <p>ทอ้งเติน, ทอ้งเสี่ย U69.80</p>	<p>ป</p> <p>ประจ้าเตือน, หมต U52.5</p> <p>ป้วง U66.59</p> <ul style="list-style-type: none"> - โกรฐ U66.57 - งู U66.50 - น้ำ U66.56 - ลม U66.52 - ลิง U66.51 - ลูกนก U66.54 - เลือด U66.55 - ศิลา U66.53 <p>ปวด----ดู เจ็บ</p> <p>ปอ้งกันโรค U77.9</p>	

บ้สสวอะ

- กลัันไม้อู่ U67.4
- ช้ด U67.0
- บ่อย U67.1
- เป็นเลื้อด U67.2
- หนองปน U67.3
- บุก, เท้** U71.61
- เป็นลม** U61.33
- เปื้อย, ปาก** U65.71
- แป, เท้** U71.61

ผ

ผดปกด

- กระดูก U71.9
- กล้ามเนื้อ U71.9
- ช้อ U71.9
- ช้อเท้ U71.69
- ช้อมือ U71.29
- ช้อศอก U71.19
- ช้อสะโพก U71.39
- โครงสร้างกระดูกขา U71.61
- เท้ U71.69
- นิ้วเท้ U71.69
- นิ้วมือ U71.29
- มือ U71.29
- สะบ้ U71.59
- เส้นเอ็น U72.9
- หล้งคลอด U50.9
- - เต้ันมค้ดต้งผดปกด U50.7
- - น้ควพล
- - - เดินไม้สะตวก U50.6
- - - ไม้เดิน U50.2
- - - น้ันม
- - - น้อย U50.4
- - - ไม้มี U50.5
- - โลหิตแห่งไป U50.1
- - อู่ไฟไม้ได้ U50.3
- ห้วเช้ U71.49
- ห้วไหล่ U71.09
- อูจจระ U69.9
- ผ้** U70.81
- ผล** U70.69
- ควมร้อน U70.61
- ในปาก U65.79
- ร้อนใน U65.70
- อี้กเสบ U70.62

ผล----ต่อจากคอลลัันห้แล้ว

- อี้นง U70.68
- ผ้** U70.51
- ล้ัน U65.80

ผ

ผ้ U70.31

- ฟอง(พระ)สมุท U65.5
- สุวรรณเคียร U61.6

พ

พยาร U66.69

- ต้วต็ด U66.62
- ปากขอ U66.63
- เล้นด้ย U66.61
- ล้เดื้อน U66.60
- อี้นง U66.68

พราย

- ย้ U74.01
- เลื้อด U74.01

พการ

- ตามฤดู
- - เตโซธาดู U58.69
- - - บ้สสววด U58.63
- - - ห้สกววด U58.65
- - - อนุววด U58.64
- - - อี้สสววด U58.62
- - - อูทรันตววด U58.60
- - - อูรปักขรันตววด U58.61
- - ธาดู U58.9
- - ปถวีธาดู U58.29
- - - กระดูก U58.10
- - - กร้ล้ง U58.24
- - - กิลอมก้ง U58.15
- - - เกศ U58.00
- - - ชน U58.01
- - - ตะจ้อ U58.04
- - - ตบ U58.14
- - - ไต U58.16
- - - ทันต U58.03
- - - นข U58.02
- - - นหาวู U58.06
- - - นื้อ U58.05
- - - ปอด U58.20
- - - บ้ปวาล้ง U58.20

พการ----ต่อจากคอลลัันห้แล้ว

- ตามฤดู----ต่อจากคอลลัันห้แล้ว
- - ปถวีธาดู----ต่อจากคอลลัันห้แล้ว
- - - บ้หก้ง U58.16
- - - ผม U58.00
- - - ฟ้งผ็ด U58.15
- - - ฟ้น U58.03
- - - ม้งล้ง U58.05
- - - ม้ตถกม้ตถล้งค้ง U58.25
- - - ม้ม U58.12
- - - ษก้ง U58.14
- - - ษื้อในกระดูก U58.11
- - - ษื้อในสมอง U58.25
- - - ล้ล้ไ้ห้อย U58.22
- - - ล้ล้ไ้ใหญ่ U58.21
- - - เล็บ U58.02
- - - โลม U58.01
- - - วักก้ง U58.12
- - - เส้นเอ็น U58.06
- - - หทย้ง U58.13
- - - หน้ง U58.04
- - - ห้วจ้อ U58.13
- - - อี้มูฐมัญช้ง U58.11
- - - อี้มูฐ U58.10
- - - อี้นตคู้น้ง U58.22
- - - อี้นต้ง U58.21
- - - อหกรเก้ U58.24
- - - อหกรใหม่ U58.23
- - - อูทรย้ง U58.23
- - - วโยธาดู U58.5
- - - อหโปธาดู U58.49
- - - ษโพ U58.42
- - - ษช้อ U58.44
- - - ตี้ U58.30
- - - น้ต U58.40
- - - น้มูก U58.43
- - - น้ลย U58.42
- - - บุกโพ U58.32
- - - บ้สสวอะ U58.45
- - - บ้ตต้ง U58.30
- - - ม้นชน U58.35
- - - ม้นหลว U58.41
- - - มุตต้ง U58.45
- - - เมท้อ U58.35
- - - ลลิกา U58.44
- - - โลหิต U58.33
- - - วส U58.41
- - - ล้งคานีก U58.43

พิการ----ต่อจากคอลัมน์ที่แล้ว
 - ธาตุ----ต่อจากคอลัมน์ที่แล้ว
 -- ไฟ----ต่อจากคอลัมน์ที่แล้ว
 - - - ปรีทียหัตคี U59.63
 - - - สันตบปัคคี U59.60
 -- ลม U59.59
 - - - กุจฉิสยวาวาตา U59.50
 - - - โภฏฐาสยวาวาตา U59.51
 - - - อโธคมาวาวาตา U59.53
 - - - อังคมังคานุสวาราวาตา U59.54
 - - - อัธสาสะปัสสาสะวาวาตา U59.55
 - - - อุทอังคมาวาวาตา U59.52
 -- อุจจาระ U69.09
 - - - กลิ่นดั่ง
 - - - - ข้าวบูด U69.02
 - - - - ซากศพ U69.03
 - - - - ปลาเน่า U69.00
 - - - - หญ้าเน่า U69.01
พุดอง U70.80
แพท็อง U50.0
แพลง, ข้อเท้า U71.63

ภ

ภุมิแพท็ U74.3

ม

มันทธาตุ U59.83
มาน
 - น้ำ U66.45
 - ลม U66.39
 - - กุจฉิสยวาวาตา U66.32
 - - โภฏฐาสยวาวาตา U66.33
 - - อโธคมาวาวาตา U66.30
 - - อุทอังคมาวาวาตา U66.31
 - โลหิต U66.44
 - - บังเกิดแต่
 - - - ระบุซัด U66.40
 - - - โลหิตจาง U66.41
 - - - โลหิตตกค้าง U66.42
 - - - โลหิตเน่าเสีย U66.43
 - หิน U66.46
มุตกิต U52.0
ไม่มีแรง U75.6

ย

ยอกหลัง U75.19
 - คู่ U75.11
 - เตี้ย U75.10

ร

ร่วง, ผม U70.41
ร้อง 3 เดือน U54.7
ร้อนใน
 - แผล U65.70
 - ไม่มีแผล U65.82
ระดู
 - ชัด U51.40
 - ทับใช้ U56.6
 - ปวด U51.6
 - ผิดปกติ U51.9
 - มามากกว่าปกติ U51.5
 - ไม่มา U51.42
 - แห้ง U51.41
รังแค U70.40
รำมะนาด U65.2
ริดสีดวง
 - จมูก U64.0
 - ทวาร U68.0
ริမ်
 - ปาก U70.70
 - หน้า U70.71
 - หลายตำแหน่ง U70.77
 - หู U70.72
 - อวัยวะเพศ
 - - ชาย U70.73
 - - หญิง U70.74
 - ตำแหน่งอื่น U70.78
 - ไม่ระบุตำแหน่ง U70.79
ร้อน U70.09
 - กวาง U70.00
 - เกล็ดปลา U70.02
 - ดอกหมาก U70.04
 - บอน U70.03
 - มะไฟ U70.08
 - มูลนก U70.06
 - วิมาลา U70.01
 - วิลลา U70.01
 - หิด U70.05

- หูด U70.07
โรค (ไม่ระบุรายละเอียด)
 - คอ U65.9
 - เด็ก U55.9
 - เด็กเล็ก U54.9
 - ตา U62.9
 - ทวารหนัก U68.9
 - ทางเดินปัสสาวะ U67.9
 - ทางเดินหายใจ U64.9
 - ในท้อง U66.9
 - ปาก U65.9
 - ผิวหนัง U70.89
 - ระบบประสาท U61.9
 - ระบบสืบพันธุ์ U67.9
 - เลือด U74.09
 - ศีรษะ U61.9
 - สตรี U52.9
 - สมอง U61.9
 - หนังตา U62.9
 - หนังศีรษะ U70.49
 - หู U63.9

ล

ลม U57.9
 - กองละเอียด U57.1
 - กองหยาบ U57.0
 - ก้อนดานในท้อง U66.29
 - - กฤตคุละมะ U66.28
 - - กูปะคุละมะ U66.22
 - - ทักษิณะคุละมะ U66.20
 - - ทักษุระคุละมะ U66.28
 - - ประวาคะคุละมะ U66.28
 - - ปิตตะคุละมะ U66.24
 - - รัตตะคุละมะ U66.28
 - - โลหะคุละมะ U66.23
 - - วามะกะคุละมะ U66.21
 - - เสลศามะกะคุละมะ U66.28
 - จับโปง U57.59
 - - น้ำ U57.52
 - - - ข้อเท้า U57.51
 - - - เข้า U57.50
 - - - แห้ง U57.55
 - - - ข้อเท้า U57.54
 - - - เข้า U57.53
 - ตะกั้ง U61.2
 - ในลำไส้ U66.1
 - ประจำวัน U54.8

หลุด

- ซ้อเท้า U71.62
- ซ้อศอก U71.10
- ซ้อสะโพก U71.30
- หัวเข้า U71.40
- หัวไหล่ U71.01
- หอบหืด** U64.4
- หัก, กระจดุก** U71.85
- หายใจ**
- ซัด U64.5
- ไม่เต็มอ้อม U64.5
- หิด** U70.19
- ดำน U70.10
- เปื้อย U70.11
- อื่นๆ ที่ระบุรายละเอียด U70.18
- หูด** U70.84
- หูอื้อ** U63.0
- เหน็บขา** U71.72
- บวม U71.71
- แห้ง U71.70

เหา U70.42

อ

อภิญญาธาดู----ดู ลักษณะชาติธาดู

อสุรินทัญญาธาดู

- กติกธาดู U59.82
- มันทธาดู U59.83
- วิสมธาดู U59.81
- สมธาดู U59.80

อ่อนเพลีย U75.6

อักษบ

- กล้องเสียง U64.1
- กล้ามเนื้อ U71.81
- ชากรรไกร U71.83
- คอ U65.30
- คอและทอนซิล U65.32
- ทอนซิล U65.31
- เส้นเอ็น U72.0
- หลอดลม U64.2

อักษบ----ต่อจากคอสมันที่แล้ว

- หัวไหล่ U71.00
- เหวือก U65.2
- อัมพฤกษ์** U61.0
- อัมพาต** U61.18
- ครึ่งซีก U61.10
- ครึ่งท่อนล่าง U61.11
- เฉพาะขา U61.14
- เฉพาะแขน U61.13
- ทั้งตัว U61.12
- สมอง U55.1
- หน้า U61.15
- อื่นๆ ที่ระบุรายละเอียด U61.18
- อาการ**
- สตรี ไม่ระบุรายละเอียด U52.9
- ทางจิตใจ ไม่ระบุรายละเอียด U75.29
- อาเจียน** U66.83
- แอน, กระจดุกสันหลัง** U71.84
- ไอ** U64.3

ส่วนที่ ๔

รหัสเหตุการณ์ด้านการแพทย์แผนไทย

การบริหารมารดาและทารกด้วยวิธีการแพทย์แผนไทย

- ไม่รวม:** การบริหารสตรีที่ไม่ตั้งครรภ์ และไม่อยู่ในระยะหลังคลอด
การบริหารเด็กอายุมากกว่า ๑ ปี
การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค
- หมายเหตุ:** ในกรณีที่มิได้ทำหัตถการต่อทั้งร่างกายของผู้มารับบริการ ให้เปลี่ยนเลขรหัสสามหลักแรกจากเลข 900 เป็นเลขรหัสที่แสดงตำแหน่งอวัยวะซึ่งได้ทำหัตถการนั้น ตามที่ระบุในบัญชีรหัสอวัยวะท้ายส่วนที่สี่นี้

การบริหารหญิงตั้งครรภ์ด้วยวิธีการแพทย์แผนไทย

- 900-77-00 การบริหารหญิงตั้งครรภ์ด้วยการนวด
- 900-77-01 การบริหารหญิงตั้งครรภ์ด้วยการประคบ
- 900-77-08 การบริหารหญิงตั้งครรภ์ด้วยวิธีอื่น
- 900-77-09 การบริหารหญิงตั้งครรภ์ ไม่ระบุวิธี

การบริหารหญิงหลังคลอด

การดูแลมารดาหลังคลอดด้วยวิธีการแพทย์แผนไทย ภายในระยะ ๓ เดือนหลังคลอด

- 900-77-10 การบริหารหญิงหลังคลอดด้วยการใช้ยาสมุนไพร
การดูแลมารดาหลังคลอดด้วยยาสมุนไพร เพื่อขับน้ำคาวปลาในเร็ววัน ช่วยให้มีมดลูกเข้าอู่เร็ว กระตุ้นน้ำนมให้มากขึ้น
- 400-77-11 การบริหารหญิงหลังคลอดด้วยการรัดหน้าท้อง
การใช้ผ้าพันหน้าท้องในหญิงหลังคลอดบุตร เพื่อพยุงหน้าท้องและมดลูกให้กระชับ
- 900-77-12 การบริหารหญิงหลังคลอดด้วยการหัดนมเกลือ
การประคบร้อนชนิดหนึ่ง โดยใช้หม้อเกลือที่ทำให้ร้อนและสมุนไพรประคบหญิงหลังคลอด เพื่อการฟื้นฟูสภาพหลังคลอด
- 900-77-13 การบริหารหญิงหลังคลอดด้วยการนวด
- 900-77-14 การบริหารหญิงหลังคลอดด้วยการประคบสมุนไพร
- 900-77-15 การบริหารหญิงหลังคลอดด้วยการเข้ากระโจม
- 900-77-16 การบริหารหญิงหลังคลอดด้วยการอบไอน้ำสมุนไพร
- 527-77-17 การบริหารหญิงหลังคลอดด้วยการนึ่งถ่าน
การใช้ความร้อนจากถ่านที่โรยด้วยสมุนไพร เพื่อการดูแลเย็บและช่องคลอดของหญิงหลังคลอด
- 900-77-20 การบริหารหญิงหลังคลอดด้วยการอยู่ไฟ
การดูแลมารดาหลังคลอดบุตรด้วยการอยู่กับความร้อน โดยการก่อกองไฟแล้วให้แม่นอนอยู่ข้างกองไฟ หรืออยู่เหนือกองไฟ หรืออยู่ไฟชุด การอยู่ไฟจะช่วยให้มดลูกเข้าอู่เร็ว ไม่ปวดเมื่อย มีน้ำนมมากขึ้น
- 900-77-21 การบริหารหญิงหลังคลอดด้วยการนวดอู่ (ก้อนเส้า)
การนำก้อนอู่ไปเผาไฟให้ร้อน แล้วนำมาพันด้วยสมุนไพร เช่น ใบพลับพลึงแล้วห่อด้วยผ้าดิบนำมาประคบตามส่วนต่างๆ ของร่างกายในหญิงหลังคลอด
- 900-77-22 การบริหารหญิงหลังคลอดด้วยการอาบสมุนไพร

- 900-77-30**   **การบริหารหญิงหลังคลอดด้วยการปฏิบัติตัวสำหรับหลังคลอด**
การดูแลตัวของหลังคลอดเพื่อให้กลับสู่สภาพเดิมอย่างเป็นปกติ เช่น การอาบน้ำ การพักผ่อน การออกกำลังกาย การรับประทานอาหาร การขับถ่าย การทำจิตใจให้แจ่มใส เป็นต้น
- 900-77-48**   **การบริหารหญิงหลังคลอดด้วยวิธีอื่น**
- 900-77-49**   **การบริหารหญิงหลังคลอด ไม่ระบุวิธี**

การบริหารทารกด้วยวิธีการแพทย์แผนไทย

การดูแลทารกตั้งแต่แรกคลอดจนถึงขวบปี ให้มีสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจแข็งแรงสมบูรณ์ด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทย เช่น การแต่งตัว การเชียนคิ้ว การดัดจมูกให้โด่ง การดัดแขนขาให้เหมาะสม การใช้ยาสมุนไพร เช่น การใช้ยาทาท้อง การกวาดคอ การสูดมะหม่อมเด็ก เป็นต้น

- 900-77-60**   **การบริหารทารกด้วยการแต่งตัว**
- 154-77-61**   **การบริหารทารกด้วยการเชียนคิ้ว**
- 185-77-62**   **การบริหารทารกด้วยการดัดจมูกให้โด่ง**
- 900-77-63**   **การบริหารทารกด้วยการดัดแขนขาให้เหมาะสม**
- 900-77-64**   **การบริหารทารกด้วยการใช้ยาสมุนไพร**
- 900-77-68**   **การบริหารทารกด้วยวิธีอื่น**
- 900-77-69**   **การบริหารทารก ไม่ระบุวิธี**

การบำบัดรักษาโรคและอาการด้วยวิธีการแพทย์แผนไทย

ไม่รวม :   การบริหารสตรีตั้งครรภ์ และสตรีที่อยู่ในระยะหลังคลอด
การบริหารเด็กที่อายุไม่เกิน ๑ ปี
การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค

การบำบัดทั่วร่างกายด้วยวิธีการแพทย์แผนไทย

- 900-78-00**   **การอบไอน้ำสมุนไพร**
การอบไอน้ำหรือความร้อนที่ได้จากการต้มสมุนไพร เพื่อการบำบัดรักษาอาการหรือโรค และฟื้นฟูสภาพร่างกาย
- 900-78-01**   **การรมด้วยยาสมุนไพร**
การรมด้วยควันหรือไอร้อนจากการเผาหรือต้มสมุนไพร เพื่อการบำบัดรักษาอาการหรือโรค และฟื้นฟูสภาพร่างกาย
- 900-78-02**   **การเข้ากระโจม**
การอบด้วยไอน้ำที่ได้จากการต้มสมุนไพร โดยการใช้กระโจม เพื่อการบำบัดรักษาอาการหรือโรค และฟื้นฟูสภาพร่างกาย
- 900-78-03**   **การอาบสมุนไพร**
การอาบหน้าด้วยน้ำยาที่ต้มจากสมุนไพร เพื่อการบำบัดรักษาอาการหรือโรค และฟื้นฟูสภาพร่างกาย
- 900-78-08**   **การบำบัดทั่วร่างกายวิธีอื่น**
- 900-78-09**   **การบำบัดทั่วร่างกาย ไม่ระบุวิธี**

การนวดด้วยวิธีการแพทย์แผนไทย

วิธีการกด การคลึง การบีบ การจับ การตืด การดึง การเขยื้อน ตามศาสตร์และศิลปะการนวดไทย เพื่อการบำบัดรักษาอาการหรือโรค และการฟื้นฟูสภาพร่างกาย

หมายเหตุ: ในกรณีที่มิได้ทำหัตถการต่อทั้งร่างกายของผู้มารับบริการ ให้เปลี่ยนเลขรหัสสามหลักแรกจากเลข 900 เป็นเลขรหัสที่แสดงตำแหน่งอวัยวะซึ่งได้ทำหัตถการนั้น ตามที่ระบุในบัญชีรหัสอวัยวะที่สัณฐานที่สี่นี้

900-78-10 การนวดด้วยยาหรือน้ำมันหอมระเหย
การนวดโดยการใช้น้ำมันหรือน้ำมันหอมระเหยชโลมหรือทาบนร่างกาย แล้วใช้เทคนิคการกด การคลึง การรีด หรือการไล่อเส้น ซึ่งคุณสมบัติของสมุนไพรและน้ำมันหอมระเหยจะถูกดูดซึมเข้าทางผิวหนัง และระเหยให้ได้กลิ่นทางจมูก ช่วยลดความตึงเครียด และทำให้ระบบต่างๆ ในร่างกายทำงานได้ดี

900-78-11 การนวดด้วยวิธีการแพทย์แผนไทยแบบราชสำนัก
การนวดรูปแบบนี้ในสมัยก่อนเป็นการนวดถวายกษัตริย์และเจ้านายชั้นสูงของราชสำนัก พิจารณาถึงคุณสมบัติของผู้เรียนอย่างประณีตถี่ถ้วน และการสอนมีขั้นตอนจรรยาบรรณยาทของการนวด การนวดต้องสุภาพมาก ใช้อวัยวะได้น้อยและต้องตรงตามจุด

900-78-12 การนวดด้วยวิธีการแพทย์แผนไทยแบบเชลยศักดิ์
การนวดรูปแบบนี้ในสมัยก่อนเป็นการนวดแบบสามัญชน มีการสืบทอดฝึกฝนแบบแผนการนวดตามวัฒนธรรมท้องถิ่น เหมาะสำหรับชาวบ้านจะนวดกันเอง โดยใช้สองมือและอวัยวะส่วนอื่น เช่น ศอก ท่อนแขน ส้นเท้า หรือการนั่งตัดตัวผู้ป่วย เพื่อเป็นการผ่อนคลายของผู้นวด

900-78-18 การนวดด้วยวิธีการแพทย์แผนไทยแบบอื่น

900-78-19 การนวดด้วยวิธีการแพทย์แผนไทย ไม่ระบุรายละเอียด

การประคบด้วยวิธีการแพทย์แผนไทย

หมายเหตุ: ในกรณีที่มิได้ทำหัตถการต่อทั้งร่างกายของผู้มารับบริการ ให้เปลี่ยนเลขรหัสสามหลักแรกจากเลข 900 เป็นเลขรหัสที่แสดงตำแหน่งอวัยวะซึ่งได้ทำหัตถการนั้น ตามที่ระบุในบัญชีรหัสอวัยวะที่สัณฐานที่สี่นี้

900-78-20 การประคบด้วยสมุนไพร
การใช้ความร้อนจากสมุนไพรซึ่งมีตัวยาสุนัขไทร ทำให้ซึมผ่านผิวหนัง ช่วยเกี่ยวกับกล้ามเนื้อและเส้นเอ็น

900-78-21 การประคบความร้อน
การใช้ความร้อนแห้ง เช่น การใช้กระเป๋าน้ำร้อน อิฐเผาไฟ หรือความร้อนเปียกประคบบริเวณปวดบวมที่ไม่มีอาการอักเสบ

900-78-22 การประคบความเย็น
การใช้ความเย็นแห้งหรือความเย็นเปียกประคบบริเวณที่มีการอักเสบ แดง ร้อน บวม ปวด

การนวดด้วยวิธีการแพทย์แผนไทย

หมายเหตุ: ในกรณีที่มิได้ทำหัตถการต่อทั้งร่างกายของผู้มารับบริการ ให้เปลี่ยนเลขรหัสสามหลักแรกจากเลข 900 เป็นเลขรหัสที่แสดงตำแหน่งอวัยวะซึ่งได้ทำหัตถการนั้น ตามที่ระบุในบัญชีรหัสอวัยวะที่สัณฐานที่สี่นี้

900-78-30 การทาหรือชโลมด้วยยาหรือน้ำมันหอมระเหย
การลูบไล่น้ำมันโดยใช้น้ำมันหรือทาด้วยยา หรือการทาด้วยน้ำมันหอมระเหยบริสุทธิ์ มีคุณสมบัติในการรักษาโรค ทำให้สุขภาพดี ลดความตึงเครียด ช่วยให้เกิดอารมณ์และความรู้สึกที่ดีแก่ร่างกายและจิตใจ

900-78-33 การนวดสมุนไพร
การนำสมุนไพรวางทับซ้อนๆ กันจนสูงเป็นกองบนอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย และให้ความร้อนที่สมุนไพรชั้นบนสุด

- 900-78-34 การแช่ยาสมุนไพร**
การนำอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย หรือทั้งตัว ไปแช่ค้างไว้ในน้ำยาสมุนไพร ทั้งไว้สักระยะเวลาหนึ่ง
- 900-78-35 การพอกยาสมุนไพร**
การนำสมุนไพรมาโปะให้หนา ที่อวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย เช่น การใช้ปูนแดงพอกในบริเวณเข่า
- 900-78-36 การเผาสมุนไพร**
การนำเครื่องยาลงบนบริเวณร่างกายตามตำแหน่งที่ต้องการ จากนั้นจุดไฟเผาให้เครื่องยาร้อนซึมผ่านสู่ร่างกาย
- 900-78-37 การย่างสมุนไพร**
การวางเครื่องยาลงบนเตียงเป็นชั้นๆ จากนั้นให้ความร้อนใต้เตียงส่งไอความร้อนขึ้นผ่านชั้นเครื่องยาเข้าสู่ร่างกาย
- 900-78-38 การใช้ยาบำบัดวิธีอื่น**
- 900-78-39 การใช้ยาบำบัด ไม่ระบุวิธี**

หัตถการอื่นด้วยวิธีการแพทย์แผนไทย

- หมายเหตุ:** ในกรณีที่มีได้ทำหัตถการต่อทั้งร่างกายของผู้มารับบริการ ให้เปลี่ยนเลขรหัสสามหลักแรกจากเลข 900 เป็นเลขรหัสที่แสดงตำแหน่งอวัยวะซึ่งได้ทำหัตถการนั้น ตามที่ระบุในบัญชีรหัสอวัยวะท้ายส่วนที่สี่นี้
- 900-78-80 การปฐมพยาบาลกระดูกหัก**
การใส่เฝือกชั่วคราวหรือตามไว้ ซึ่งเป็นการใช้วัสดุที่หาได้ง่าย เช่น แผ่นไม้ ไม้ไผ่ กระดาษแข็ง กระดาษหนังสือพิมพ์ ก่อนเข้าเฝือกควรใช้ผ้าสะอาดพันส่วนที่หักให้หนาพอสมควร การเคลื่อนย้ายผู้ป่วยจะต้องทำด้วยความระมัดระวัง และให้เคลื่อนไหวน้อยที่สุด แล้วรีบนำส่งโรงพยาบาล
- 900-78-88 หัตถการอื่น ที่ระบุวิธี**

การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคด้วยวิธีการแพทย์แผนไทย

การดูแลสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง เพื่อป้องกันการเจ็บป่วย

- หมายเหตุ:** ในกรณีที่มีได้ทำหัตถการต่อทั้งร่างกายของผู้มารับบริการ ให้เปลี่ยนเลขรหัสสามหลักแรกจากเลข 900 เป็นเลขรหัสที่แสดงตำแหน่งอวัยวะซึ่งได้ทำหัตถการนั้น ตามที่ระบุในบัญชีรหัสอวัยวะท้ายส่วนที่สี่นี้
- 900-79-00 การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคด้วยการนวดเพื่อสุขภาพ**
- 900-79-01 การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคด้วยการอบไอน้ำสมุนไพรเพื่อสุขภาพ**
- 900-79-02 การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคด้วยการบริหารร่างกายด้วยท่าฤๅษีดัดตน**
- 900-79-03 การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคด้วยการนั่งสมาธิ**
- 900-79-04 การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคด้วยการรับประทานอาหารสุขภาพ**
- 900-79-05 การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคด้วยการประคบสมุนไพรเพื่อสุขภาพ**
- 900-79-06 การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคด้วยการแช่สมุนไพรเพื่อสุขภาพ**
- 900-79-98 การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคด้วยวิธีอื่น**
- 900-79-99 การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค ไม่ระบุวิธี**

บัญชีเลขรหัสสามหลักแรกของรหัสหัตถการ แสดงตำแหน่งอวัยวะซึ่งแพทย์ได้ทำหัตถการนั้น

หมายเหตุ: บัญชีนี้แสดงเฉพาะรหัสตำแหน่งอวัยวะที่มีการทำหัตถการทางการแพทย์แผนไทย หากมีการทำหัตถการที่อวัยวะตำแหน่งอื่น สามารถค้นหาหัตถการได้ในหนังสือรหัสดังกล่าว ICD-10-TM

100	ศีรษะ	722	ต้นแขน (ระหว่างไหล่กับข้อศอก)
154	ใบหน้า	723	ข้อศอก
185	จมูก	724	แขนท่อนล่าง (ระหว่างข้อศอกกับข้อมือ)
200	คอ	725	ข้อมือ
233	ปาก	726	มือ
235	ลิ้น	728	นิ้วมือ
236	เหงือก	730	แขนทั้งหมด (รวมมือและนิ้วมือ)
300	หน้าอก	871	สะโพก, เอว
302	เต้านม	872	ต้นขา (ระหว่างสะโพกถึงหัวเข่า)
306	รักแร้	873	หัวเข่า
400	หน้าท้อง	874	ขาท่อนล่าง (ระหว่างหัวเข่าถึงข้อเท้า)
402	สะดือ	875	ข้อเท้า
411	ขาหนีบ	876	เท้า
455	ทวารหนัก	878	นิ้วเท้า
527	อวัยวะสืบพันธุ์หญิง	880	ขาทั้งหมด (รวมเท้าและนิ้วเท้า)
590	หลัง	900	ทั่วร่างกาย
650	สะบัก	999	ไม่ระบุตำแหน่ง
721	ไหล่, บ่า		

เอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก. **พจนานุกรมศัพท์แพทย์และเภสัชกรรมแผนไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : สำนักกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๕๐

_____ : **พจนานุกรมศัพท์แพทย์และเภสัชกรรมแผนไทย**

ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : สำนักกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๕๓

_____ : **พจนานุกรมศัพท์แพทย์และเภสัชกรรมแผนไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ : สำนักกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๕๖

กวี สุวรรณกิจ. **โรควิตกกังวลในเด็กและวัยรุ่น**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ เมดิคัล มีเดีย, ๒๕๔๑.

กองการประกอบโรคศิลปะ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข : **ตำราแพทย์แผนโบราณทั่วไป สาขาเวชกรรม เล่ม ๑**. ไม่ระบุสถานที่พิมพ์.

_____ : **ตำราแพทย์แผนโบราณทั่วไป สาขาเวชกรรม เล่ม ๒**. ไม่ระบุสถานที่พิมพ์.

_____ : **ตำราแพทย์แผนโบราณทั่วไป สาขาเวชกรรม เล่ม ๓**. ไม่ระบุสถานที่พิมพ์.

ขุนทิทเทสสุโขกิจ . **อายุรเวทศึกษา เล่ม ๑** . พิมพ์ครั้งที่ ๒. ไม่ระบุสถานที่พิมพ์, ๒๕๑๖.

_____ . **อายุรเวทศึกษา เล่ม ๒** . พิมพ์ครั้งที่ ๒. ไม่ระบุสถานที่พิมพ์, ๒๕๑๖.

ขุนโสภิตบรรณลักษณะ . (อำพัน กิตติขจร) . **คัมภีร์แพทย์ไทยแผนโบราณ เล่ม ๑**. ไม่ระบุสถานที่พิมพ์.

_____ . (อำพัน กิตติขจร) . **คัมภีร์แพทย์ไทยแผนโบราณ เล่ม ๒**. ไม่ระบุสถานที่พิมพ์.

_____ . (อำพัน กิตติขจร) . **คัมภีร์แพทย์ไทยแผนโบราณ เล่ม ๓**. พระนคร : โรงพิมพ์

อุตสาหกรรมการพิมพ์, ๒๕๐๔.

คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ _____ ในคณะอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. **ตำราเวชศาสตร์ฉบับหลวง รัชกาลที่ ๕ เล่มที่ ๑-๒** . กรุงเทพฯ : อมรรพินดิ่ง

แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) , ๒๕๔๒.

คณาจารย์จากวิทยาลัยสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก สถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. **การพยาบาลสูติศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. นนทบุรี : ยุทธินทร์การพิมพ์, ๒๕๔๐.

โครงการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย กระทรวงศึกษาธิการ. **ตำรายาจารย์กวดราชโอรสและโอสถพระนารายณ์**. ไม่ระบุสถานที่พิมพ์, ๒๕๒๒.

นันทวัน บุญยะประภัสร์ และคนอื่นๆ. **ศัพท์แพทย์ไทย**. กรุงเทพฯ : บริษัท ประชาชนจำกัด , ๒๕๓๕.

พรทิพย์ เต็มวิเศษ. **การดูแลสุขภาพหญิงหลังคลอดด้วยการแพทย์แผนไทย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์(รสพ), ๒๕๔๘.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. **เอกสารการสอนชุดวิชาขนาดแผนไทย**. นนทบุรี : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๔๗.

- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. เอกสารการสอนชุดวิชาเวชกรรมแผนไทย . นนทบุรี : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๔๘.
- มาโนช หล่อตระกูล และปราโมทย์ สุคนิษฐ์. **จิตเวชศาสตร์ รามาธิบดี**. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, ๒๕๓๙.
- มูลนิธิฟื้นฟูส่งเสริมการแพทย์ไทยเดิม อายูรเวทวิทยาลัย(ชีวกโกมารภักจ). **ตำราการแพทย์ไทยเดิม (แพทย์ศาสตร์สงเคราะห์) ฉบับอนุรักษ์**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สามเจริญพานิช, ๒๕๓๕.
- มูลนิธิฟื้นฟูส่งเสริมการแพทย์ไทยเดิมฯ โรงเรียนอายูรเวท. **หัตถเวชกรรมแผนไทย (นวดแบบราชสำนัก)**. กรุงเทพฯ : พิมพ์ศร พรินติ้ง เซ็นเตอร์ จำกัด, ๒๕๔๘.
- ร.แพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพน วิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร พระนคร. **แพทย์ศาสตร์สงเคราะห์เล่ม ๑. ไม่ระบุสถานที่พิมพ์.**
-
- . **แพทย์ศาสตร์สงเคราะห์เล่ม ๒ .**
ไม่ระบุสถานที่พิมพ์.
-
- . **แพทย์ศาสตร์สงเคราะห์เล่ม ๓ .**
ไม่ระบุสถานที่พิมพ์.
- วิทยา ศรีตามา. **ตำราอายุรศาสตร์ ๒ โครงการตำราจุฬาอายุรศาสตร์**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ยูนิตี้ พลิตเดชั่น, ๒๕๓๙.
- สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. **คู่มืออบรมการนวดไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๑.**
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๔๒.
- สุรเกียรติ์ อาชานานุกาพ. **ตำราการตรวจรักษาโรคทั่วไป**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ หมอชาวบ้าน, ๒๕๔๔.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. **แพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ภูมิปัญญาทางการแพทย์และมรดกทางวรรณกรรมของชาติ.**
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๗.
- Bureau of policy and strategy, Ministry of public health. **“International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems, Tenth Revision,Thai Modification, volume 1** Nonthaburi, 2007.
- Bureau of policy and strategy, Ministry of public health. **International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems, Tenth Revision,Thai Modification, volume 2** Nonthaburi, 2007.
- Bureau of policy and strategy, Ministry of public health. **International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems, Tenth Revision,Thai Modification, volume 3 – Procedural Coding System** Nonthaburi, 2007.

ภาคผนวก

คำสั่งกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

ที่ ๒ / ๒๕๕๗

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนารหัสการวินิจฉัยโรค/อาการและหัตถการด้านการแพทย์แผนไทย

ตามที่ กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยสถาบันการแพทย์แผนไทย ได้มีการจัดทำโครงการพัฒนารหัสการวินิจฉัยโรค/อาการและหัตถการด้านการแพทย์แผนไทย (ICD-๑๐) เพื่อปรับปรุงแก้ไขรหัสการวินิจฉัยโรค/อาการและหัตถการด้านการแพทย์แผนไทยให้มีความชัดเจน ครบคลุมมากยิ่งขึ้น นั้น

ดังนั้น เพื่อให้การปรับปรุงแก้ไขรหัสการวินิจฉัยโรค/อาการและหัตถการด้านการแพทย์แผนไทย เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกจึงแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนารหัสการวินิจฉัยโรค/อาการและหัตถการด้านการแพทย์แผนไทย โดยมีองค์ประกอบและบทบาทหน้าที่ ดังนี้

องค์ประกอบคณะกรรมการ

๑. นพ.ณัฐวุฒิ ประเสริฐสิริพงศ์	ประธานกรรมการ
รองอธิบดีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก	
๒. นพ.ปราโมทย์ เสถียรรัตน์	รองประธานกรรมการ
ผู้อำนวยการสถาบันการแพทย์แผนไทย	
๓. รศ.นพ.วิทยา ศรีดามา	กรรมการ
ผู้เชี่ยวชาญด้านอายุรกรรม	
๔. ผศ.ดร.นพ.วรราชา เปาอินทร์	กรรมการ
คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	
๕. พ.อ.นพ.กนธีร์ สังขาลี	กรรมการ
โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า	
๖. ดร.มะลิวัลย์ ยืนยงสุวรรณ	กรรมการ
สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข	กรรมการ
๗. หัวหน้าสถานการแพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือผู้แทน	กรรมการ
คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล	
๘. ผู้อำนวยการโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน	กรรมการ
หรือผู้แทน	
๙. ดร.ศุภะลักษณ์ พักคำ	กรรมการ
วิทยาลัยสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	
๑๐. นางสาวณิศรา ชัยวงศ์	กรรมการ
วิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	

๑๑.นางสาวสุพรรณิกา...

๑๑. นางสาวสุพรรณนิภา ใจสมัน		กรรมการ
คณะกรรมการแพทย์แผนไทย	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	
๑๒. นางสาวกนกวรรณ แสนสุภา		กรรมการ
คณะกรรมการธรรมชาติด	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	
๑๓. ผู้แทนสภาการแพทย์แผนไทย		กรรมการ
๑๔. นายประศาสน์ สวัสดิ์อำไพรักษ์	ผู้เชี่ยวชาญการแพทย์แผนไทย	กรรมการ
๑๕. นางวันทนา เจตนาธรรมจักร	ผู้เชี่ยวชาญการแพทย์แผนไทย	กรรมการ
๑๖. นพ.ฉัตรชัย สวัสดิ์ไชย	โรงพยาบาลพระปกเกล้า จังหวัดจันทบุรี	กรรมการ
๑๗. นพ.วิเชียร ต้นสุวรรณนนท์	โรงพยาบาลดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี	กรรมการ
๑๘. นางวิจนา ตั้งความเพียร		กรรมการ
โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร	จังหวัดปราจีนบุรี	
๑๙. นางประพิณศรี มีสุวรรณวงศ์	โรงพยาบาลท่าเรือ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	กรรมการ
๒๐. นางสาวตลิตา ชั่งสิริพร	โรงพยาบาลอุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี	กรรมการ
๒๑. นายพินิต ชินสร้อย	โรงพยาบาลวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว	กรรมการ
๒๒. นางพาณี วสนาท	โรงพยาบาลวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว	กรรมการ
๒๓. นางมนชญา มรรคอนันตโชติ	โรงพยาบาลเทิง จังหวัดเชียงราย	กรรมการ
๒๔. นางสาวภาวนา โสภาลี	โรงพยาบาลขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ	กรรมการ
๒๕. นางสาวรัฐชญา อมตะไกรวงศ์	โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเด่นชัย จังหวัดแพร่	กรรมการ
๒๖. นางมาลา สร้อยสำโรง	สถาบันการแพทย์แผนไทย	กรรมการ
๒๗. นายนิเวศน์ บวรกุลวัฒน์	สถาบันการแพทย์แผนไทย	กรรมการ
๒๘. นางเกษร อังศุสิงห์	สถาบันการแพทย์แผนไทย	กรรมการและเลขานุการ
๒๙. นางสุพิญญา เกิดโถ	สถาบันการแพทย์แผนไทย	กรรมการและช่วยเลขานุการ
๓๐. นายจิระมิตร จันทร์ทาโล	สถาบันการแพทย์แผนไทย	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

บทบาทหน้าที่

๑. รวบรวมและวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้รหัสการวินิจฉัยโรค/อาการและหัตถการด้านการแพทย์แผนไทย (ICD-๑๐)
๒. ปรับปรุง และจัดทำรหัสการวินิจฉัยโรค/อาการและหัตถการด้านการแพทย์แผนไทย(ICD-๑๐) ให้มีความเหมาะสมต่อไป
๓. อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๗

(นายธวัชชัย กมลธรรม)
อธิบดีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทย
และการแพทย์ทางเลือก

คำสั่งกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

ที่ ๑๒๐ /๒๕๕๗

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำคำจำกัดความรหัสการวินิจฉัยโรค/อาการและหัตถการด้านการแพทย์แผนไทย

ตามที่ กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ได้จัดทำโครงการพัฒนารหัสการวินิจฉัยโรค/อาการและหัตถการด้านการแพทย์แผนไทย(ICD-๑๐) เพื่อปรับปรุงรหัสการวินิจฉัยโรค/อาการและหัตถการด้านการแพทย์แผนไทย รวมทั้งคำจำกัดความให้มีความชัดเจน และครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น เพื่อให้การปรับปรุงคำจำกัดความของรหัสการวินิจฉัยโรค/อาการและหัตถการด้านการแพทย์แผนไทยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก จึงแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำคำจำกัดความรหัสการวินิจฉัยโรค/อาการและหัตถการด้านการแพทย์แผนไทย โดยมีองค์ประกอบและบทบาทหน้าที่ ดังนี้

องค์ประกอบคณะกรรมการ

๑. นพ.ปราโมทย์ เสถียรรัตน์	ผู้อำนวยการสถาบันการแพทย์แผนไทย	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายประศาสน์ สวัสดิ์อำไพรักษ์	ผู้เชี่ยวชาญการแพทย์แผนไทย	คณะกรรมการ
๓. นางวันทนี เจตนาธรรมจักร	ผู้เชี่ยวชาญการแพทย์แผนไทย	คณะกรรมการ
๔. นายคมสัน ทินกร ณ อยุธยา	ผู้เชี่ยวชาญการแพทย์แผนไทย	คณะกรรมการ
๕. นายสุวัตร์ ตั้งจิตเรจริญ	ผู้เชี่ยวชาญการแพทย์แผนไทย	คณะกรรมการ
๖. นางสาวดลิดา ชั่งสิริพร	โรงพยาบาลอุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี	คณะกรรมการ
๗. นายพินิต ชินสร้อย	โรงพยาบาลวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว	คณะกรรมการ
๘. นางสาวอุบลรัตน์ มโนศิลป์	สถาบันการแพทย์แผนไทย	คณะกรรมการ
๙. นางเกษร อังศุสิงห์	สถาบันการแพทย์แผนไทย	คณะกรรมการและเลขานุการ
๑๐. นางสุพิชญญา เกิดโต	สถาบันการแพทย์แผนไทย	ผู้ช่วยเลขานุการ
๑๑. นายจิระมิตร จันทร์ท่าโล	สถาบันการแพทย์แผนไทย	ผู้ช่วยเลขานุการ

บทบาทหน้าที่

๑. พิจารณาจัดทำ ปรับปรุง แก้ไขคำจำกัดความรหัสการวินิจฉัยโรค/อาการและหัตถการด้านการแพทย์แผนไทย ให้มีความชัดเจน เหมาะสมยิ่งขึ้น

๒. ปฏิบัติงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

(นายธวัชชัย กมลธรรม)

อธิบดีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทย

และการแพทย์ทางเลือก

